

FOLKETINGSTIDENDE A

FOLKETINGET

Beslutningsforslag nr. B 1

Folketinget 2014-15 (2. samling)

Betænkning og indstilling afgivet af Udvalget til Prøvelse af Valgene den 2. juli 2015

Udkast

til

Betænkning og indstilling om folketingsvalget den 18. juni 2015.

I. Indledning

1. Udskrivelse af valg

Valg til Folketinget blev udskrevet ved kongeligt åbent brev den 27. maj 2015 til afholdelse i hele riget torsdag den 18. juni 2015.

2. Folketingets sammentræden. Det foreløbige Udvalg til Prøvelse af Valgene

I henhold til grundlovens § 35 trådte det nyvalgte Folketing sammen torsdag den 2. juli 2015, og Tinget nedsatte som foreskrevet i forretningsordenens § 1, stk. 2, et foreløbigt udvalg på 21 medlemmer til prøvelse af valgene med Peter Juel Jensen (V) som formand og ... som næstformand.

Udvalget har derefter i ? møde gennemgået det modtagne materiale, jf. nedenfor.

II. Valget i Danmark

1. Lovgrundlaget og udvalgets materiale

Valget er foretaget efter reglerne i lov om valg til Folketinget, jf. lovebekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014.

Udvalget har vedrørende valget i Danmark modtaget følgende materiale, som social- og indenrigsministeren i henhold til valglovens § 86 skal sende til Folketinget ved dets sammentræden:

- 1) De kopier af valgbøgerne, der er modtaget fra opstillingskredsens valgbestyrelser, jf. lovens § 74, stk. 3.
- 2) Beregningerne af kreds- og tillægsmandaternes fordeling, jf. §§ 76-79. Beregningerne indeholdes i Statistiske Efterretninger, serien Befolkning og valg, 2015:3.
- 3) Opgørelsen af, hvilke kandidater der er valgt, jf. § 76 og §§ 80-82. Opgørelsen indeholder et hæfte med tabeller over resultatet af folketingsvalget. En særskilt fortegnelse over de valgte kandidater er ligeledes fremsendt.
- 4) Stedfortræderlisten, jf. §§ 84 og 85.

2. Prøvelsen vedrørende valghandlingen, Social- og Indenrigsministeriets beregninger og kandidaterne

Endvidere er fremsendt en redegørelse indeholdende de bemærkninger og korrektioner, som den foretagne gennemgang af stemmesedlerne og valgbøgerne har givet ministeriet anledning til.

Social- og Indenrigsministeren har fremsendt 32 klager og henvendelser vedrørende valget.

3. Valghandlingen

Først behandles spørgsmålet om selve valghandlingen og forskellige problemer hermed.

Det bemærkes, at indenrigsområdet ved kgl. resolution af 28. juni 2015 blev overført fra det hidtidige Økonomi- og Indenrigsministerium til det nye Social- og Indenrigsministerium. I det følgende er gennemgående benyttet den nuværende betegnelse »Social- og Indenrigsministeriet«, også når der henvises til embedshandlinger m.v. foretaget før den nævnte dato.

A. Indenrigs- og Sundhedsministeriets redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne m.v.

Redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne ved folketingsvalget den 18. juni 2015

Den gennemgang af stemmesedlerne og valgbøgerne, der er foretaget i forbindelse med den endelige opgørelse af valget, har givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til nedenstående bemærkninger om stemmesedlerne (1), valgbøgerne (2), kandidatfortegnelserne (3), de ugyldige stemmer (4), og brevstemmer, der ikke er taget i betragtning (5). Endvidere har ministeriet fundet det relevant at oplyse Folketinget om en falsk SMS om folketingsvalget (6) og om for sent modtagne brevstemmer (7).

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning er i henhold til § 43, stk. 4, i lov om valg til Folke-

tinget (folketingsvalgloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014, fastsat i bekendtgørelse nr. 1121 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved folketingsvalg (herafter stemmeseddelbekendtgørelsen).

Kandidaternes navne skal som hovedregel opføres i én kolonne. I tilfælde, hvor der til valget er opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen vil blive uforholdsmæssig lang, såfremt kandidaternes navne anføres i én kolonne, kan valgbestyrelsen beslutte, at kandidaternes navne inden for hvert partifelt skal opføres i to eller flere kolonner (bekendtgørelsens § 10, stk. 1). I så fald skal kolonnerne adskilles fra hinanden af fede, lodrette streger (bekendtgørelsens § 10, stk. 2), da det er vigtigt at sikre, at de to kolonner er så skarpt adskilte, at det tilstrækkeligt tydeligt fremgår, at et kryds sat til venstre for midterstregen er et kryds for kandidaten anført i venstre kolonne og ikke for kandidaten anført i højre kolonne.

Reglerne om stemmesedlerne er i øvrigt ændret i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved folketingsvalget den 15. september 2011. Ændringen består i, at der er indført krav om, at der til venstre for hvert partinavn og hvert kandidatnavn skal anføres en afkrydsningsrubrik (☐) , der over for vælgeren angiver, hvor krydset skal sættes (bekendtgørelsens § 4, stk. 2, § 9 og § 10, stk. 3). Tilsvarende bestemmelser blev samtidig indført for stemmesedlerne til kommunale og regionale valg samt til Europa-Parlamentsvalg. Ministeriet orienterede Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse herom den 17. oktober 2014 (UVP, Alm. del - bilag 1).

Hensigten med indførelse af en afkrydsningsrubrik er at vejlede vælgerne til at sætte krydset korrekt på stemmesedlen i et forsøg på at nedbringe antallet af utilsigtet ugyldige stemmesedler. Afkrydsningsrubrikken er alene vejledende. I bekendtgørelserne om bedømmelse af stemmesedlerne til de nævnte valg er derfor anført, at afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne ikke medfører ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i den pågældende bekendtgørelse. Se § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg.

Ministeriet har endvidere som noget nyt ladet fremstille et forlæg til stemmesedlen til brug for valgbestyrelserne ved trykning af stemmesedlerne. Forlægget har omkostningsfrit kunnet hentes af valgbestyrelserne på ministeriets valghjemmeside valg.oim.dk.

Valgbestyrelserne for 43 opstillingskredse har fået fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner, heraf for 11 af de 12 opstillingskredse i Københavns Storkreds og for 12 af de 13 opstillingskredse i Syddjyllands Storkreds.

Dermed fortsætter den tendens, som kunne observeres efter folketingsvalgene i 2007 og 2011, hvor der var en betragtelig stigning i antallet af stemmesedler, hvor kandidaternes navne var opført i to kolonner, (henholdsvis 25 i 2007 og 26 i 2011) i forhold til folketingsvalget i 2005, hvor det blot var én enkelt valgbestyrelse, der havde fået fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner. Den

store andel af stemmesedlerne, der har kandidaterne anført i to kolonner, er utvivlsomt en følge af valgkredsreformen i 2007, der bl.a. har medført, at antallet af kandidater i de enkelte nye storkredse (799 kandidater i 10 storkredse) generelt er øget sammenlignet med antallet af kandidater i de tidligere stor- og amtskredse. (I 2005 opstillede 947 kandidater i 17 stor- og amtskredse).

Den længste stemmeseddel var stemmesedlen for Østjyllands Storkreds, 9. kreds, Skanderborg, der var 92,5 cm lang, og havde kandidaterne anført i én kolonne. I alt 6 kredse havde stemmesedler på 90 cm eller derover.

På stemmesedlerne for Københavns Omegns Storkreds, 2. opstillingskreds, Lyngby, er kandidat for Å. Alternativet, Ulla Sandbæk, som er nomineret i alle kredse i Københavns Omegns Storkreds, fejlagtigt anført på stemmesedlen blandt partiets øvrige kandidater i alfabetisk rækkefølge (som nr. 4), hvor hun rettelig burde være opført øverst på stemmesedlen. Den samme type fejl findes på stemmesedlerne for Nordjyllands Storkreds, 5. kreds, Himmerland, hvor kandidat for C. Det Konservative Folkeparti, Daniel Rugholm, som er nomineret i alle kredse i Nordjyllands Storkreds, fejlagtigt er anført på stemmesedlen blandt partiets øvrige kandidater i alfabetisk rækkefølge (som nr. 4). I valgbøgerne for de to opstillingskredse er kandidaterne anført korrekt øverst på listen.

Lyngby-Taarbæk Kommune har efter anmodning fra det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium afgivet en udtalelse af 23. juni 2015, hvori følgende er anført:

»Det er korrekt, at Ulla Sandbæk skulle have stået øverst på kommunens stemmeseddel – det blev overset på trods af ellers udvist stor grundighed i f. m. udarbejdelsen af stemmesedlen.

Hermed bekræftes således telefonisk oplysning herfra g.d. herom, i hvilken forbindelse det tillige oplystes, at kommunen dels ikke havde modtaget hverken bemærkninger eller klager herom på nogen af valgstederne, samt at kommunen i øvrigt ikke havde bemærket det, da valgbogen blev udarbejdet, hvor koncentrationen vedr. rette tal pr. kandidat og ikke rækkefølge af kandidater.«

Valgbestyrelsen for Himmerlandkredsen har efter anmodning fra Social- og Indenrigsministeriet afgivet en udtalelse af 29. juni 2015, hvori følgende er anført:

»Redegørelse for fremstilling af stemmesedler:

Umiddelbart efter at have modtaget »Fortegnelse over de kandidater, der er opstillet til folketingsvalget den 18. juni 2015 i Nordjyllands Storkreds«, går Valgsekretariatet og Kommunikationsafdelingen i gang med at fremstille den stemmeseddel der skal anvendes i 5. opstillingskreds – Himmerlandskredsen, Nordjyllands Storkreds. Det grafiske forlæg som Økonomi- og Indenrigsministeriet har stillet til rådighed for opstillingskredsene blev anvendt ved fremstillingen.

Valgsekretariatet og Kommunikationspersonalet er erfarne og bekendt med folketingsvalgloven, vejledningen og dets indhold.

Trods det bliver det overset, at det af fortegnelsen fremgår, at Daniel Rugholm på »Liste C« – er nomineret til at stå som den første kandidat på listen i alle kredse i Nordjyllands Storkreds.

Fejlen er meget beklageligt sket.

Det vurderes, at der har været for meget fokus på, at den lokale kandidat i kredsen ofte står øverst.

I god tro bliver stemmesedlen overgivet til trykkeriet.

Fremtidige kontrolfunktioner:

Valgbestyrelsen ser med stor alvor på hændelsen og vil sikre, at kontrolfunktionen både i kvalitet og kvantitet forbedres væsentligt.

Fremover skal udkast til stemmeseddel gennemgå følgende proces:

1. stemmesedlen udfærdiges i et samarbejde mellem 2 personer 1 fra Valgsekretariatet og 1 fra Kommunikationsafdelingen

2. stemmesedlen og »Fortegnelsen over de opstillede kandidater til folketingsvalget» overdrages til 1. kontrol af 2 nye personer 1 fra Valgsekretariatet og 1 fra Kommunikationsafdelingen

3. stemmesedlen og »Fortegnelsen over de opstillede kandidater til folketingsvalget» overdrages til 2. kontrol af 2 nye udvalgte medarbejdere tilknyttet Valgsekretariatet.« På stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, og 13. kreds, Haderslev, er Mike Legarth, kandidat for C. Det Konservative Folkeparti, og Kim Hyttel, kandidat for Å. Alternativet, som begge er nomineret i alle kredse i Sydjyllands Storkreds, fejlagtigt anført på stemmesedlen blandt de to partiers øvrige kandidater i alfabetisk rækkefølge, hvor de rettelig burde være opført øverst på stemmesedlen. For 7. kreds Vejen, indebar dette, at kandidaterne var anført som nr. 2 for deres partier på stemmesedlen, mens det for 13. kreds, Haderslev, indebar, at de to kandidater var anført som nr. 4 for deres partier på stemmesedlerne (øverst til højre i stedet for øverst til venstre), idet denne kreds, hvis stemmeseddel var i to kolonner, endvidere fejlagtigt havde anført kandidaterne skiftevis mellem de to kolonner i stedet for fortløbende i samme kolonne med halvdelen i hver kolonne.

Social- og Indenrigsministeriet kan oplyse, at det følger af § 5, stk. 2, i stemmeseddelbekendtgørelsen, at navnet på den eller de kandidater, der er opstillet i vedkommende opstillingskreds, anføres med halvfede typer øverst og i alfabetisk rækkefølge efter efternavn eller mellemnavn, såfremt dette skal anføres i stedet for efternavn. Den kandidat, der er anmeldt som partiets nominerede kandidat i opstillingskredsen, anføres dog først.

Reglerne om opstilling og nominering giver både mulighed for, at et parti kan have forskellige kandidater nomineret (og dermed øverst på stemmesedlen) i de forskellige opstillingskredse, og at et parti (som det var tilfældet for C. Det Konservative Folkeparti og Å. Alternativet i bl.a. Sydjyllands Storkreds) kan have én kandidat nomineret i alle opstillingskredse i en storkreds, hvorved den samme kandidat skal anføres først blandt partiets kandidater på stemmesed-

lerne i hele storkredsen. Den manglende anførelse af den nominerede kandidat først blandt partiets kandidater på stemmesedlen i Lyngby-, Himmerland-, Vejen- og Haderslevkredsene må betegnes som alvorlig, men har ikke i valgteknisk henseende betydning for opgørelsen af de valgte kandidater for de berørte partier på grundlag af de afgivne personlige stemmer og partistemmer. For partier, der opstiller sideordnet, sker fordelingen af partistemmer på baggrund af antallet af personlige stemmer i den enkelte opstillingskreds, uafhængigt af, om kandidaten er nomineret eller ej. Der henvises i øvrigt til redegørelsen for valgbøgernes bemærkninger nedenfor i afsnit 2.5 (vedrørende valgbøgerne for Vejen- og Haderslevkredsene) samt til valgklage indgivet af Det Konservative Folkeparti og Alternativet.

Det bemærkes, at Ulla Sandbæk blev valgt som kandidat for Å. Alternativet, mens Mike Legarth, Daniel Rugholm og Kim Hyttel ikke blev valgt for C. Konservative henholdsvis Å. Alternativet.

Danmarks Statistik har oplyst følgende om, hvad der for de tre sidstnævnte kandidaters vedkommende skulle til for at kunne ændre på, hvem der for C. Det Konservative Folkeparti og Å. Alternativet havde fået tildelt et tillægsmandat i landsdelen Sjælland-Syddanmark (for Mike Legarth og Kim Hyttel) og Midtjylland-Nordjylland (Daniel Rugholm). For Det Konservative Folkepartis vedkommende i Sjælland-Syddanmark er der tale om, at Mike Legarth, som fik 6.994 stemmer, manglede 51 stemmer for at have flere stemmer end Brian Mikkelsen (i Sjællands Storkreds), som fik 7.044 stemmer. Kandidaten Dan Arnløv, som i Vejen- og Haderslevkredsene stod først blandt Det Konservative Folkepartis kandidater på stemmesedlen i stedet for Mike Legarth, fik henholdsvis 19 og 14 personlige stemmer i de to kredse, hvilket i alt gav henholdsvis 33 og 23 stemmer. Dan Arnløv fik 2,7 pct. af stemmerne i gennemsnit i alle kredsene i Sydjyllands Storkreds, når kredsene Vejle Nord og Syd (hvor han har et højt stemmetal) og Vejen og Haderslev ikke bliver medregnet. Mike Legarth skulle have haft næsten alle Dan Arnløvs stemmer (56 stemmer) i Vejen- og Haderslevkredsene for at have nok stemmer (51 stemmer) til at overtage tillægsmandatet fra Brian Mikkelsen.

For Alternativets vedkommende er der tale om, at Kim Hyttel, som fik 3.648 stemmer, manglede 1.462 stemmer for at have flere end Roger Matthisen i Fyns Storkreds med 5.109 stemmer. Kandidaten Rune Nielsen Bjerremand, som i Vejen- og Haderslevkredsene stod først blandt Alternativets kandidater på stemmesedlen i stedet for Kim Hyttel, fik henholdsvis 52 og 39 personlige stemmer i de to kredse, hvilket i alt gav henholdsvis 247 og 190 stemmer. Selv om Kim Hyttel havde fået alle Rune Nielsen Bjerremands stemmer, ville han stadig mangle 1.270 stemmer for at kunne overtage tillægsmandatet fra Roger Matthisen.

For det Konservative Folkepartis vedkommende i Midtjylland-Nordjylland er der tale om, at Daniel Rugholm har fået 4.009 personlige stemmer og i alt 5.996 i Nordjyllands Storkreds. Naser Khader har fået 4.041 personlige stemmer og i alt 7.374 stemmer i Østjyllands Storkreds, og har hermed fået Det Konservative Folkepartis sidste tillægsmandat i

landsdelen Midtjylland-Nordjylland. I Himmerlandkredsen var Henrik Dalgaard fejlagtigt placeret først blandt partiets kandidater på stemmesedlen i stedet for Daniel Rugholm. Henrik Dalgaard fik 334 personlige stemmer og i alt 861 personlige stemmer i Himmerlandkredsen. Hvis Daniel Rugholm havde fået alle Henrik Dalgaards stemmer i Himmerlandkredsen, ville han i alt have fået 6.857 stemmer, og ville ikke med disse ekstra stemmer kunne overtage Naser Khaders tillægsmandat med 7.374 stemmer. På stemmesedlerne for Fyns Storkreds, 7. kreds, Svendborg, er forbogstavet i en kandidats mellemnavn skrevet med lille, idet der fejlagtigt er anført Jens Henrik w. Thulesen Dahl. På stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 6. kreds, Varde, er den lodrette streg, der adskiller de to kolonner, som kandidaterne er anført i, meget fed (dobbelt fed) svarende til den vandrette streg, hvormed det første partifelt begyndes, i stedet for den korrekte angivelse med fed. På stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, og Østjyllands Storkreds, 11. kreds, Hedensted, var de kandidater, der var opstillet i de nævnte kredse for partier, der anvendte sideordnet opstilling, fejlagtigt anført med almindelige typer (i stedet for den korrekte anførelse med halvfede typer), bortset fra de respektive partiers nominerede kandidat i kredsen, der korrekt var anført øverst på stemmesedlen under de respektive partinavne med halvfede typer.

I Sydjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, gjaldt dette dog ikke den nominerede kandidat for C. Det Konservative Folkeparti og Å. Alternativet, der som ovenfor beskrevet fejlagtigt indgik blandt de øvrige opstillede kandidater i den alfabetiske rækkefølge. Disse partiers kandidater var til gengæld som de eneste sideopstillede kandidater i kredsen alle anført korrekt med halvfede typer. På stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, er kandidatnavnene anført med forskellig størrelse bogstaver, således at nogle – tilsyneladende tilfældige – kandidatnavne er anført med en lidt større skriftstørrelse end andre og dermed bliver mere iøjnefaldende. På stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, er der endvidere under Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne anført »Partiliste anmeldt«. En sådan angivelse er ikke i overensstemmelse med stemmeseddelbekendtgørelsen. Stemmesedlerne må alene indeholde de oplysninger, der kræves efter bekendtgørelsen. Stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, og for Vestjyllands Storkreds, 10. kreds, Holstebro, mangler endvidere en betegnelse for opstillingskredsen. Der er alene angivet »Sydjyllands Storkreds« henholdsvis »10. opstillingskreds«, hvilket ikke er tilstrækkeligt til at identificere den opstillingskreds, hvortil stemmesedlerne er bestemt, jf. § 2, stk. 1, i stemmeseddelbekendtgørelsen. Samlet set er stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 7. kreds, Vejen, efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse noget mangelfulde ud fra dels antallet dels karakteren af de begåede fejl ved stemmesedlernes udformning.

På stemmesedlerne for Sydjyllands Storkreds, 10. kreds, Fredericia, var kandidaterne for F. SF – Socialistisk Folkeparti, der var opstillet sideordnet i kredsen, som de eneste fejlagtigt anført med almindelige typer (i stedet for den kor-

rekte anførelse med halvfede typer), bortset fra partiets nominerede kandidat i kredsen, der korrekt var anført øverst på stemmesedlen under partinavnet med halvfede typer. På stemmesedlerne i Østjyllands Storkreds, 5. kreds, Djurs, er alle tre kandidater uden for partierne i storkredsen anført med fede typer, selv om ingen af de tre var opstillet i denne opstillingskreds. Det samme gør sig gældende for stemmesedlerne i Vestjyllands Storkreds, 8. og 9. kreds, Herning Syd og Herning Nord, og i Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, og 5. kreds, Himmerland, hvor kandidaten uden for partierne er anført med fed, selv om han ikke var opstillet i disse kredse. På stemmesedlerne for Østjyllands Storkreds, 10. kreds, Horsens, og Nordjyllands Storkreds, 3. kreds, Brønderslev, er der anvendt en skrifttype, der gør det svært at se forskel på, om navnene på kandidaterne er anført med halvfede typer (hvilket viser, at de pågældende er opstillet i kredsen) eller almindelige typer. På stemmesedlerne for Østjyllands Storkreds, 11. kreds, Hedensted, var kandidat for Å. Alternativet, Lena Agger, fejlagtigt anført i den alfabetiske rækkefølge blandt partiets opstillede kandidater i opstillingskredsen i stedet for at være anført til sidst efter de opstillede kandidater, da denne kandidat alene var opstillet i 2 (andre) opstillingskredse i storkredsen. Efter stemmeseddelbekendtgørelsen skal et partis kandidater i vedkommende opstillingskreds anføres først i alfabetisk rækkefølge og med halvfede typer, dog med den nominerede kandidat øverst, og derefter partiets øvrige kandidater i storkredsen i alfabetisk rækkefølge med almindelige typer. På stemmesedlerne for Vestjyllands Storkreds, 1. kreds, Struer, var teksten til angivelse af opstillingskredsen og vejledningsteksten øverst på stemmesedlen anført med meget små typer. Også parti- og kandidatnavne var anført med mindre skrift end stemmesedlerne for de øvrige opstillingskredse, herunder de øvrige kredse i samme storkreds. Endvidere var vejledningsteksten ikke udformet som angivet i stemmeseddelbekendtgørelsen. Teksten var dog ikke forkert eller misvisende, idet der manglede en apostrof over bogstavet E i sætningen »Sæt kun ét X på stemmesedlen«, og en understregning af ordet »ikke« i sætningen »Du må ikke udfylde rubrikken med andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig«. Afkrydsningsrubrikkerne på stemmesedlerne for denne kreds var endvidere for små til at opfylde kravene i stemmeseddelbekendtgørelsen, idet de målte (knap) 3x3 mm. Efter bekendtgørelsens § 9 skal afkrydsningsrubrikken have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds, dog mindst 4x4 mm. Stemmesedlerne for denne kreds var blandt de smalleste (12 cm) i landet. Stemmesedlerne for Vestjyllands Storkreds, 11. kreds, Ringkøbing, indeholdt ikke navnet på den kandidat uden for partierne, som var opstillet i storkredsen, og som derfor skulle have været anført på stemmesedlerne for alle opstillingskredse i storkredsen. Valgbestyrelsen for Ringkøbingkredsen har i en udtalelse herom den 25. juni 2015 udtalt følgende: »I den fortegnelse over kandidater, der er opstillet i Vestjyllands Storkreds er anført en overskrift på kolonnen til højre for kandidaterne, »opstillet i kreds« og herunder er ud for alle kandidater skrevet »alle«. Det gælder alle på nær liste Ø, hvor der er opstillet på partiliste. Ud for Erik Sputnik i samme kolonne står »10«,

svarende til en opstilling i opstillingskreds 10 og ikke »alle« kredse. Teksten vedrørende opstillede kandidater uden for partierne blev ikke vurderet som relevant for de opstillingskredse, der ikke var nævnt under kolonnen »opstillet i kreds«. Det er en fejl, som er meget beklagelig og som Ringkøbing-Skjern Kommune bestræbe sig på at undgå ved fremtidige valg. Kommunen vil sørge for at formidle denne viden videre til næste folketingsvalg som et forhold, som kommunen skal være ekstra opmærksom på. Desuden vil der blive foretaget kvalitetssikring af stemmesedlen ved at lade flere medarbejdere godkende denne. Endelig vil kommunen tjekke kandidaterne i valgbogen med det samme, da den er tilgængelig i KMD valgsystemet, selv om det giver anledning til udfordringer med hensyn til at nå at trykke stemmesedler og få leveret disse«. Såfremt der i storkredsen er opstillet kandidater uden for partierne, skal disse efter stemmeseddelbekendtgørelsens § 6 anføres nederst på stemmesedlen i et særskilt felt, i hvilket der med fede typer anføres ordene »Uden for partierne« som overskrift. De kandidater, der er opstillet i vedkommende opstillingskreds, anføres øverst i alfabetisk rækkefølge med halvfede typer, og derefter anføres med almindelige typer i alfabetisk rækkefølge de øvrige kandidater uden for partierne, der er opstillet i storkredsen. Fejlen indebærer, at vælgerne i Ringkøbingkredsen på valgdagen ikke har kunnet stemme på den pågældende kandidat uden for partierne, Erik Sputnik. Fejlen kan dermed have betydning for valgresultatet. Kandidaten fik 116 stemmer i resten af Vestjyllands Storkreds, dvs. i de øvrige 10 opstillingskredse, heraf 44 i Holstebro-kredsen, hvor kandidaten var opstillet og er bosiddende, og mellem 4 og 11 stemmer i hver af de øvrige opstillingskredse. Danmarks Statistik har for Social- og Indenrigsministeriet foretaget en beregning, der viser, at kandidaten skulle have haft mere end 17.908 stemmer for at opnå et kredsmandat i Vestjyllands Storkreds. Det bemærkes, at kandidaten uden for partierne fremgik korrekt af valgbogen for Ringkøbingkredsen.

Der henvises i øvrigt til valgklage indgivet af Erik Sputnik. På stemmesedlerne for Nordjyllands Storkreds, 5. kreds, Himmerland, er samtlige kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne anført med halvfed (i lighed med kandidaterne for de partier, der opstiller kandidaterne sideordnet), bortset fra den opstillede kandidat, som er anført med fed. Den opstillede kandidat skulle have været anført med halvfed, mens de øvrige partier på partilisten skulle have været anført med almindelige typer. På stemmesedlerne for denne kreds er navnene på fem kandidater endvidere stavet forkert. Det drejer sig om en kandidat for B. Radikale Venstre og I. Liberal Alliance og tre kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne. Navnene er alle stavet rigtigt i kredsens valgbook. Endelig skal det generelt bemærkes, at der fortsat blandt valgbestyrelserne synes at herske en vis variation i henseende til vurderingen af, hvornår en streg er »fed« henholdsvis »halvfed«. Disse begreber anvendes ved beskrivelsen af reglerne om udformning af stemmesedler til brug ved folketingsvalg, hvor de forskellige felter skal adskilles af streger i forskellige tykkelser. Stregetykelser, der af nogle valgbestyrelser anvendes som halvfede streger, anvendes således af andre valgbestyrelser til fede streger. Mi-

nisteriet skal endelig generelt bemærke, at der ved dette valg er konstateret langt flere og mere alvorlige fejl i stemmesedlerne end ved folketingsvalget i 2011. De ovennævnte fejl har – bortset fra fejlen i Vestjyllands Storkreds, 11. kreds, Ringkøbing, hvor kandidaten uden for partierne manglede på stemmesedlen – ingen konsekvenser for opgørelsen af de valgte kandidater på grundlag af de afgivne personlige stemmer og partistemmer, herunder fordeling af partistemmer blandt de opstillede kandidater. Den manglende anførelse af den nominerede kandidat først blandt partiets kandidater på stemmesedlerne i Lyngby-, Himmerland-, Vejen- og Haderslevkredsen må dog som nævnt betegnes som alvorlig. De ovennævnte fejl vil indgå i ministeriets løbende overvejelser om en mere hensigtsmæssig vejledning af valgbestyrelserne om opsætning og fremstilling af stemmesedlerne, herunder med henblik på at sikre mere ensartede stemmesedler.

2. Valgbøgerne

Valgbøgerne er gennemgået af Danmarks Statistik for Social- og Indenrigsministeriet. Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret forskellige sammentællingsfejl m.v., der alle har kunnet berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

2.1. Indhold og udformning

Der er ikke foretaget ændringer af selve valgbogen i forhold til den valgbook, der blev benyttet ved folketingsvalget i 2011. Alle valgbestyrelser benytter KMD A/S' valgopgørelsessystem, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valgbook med bilag. Alle valgbestyrelser har således via KMD A/S' valgopgørelsessystem elektronisk overført de dele af selve valgbogen, der kan overføres elektronisk, til Danmarks Statistik, sammen med bilaget med opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valgbogen via sikker e-post til både ministeriet og Danmarks Statistik. Det nævnte bilag til valgbogen er alene indsendt elektronisk.

De indsendte eksemplarer af valgbøger på papir har alle været af tilfredsstillende kvalitet bortset fra, at der for én valgbogs vedkommende er sket en forskydning af talrækkerne i forhold til de respektive kolonner, som tallene burde figurere under. Forholdet skyldes en fejl i KMD' valgsystem, som KMD er blevet gjort opmærksom på. Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbook er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde konstateret, at dette var tilfældet. Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden folketingsvalget i 2011 er reduceret fra 1.450 til 1389 eller med 61.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret fejl vedrørende antal for sent modtagne brevstemmer. Disse fejl har i alle tilfælde kunne berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser. Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret fejl vedrørende de anførte tal for antal stemme-

berettigede og antal vælgere afmærket på valglisten samt så store differencer i stemmeseddelregnskabet, at regnskabet måtte være fejlbehæftet. De nævnte fejl har i alle tilfælde kunnet berigtiges eller forklares efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser med påfølgende indsendelse af rettelsesblade til de pågældende valgbøger.

Ved gennemgangen af oplysningerne i valgbøgerne om årsagen til, at stemmesedler er erklæret ugyldige, har Danmarks Statistik foretaget en særlig kontrol af, hvorvidt ugyldighedsgrunden: *Kryds ud for ordene »Uden for partierne«*, jf. § 8 i bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg, alene anvendes i de opstillingskredse, hvor denne ugyldighedsgrund kan forekomme, dvs. i tilfælde, hvor der er opstillet to eller flere kandidater uden for partierne i vedkommende storkreds. Disse kredse var Københavns Storkreds (4 kandidater uden for partierne), Københavns Omegns Storkreds (2 kandidater uden for partierne), Nordsjællands Storkreds (2 kandidater uden for partierne), Sjællands Storkreds (3 kandidater uden for partierne), Østjyllands Storkreds (3 kandidater uden for partierne), Vestjyllands Storkreds (1 kandidat uden for partierne) og Nordjyllands Storkreds (1 kandidat uden for partierne). Der var ikke opstillet nogen kandidater uden for partierne i Bornholms, Fyns og Sydjyllands Storkredse. Denne kontrol viste, at nævnte ugyldighedsgrund forekom i 2 opstillingskredse (Sydjyllands Storkreds, 2. kreds, Aabenraa, og 12. kreds, Kolding Syd) i en storkreds, hvor der ikke var nogen kandidater uden for partierne. Efter henvendelse til de pågældende to valgbestyrelser blev de pågældende ugyldige stemmesedler i det ene tilfælde ændret til ugyldighedsgrund 8, »Kryds uden for partifelterne«, jf. § 10 i bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg, og i det andet tilfælde ændret til ugyldighedsgrund 2, »Andet mærke end kryds i stedet for kryds«, jf. § 4 i samme bekendtgørelse. De to stemmer var således registreret under en forkert ugyldighedsgrund, men var fortsat ugyldige efter kontrollen. De foretagne fordelinger af partistemmer i valgbøgerne er kontrolleret og fundet fejlfri.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgbogen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal eller lignende. Som et supplement til den talmæssige revision foretager Danmarks Statistik derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man – når den talmæssige revision er gennemført – gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen. Siden folketingsvalget i 2001 har der ved gennemgangen af valgbøgerne været anvendt et analyseværktøj, som kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer (stemmeandelsafvi-

gelsesindikatoren). Ved denne kontrol blev det afdækket, at der på 11 ud af de i alt 1.389 afstemningssteder var anledning til at undersøge, om der for et eller flere partier kunne være sket ombytning af personlige stemmetal inden for det pågældende parti. Det drejer sig om følgende opstillingskredse og afstemningssteder:

1. Københavns Storkreds, 12. kreds, Tårnby, Pilegården, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. SF – Socialistisk Folkeparti.
2. Bornholms Storkreds, 2. kreds, Aakirkeby, Svaneke, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.
3. Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, Holme-Olstrup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.
4. Sjællands Storkreds, 6. kreds, Køge, Rye, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.
5. Fyns Storkreds, 7. kreds, Svendborg, Tved, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for I. Liberal Alliance.
6. Fyns Storkreds, 8. kreds, Faaborg, Horne, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.
7. Fyns Storkreds, 8. kreds, Faaborg, Svanninge, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.
8. Østjyllands Storkreds, 4. kreds, Aarhus Øst, Skødstrup Hallen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.
9. Østjyllands Storkreds, 4. kreds, Aarhus Øst, Virupskolen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.
10. Nordjyllands Storkreds, 1. kreds, Frederikshavn, Hørby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.
11. Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, Skallerup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.

De pågældende valgbestyrelser blev bedt om at foretage en nærmere vurdering og/eller undersøgelse af, om der eventuelt kunne være sket ombytning af personlige stemmetal. De foretagne undersøgelser viste, at der i de tilfælde, der er nævnt ovenfor under 3), 4) og 5), rent faktisk var sket ombytning eller forskydninger af personlige stemmetal (indtastningsfejl m.v.). I de tilfælde, der er nævnt under 1), 2), 6), 7), 8), 9), 10) og 11), var tallene efter valgbestyrelsens vurdering/undersøgelse korrekte og kunne forklares ud fra særlige lokale forhold. I valgbøgerne for de opstillingskredse, hvor der blev konstateret fejl, er de personlige stemmetal og eventuelt partistemmetal blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen.

De fundne fejl har i tilfældet 3) og 4) givet anledning til, at rækkefølgen, hvori kandidaterne er valgt, er blevet byttet

rundt mellem 1. og 2. kredsmandat for A. Socialdemokratiet i Sjællands Storkreds.

2.4. Lodtrækninger

I folketingsvalglovens § 73, stk. 5, 3. pkt., er det fastsat, at Social- og Indenrigsministeriet foretager lodtrækning i de tilfælde, hvor to eller flere kandidater er lige berettiget til en partistemme.

Der var i alt 30 lodtrækningstilfælde af den type fordelt på 28 valgbøger. De pågældende valgbøger er af Danmarks Statistik berigtiget med lodtrækningens resultat. I intet tilfælde har lodtrækningens resultat haft betydning for kandidatudvælgelsen eller stedfortræderrækkefølgen. Alle valgbøger indeholdt den foreskrevne markering af, at der forelå en lodtræknings-situation.

2.5. Bemærkninger i valgbøgerne

I 70 valgbøger er der gjort bemærkninger om valgets forberedelse, afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v. Blandt de tilførte bemærkninger til valgbøgerne skal Social- og Indenrigsministeriet særligt bemærke følgende:

I valgbøgerne for en række kredse, som fremgår nedenfor (Vejle Syd, Viborg Vest, Viborg Øst, Silkeborg Nord og Silkeborg Syd), har vælgere kommenteret, at der blev stillet røde kuglepenne eller farveblyanter til rådighed til brug for udfyldelse af stemmesedlen i stemmerummet. Valget af røde skriverskaber er nogle steder blev opfattet sådan, at der lå en partipolitisk tilkendegivelse heri. Social- og Indenrigsministeriet skal i den forbindelse oplyse, at det fremgår af ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, at stemmerum skal være indrettet sådan, at der er det nødvendige udstyr i hvert stemmerum for, at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade og blyant eller andet egnet skriverskab). Det fremlagte skriverskab behøver ikke være en blyant eller sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen for eksempel måtte vurdere, at det vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således var mere tydelig. Ministeriet bemærker, at der heller ikke er noget til hinder for, at der f.eks. anvendes blå forhæng på stemmerummene, selv om denne farve på tilsvarende vis kan hævdes at indeholde en partipolitisk tilkendegivelse.

I valgbøgerne for en række kredse, som fremgår nedenfor (Helsingør, Fredensborg, Ringsted, Middelfart, Kolding Nord, Haderslev, Skive, Viborg Vest og Holstebro), har vælgere desuden kommenteret eller protesteret over for at skulle oplyse deres fødselsdato til valglisteføreren. Nogle steder har vælgere forladt afstemningsstedet uden at stemme af denne grund. Social- og Indenrigsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at det siden en lovændring, der trådte i kraft 1. januar 2013 (lov nr. 1252 af 18. december 2012), har været et krav, at vælgeren skal oplyse sin fødselsdato. Kravet indførtes for at højne sikkerheden af identifikationen af vælgeren. Efter folketingsvalglovens § 47, 4. pkt. skal valglisteføreren således forlange, at vælgeren giver oplys-

ning om sin fødselsdato. Valgbøgerne for alle 9 opstillingskredse i Københavns Kommune (Københavns Storkreds, 1.-9. kreds), indeholder på side 4 eller 5 en bemærkning om, at der havde været udfordringer med at få valgstyrerpladserne besat inden valgdagen, at der blev anvendt digitale valglister på alle valgsteder uden problemer, at der var indkøbt ekstra stemmerum, at der blev anvendt røde kuglepenne til afkrydsning af stemmesedlerne, og at der ingen kø var kl. 20.00. Valgbogen for Københavns Storkreds, 1. kreds, Østerbro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at valgbestyrelsen på et afstemningssted flere gange måtte bede et parti om ikke at agitere i umiddelbar tilknytning til indgangen til valgstedets matrikel. Valgbogen for Københavns Storkreds, 5. kreds, Nørrebro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at stemmekasserne på et valgsted først blev forseglet efter kl. 11.00, efter at en gruppe valgobservatører havde konstateret fejlen. Stemmekasserne var på intet tidspunkt uden opsyn. Valgbogen for Københavns Storkreds, 6. kreds, Bispebjerg, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en tilforordnet vælger blev truet af en vælger. Politiet blev inddraget, og den tilforordnede vælger blev tilbudt psykologhjælp. Valgbogen for Københavns Storkreds, 7. kreds, Brønshøj, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om, at en gruppe vælgere forlod valgstedet uden at stemme, da de var utilfredse med, at indgangen til valgstedet var flyttet på grund af ombygning. Ændringen fremgik af valgkortet, og der var tilforordnede vælgere ved den tidligere indgang til at guide vælgerne. Valgbogen for Københavns Storkreds, 9. kreds, Vesterbro, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om, at en vælger forsøgte at stemme to gange, men blev stoppet. Valgbogen for Københavns Storkreds, 10. kreds, Falkoner, indeholder på side 4 en bemærkning om, at 2 kandidater til valget, hvoraf den ene også er medlem af valgbestyrelsen, kl. 16.30 ankom til afstemningsstedet Skolen på Duevej og ønskede at hilse på deres partis tilforordnede vælgere. Valgstyrerformanden tilkendegav – efter drøftelse med andre valgstyrere – og efter en konkret vurdering, at de pågældende ikke havde adgang til afstemningsstedet, jf. folketingsvalglovens § 50. Efter diskussion forlod de to afstemningsstedet. Valgbogen for Københavns Storkreds, 12. kreds, Tårnby, indeholder på side 27 en bemærkning om, at 4 åbenlyst ugyldige brevstemmer på valgstedet Vestamager blev lagt i en kuvert. Ved åbningen af pakkerne i fintællingslokalet blev det konstateret, at den omtalte kuvert var bortkommet. Valgbestyrelsen formoder, at dette er sket i forbindelse med nedpakningen på valgstedet på valgaftenen.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 2. kreds, Lyngby, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der efter opringning fra det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium blev bekræftet en episode på afstemningsstedet Trongård om, at elever på skolen, måske inspireret af opslaget »Sæt X i en af afkrydsningsrubrikkerne til venstre for...« over for en eller flere vælgere i forbindelse med dennes ankomst til afstemningsstedet havde tilråbt denne/disse med ordvalg à la »husk at stemme til højre«. Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at ministeriet havde modtaget en telefonisk henvendelse fra en vælger, der oplyste, at en tilforordnet vælger råbte efter vælgerne, at de

skulle sætte kryds til højre for parti- eller kandidatnavnet. Ministeriet orienterede telefonisk Lyngby-Taarbæk Kommune om dette, idet ministeriet gjorde opmærksom på det uhensigtsmæssige heri, da afkrydsningsrubrikken er placeret til venstre og ikke til højre for parti- eller kandidatnavnet. Det bemærkes, at et kryds sat til højre for parti- eller kandidatnavnet (dvs. uden for afkrydsningsrubrikken) ikke medfører, at stemmen er ugyldig, forudsat at stemmen ikke er ugyldig efter andre regler. Valgbogen for denne kreds indeholder på side 4 endvidere en bemærkning om, at en gruppe på 5 personer på matriklen ved afstemningsstedet Lyngby Midt kortvarigt forstyrrede ind- og udpassage til valgstedet gennem uddeling af slik og sedler med opfordring om at interessere sig for noget, der benævnes »TrampolinHouse«. Gruppen blev filmet af DR. Gruppen blev sendt væk. Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 6. kreds, Brøndby, indeholder i et bilag til valgbogen, hvortil der er henvist på side 5, en bemærkning om, at en kandidat til valget tiltvang sig adgang til stemmelokalet sammen med de medarbejdere, der kom kl. 19.30 for at tælle stemmer. Hun omdelte slik ved valgbordene og løb ud af døren. Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 7. kreds, Taastrup, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgkort til afstemningsstedet Rønnevangshallen er udsendt med forkert adresse. Alle vælgere har fået tilsendt brev om fejlen, og der er annonceret i lokalavisen, kommunens hjemmeside og på Facebook. Social- og Indenrigsministeriet kan oplyse, at Taastrup Kommune forinden (den 9. juni 2015) havde orienteret ministeriet telefonisk om, at der var fejl i 3.200 udsendte valgkort. Det blev oplyst, at det ikke var muligt at udsende nye valgkort. Ministeriet henviste i sit telefoniske svar til afsnit 4.11.1 i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg:

»4.11.1. Særligt om fejl i valgkort

Konstaterer kommunalbestyrelsen, at der er fejl eller mangler i et eller flere valgkort, f.eks. en angivelse af et forkert afstemningssted eller en forkert adresse på afstemningsstedet m.v., skal kommunalbestyrelsen, i det omfang det er muligt, udskrive og udsende nye valgkort med de korrekte oplysninger til de berørte vælgere. Opdages fejlen så tæt på valgdagen, at udsendelse af nye valgkort ikke kan nås, så de med sikkerhed er kommet frem til vælgerne senest dagen før valgdagen, skal kommunalbestyrelsen på anden måde sørge for at underrette de berørte vælgere, f.eks. ved udsendelse af sms i det omfang, kommunen råder over de pågældende vælgers mobiltelefonnumre, ved brev, mail eller på anden måde. Endvidere skal der lægges en mere generel orientering et centralt sted på kommunens hjemmeside, ligesom der skal opsættes en synlig meddelelse på det eller de forkerte oplyste afstemningssteder eller adresser om det rette afstemningssted og/eller adresse samt rutevejledning.«

Valgbogen for Taastrupkredsen indeholder endvidere på side 5 og 27 bemærkninger om, at afstemningsstedet Charlotteskolen havde en difference på 1, at afstemningsstedet Rønnevangshallen havde en difference på 2, og at afstemningsstedet Herstedvester havde en difference på 2. Det formodes, at der er udleveret to stemmesedler til samme vælger

(Charlotteskolen), at to vælgere har taget stemmesedlerne med hjem (Rønnevangshallen), og at der er to vælgere, der har fået en stemmeseddel for meget udleveret (Herstedvester). Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 8. kreds, Ballerup, indeholder på side 5 bemærkninger om, at der på flere afstemningssteder var dårlige adgangsforhold for handicappede (Måløv Ny Hal og Lundebergskolen). På Lundebergskolen uddelte en person valgmateriale og blev bortvist. På side 27 i valgbogen er der gjort bemærkning om, at der på fire afstemningssteder er udleveret to stemmesedler til en vælger i i alt 7 tilfælde. To afstemningssteder manglede hver en stemmeseddel i forhold til antal fremmødte vælgere. Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 1. kreds, Helsingør, hvis bemærkninger er af meget summarisk form, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om »vælger afvist – manglede fødselsdato«. Social- og Indenrigsministeriet forstår bemærkningen sådan, at vælgeren blev afvist som følge af, at vedkommende ikke ville oplyse sin fødselsdato. Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 2. kreds, Fredensborg, indeholder i et bilag til side 5 en bemærkning om, at en borger ved afstemningsstedet Humlebæk ikke ville oplyse eller skrive fødselsdato eller vise legitimation. Han gik i vrede uden at stemme.

Der henvises til ministeriets bemærkning ovenfor vedrørende 1. kreds, Helsingør. Valgbogen for Fredensborgkredsen indeholder endvidere en bemærkning om, at en kvindelig vælger ved et valgbord på afstemningsstedet Vallerød fik udleveret stemmeseddel på mandens valgkort. Det menes, at hun oplyste mandens fødselsdato og -år. Ved et andet valgbord forsøgte manden umiddelbart efter at få udleveret stemmeseddel ved at benytte konens valgkort. Dette blev opdaget, og stemmeseddel blev ikke udleveret. Manden fik efterfølgende udleveret stemmeseddel ved det valgbord, hvor hans konens valgkort nu var registreret. Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 4. kreds, Frederikssund, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på afstemningsstedet Møllegårdshallen var mødt sammen med sin mand og medbragte fuldmagt til, at manden kunne handle på hendes vegne. Da vælgeren ikke utvetydigt kunne udtrykke, hvad hun ønskede at afgive stemme på, blev det besluttet, at vælgeren ikke kunne stemme, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 4. Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at det følger af folketingsvalglovens § 49, stk. 4, at hjælp til afkrydsning af stemmesedlen kun kan ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme. Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 5. kreds, Egedal, indeholder på side 27 en bemærkning om, at der ved fintællingen blev flyttet 100 stemmer fra C. Det Konservative Folkeparti til O. Dansk Folkeparti. Flytningen skyldtes, at der var fejlplaceret en bunke med 100 stemmer. Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 6. kreds, Rudersdal, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vred vælger havde overhørt en valgstyres telefonsamtale. Valgstyren opfordrede til at stemme noget bestemt. Valgstyren oplyste, at samtalen var privat, og at han ikke troede, den kunne overhøres. Valgstyreformanden tilrettede valgstyren, som var indforstået med, at episoden ikke gentages.

Valgbogen for samme kreds indeholder desuden en bemærkning om, at en vælger var registreret som havende brevstemt. Der var ingen fysisk brevstemme. Vælgeren stemte, og den registrerede brevstemme i den digitale valgliste slettedes. På side 6 (hvor bemærkningerne hørende til side 5 er fortsat) er der en bemærkning om, at en vælgerafvises pga. brevstemme. Brevstemmen fandtes frem, og var underskrevet af en anden vælger. Vælgeren stemte, og brevstemmen blev ikke i taget betragtning. Valgbogen for Sjællands Storkreds, 1. kreds, Lolland, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der ved afstemningsstedet Horslunde blev fundet en stemmeseddel, som var revet over ved sammenføjjningen. Stemmesedlen blev klistret sammen. Valgbogen for Sjællands Storkreds, 2. kreds, Guldborgsund, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på afstemningsstedet Toreby formentlig har fået udleveret to stemmesedler, da der manglede en stemmeseddel i første bundt à 25 stemmesedler. Valgbogen for denne kreds indeholder desuden en bemærkning om, at et ægtepar, der var tilflyttet efter 3. juni 2015, ikke var optaget på valglisten. Ægteparret var af folkeregistret i Guldborgsund Kommune vejledt om at møde frem på valgstedet, da der ikke var modtaget valgkort fra hverken fraflytningskommune eller Guldborgsund Kommune. Ægteparret blev henvist til at stemme i fraflytningskommunen. Social- og Indenrigsministeriet skal i tilknytning hertil oplyse, at vælgere, der senere end 15. -dagen før valgdagen (3. juni 2015) er flyttet til en anden kommune eller inden for kommunen, eller som senere end denne dag har anmeldt flytning, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl. Dette følger af folketingsvalglovens § 18, stk. 4. Efter lovens § 20 udsender kommunalbestyrelsen, så snart valglisten er udarbejdet, valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen. Af ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg (vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014) fremgår det, at kommunalbestyrelsen i tilflytningskommunen i overensstemmelse med kommunens almindelige vejledningsforpligtelse skal udlevere eller sende skriftlig oplysning til vælgere, der flytter senere end 15. -dagen før valget, om, at de kan stemme enten ved at møde frem på valgdagen på afstemningsstedet i den hidtidige bopælskommune eller ved at brevstemme. Samtidig skal kommunalbestyrelsen oplyse vælgerne om sidste frist for brevstemmeafgivning samt om, at brevstemmen skal stiles til kommunalbestyrelsen i den hidtidige bopælskommune.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, indeholder på side 5 bl.a. en bemærkning om, at der ved afstemningsstedet Ll. Næstved – Herlufsholmvej havde været flere henvendelser fra vælgere, der skulle have stemt på Ll. Næstved Skole – Karrebækvej, på grund af utydelighed vedrørende stemmested.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 7. kreds, Greve, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en vælger på valgstedet Tjørnelyskolen konstaterede, at valgsekretariatet »åbnede« brevstemmer og påtalte dette over for sekretariatet. Umiddelbart afvises vælgeren. Vælgeren klagede herefter til det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium, der

kontaktede Greve Kommune. Greve Kommune svarede, at kommunens undervisning og vejledninger til fulde beskriver, at brevstemmer først må åbnes kl. 20.00. Greve Kommune kontaktede straks den ledende valgsekretær på Tjørnelyskolen, som bekræftede, at hun sprættede konvolutter op, men at brevstemmer ikke var taget ud af konvolutten, hvilket kunne bevidnes af valgstyrrerformanden og en anden valgsekretær. Øvrige valgstedet blev indskærpet, at de ikke måtte åbne brevstemmer før kl. 20.00. Social- og Indenrigsministeriet kan bekræfte, at ministeriet var i telefonisk kontakt med Greve Kommune på baggrund af en telefonisk henvendelse fra en vælger. Det kan endvidere oplyses, at det i afsnittet om valgstyrrernes gennemgang og kontrol af de modtagne brevstemmer i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg i overensstemmelse med reglen i folketingsvalglovens § 66, stk. 1, sidste pkt., fremgår, at ved håndtering af en brevstemme, inden afstemningen er afsluttet, må konvolutten med stemmesedlen *under ingen omstændigheder* åbnes. Reglen er et centralt led i at sikre stemmehemmeligheden for vælgere, der brevstemmer og dermed ikke selv har mulighed for at putte deres stemme i stemmekassen. Social- og Indenrigsministeriet finder på den baggrund, at der er tale om en alvorlig overtrædelse af reglerne. Valgbogen for Sjællands Storkreds, 8. kreds, Roskilde, indeholder bl.a. en bemærkning om, at brandalarmen på afstemningsstedet Østervang gik omkring kl. 18, hvor valgstedet blev rømmet. Der var tale om falsk alarm. Valgbogen for Sjællands Storkreds, 11. kreds, Ringsted, indeholder bl.a. en bemærkning om, at en vælger på fire afstemningssteder (eller to på det ene afstemningssted) må have forladt afstemningsstedet med stemmesedlen. På et femte afstemningssted må der fejlagtigt være blevet udleveret to stemmesedler til en vælger. På side 5 er en bemærkning om, at to vælgere forlod afstemningsstedet Benløse på grund af kravet om at oplyse fødselsdato. Social- og Indenrigsministeriet bemærker hertil, at det som anført siden en lovændring, der trådte i kraft 1. januar 2013, har været et krav ved folketingsvalg og kommunal- og regionalvalg, at vælgeren skal oplyse sin fødselsdato. Kravet indførtes for at højne sikkerheden af identifikationen af vælgeren. Valgbogen for Ringstedskredsen indeholder desuden på side 83 en bemærkning om, at seks stemmesedler fra afstemningsstedet Bringstrup foruden kryds var påført sammentællingstal nederst på stemmesedlerne. Stemmesedlerne blev som udgangspunkt vurderet ugyldige, jf. § 17, 1. pkt. (i bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg). Efter en analogi af § 17, 2. pkt., godkendte valgbestyrelsen stemmesedlerne, da det med tydelighed fremgik, at særpræget var påført efterfølgende af en af de tilforordnede. Social- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at den i valgbogen omtalte bestemmelse er sålydende: »§ 17. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den på anden måde end nævnt i §§ 14-16 er givet et særpræg, herunder ved afmærkning med forskellige skriftfarver, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket ved stemmesedlens udtagning af stemmekassen eller senere. Afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab end det, der er fremlagt eller op-

hængt i stemmerummet, betragtes ikke som særpræg, medmindre skriftfarven eller skrifttykkelsen er helt usædvanlig sammenlignet med almindelige skriveredskaber.»

De i §§ 14-16 nævnte ugyldighedsgrunde omhandler andre mærker foruden kryds, mere end 3 kryds og tegninger, påskrift og påklæbning. Formålet med forbuddet mod at påføre stemmesedlen særpræg er at forhindre brud på stemmehemmeligheden og stemmekøb. I det tilfælde, hvor særpræget er påført efterfølgende af en tilforordnet, en valgstyrer eller en valgstyrerformand, er der efter ministeriets opfattelse ikke tale om særpræg, jf. også den situation, der er nævnt i § 17, 2. pkt. Valgbogen for Sjællands Storkreds, 12. kreds, Slagelse, indeholder bl.a. en bemærkning om, at politiet måtte tilkaldes for at holde ro og orden på et valgsted. Valgbogen for Fyns Storkreds, 1. kreds, Odense Øst, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en blind mand afviste at have en valgstyrer med i stemmeboksen sammen med søn/udpeget hjælper. Social- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at reglerne om hjælp til stemmeafgivning blev ændret i 2008 (lov nr. 1347 af 19. december 2008), således at der nu i alle tilfælde for at yde sikkerhed mod uhensigtsmæssig påvirkning af vælgeren skal medvirke en myndighedsperson (i form af en valgstyrer eller tilforordnet vælger) ud over en personligt udpeget hjælper. Ønsker vælgeren ikke at udpege en personligt valgt hjælper, ydes hjælpen af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere. Den tidligere gældende særlige regulering af blindes og svagsynedes mulighed for hjælp ved stemmeafgivningen, hvorefter blinde og svagsynede havde ret til *alene* at lade sig bistå af en personligt valgt hjælper *i stedet for* to valgstyrere eller tilforordnede vælgere, er ophævet. Valgbogen for denne kreds indeholder endvidere en bemærkning om, at den digitale valgliste på et valgsted viste, at der var modtaget 25 brevstemmer. Der var reelt modtaget 130. Alle brevstemmer blev gennemgået, og valglisten ændret manuelt. Fejlen blev meldt til KMD. Valgbogen indeholder desuden en bemærkning om, at en tilforordnet vælger måtte bede en mand om at træde væk fra/ud af en stemmeboks, hvor hustruen afgav sin stemme. Hustruen gik i vrede efter at have stemt.

Endelig indeholder valgbogen for denne kreds en bemærkning på side 27 om, at 150 stemmer blev flyttet fra liste Ø til liste Å. 3 bunker var sorteret forkert ved den foreløbige optælling. Endvidere blev 11 stemmer flyttet fra liste A til liste I. Valgbogen for Fyns Storkreds, 2. kreds, Odense Vest, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der ved et valgbord blev afleveret valgkampagnemateriale fra liste A.

Endvidere indeholder valgbogen en bemærkning om, at en navngiven vælger gik længe i lokalet og blev højrøstet og truende. Der blev ringet efter politiet, som hentede ham. Vælgeren fik udleveret en stemmeseddel og stemte, inden politiet tog ham med. Valgbogen for Fyns Storkreds, 3. kreds, Odense Syd, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en borger for nylig var flyttet fra Svendborg til Hjallesø og havde fået oplyst at kunne stemme i Odense. Borgeren var ikke på valglisten og henvistes til at stemme i Svendborg, hvad vedkommende dog ikke kunne nå. Borgeren blev sur. Valgbogen indeholder desuden på side 27 en bemærk-

ning om, at der ved fintællingen var flyttet 50 stemmer fra O til F og 24 brevstemmer fra I til Å. Valgbogen for Fyns Storkreds, 5. kreds, Middelfart, indeholder på side 4 en bemærkning om, at 2 personer nægtede at afgive stemme, da de ikke ønskede at oplyse fødselsdato og -år. Videre fremgår det af side 5 i valgbogen, at der på afstemningsstedet Gedsted var en kontrovers med en ældre herre, der påstod, at han var blevet afkrævet CPR-nr. i forbindelse med udlevering af stemmeseddel. Stabschefen havde efterfølgende talt med borgeren og fortalt ham, at ministeriets vejledning siger, at der skal oplyses om fødselsdag og -år, såfremt man skal have sin stemmeseddel udleveret. Stabschefen anbefalede borgeren at afgive stemme. Ministeriet kan bekræfte, at vælgeren ikke skal oplyse sit CPR-nummer, men alene sin fødselsdato for at få udleveret sin stemmeseddel, jf. folketingsvalglovens § 47. Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 3. kreds, Tønder, indeholder på side 5 en bemærkning om, at rettidigt afgivne brevstemmer for tre afstemningssteder er indtastet med forkert dato i KMD's digitale valgliste og påført dato for valgdagen i stedet for brevstemmeafgivningsdagen. Brevstemmerne blev taget i betragtning. Endvidere er der i valgbogen for denne kreds en bemærkning om, at der på afstemningsstedet Toftlund i umiddelbar nærhed af afstemningssteder var etableret en privat underskriftindsamling, der influerede på vælgernes afgang til uhindret at afgive stemme. Disse blev efter flere opfordringer flyttet væk fra adgangsvejen. Valgbøgerne for Sydjyllands Storkreds, 4. og 5. kreds, Esbjerg By og Esbjerg Omegn, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der den 11. juni mellem kl. 10 og 11 i stemmerummene til brevstemmeafgivning i de tre borgerservicecentre var et opslag med alle partier og kandidater. Foran Socialdemokratiet var anført et »S« i stedet for et »A«. I tidsrummet fra kl. 10 til kl. 11 har Esbjerg Kommune registreret 120 brevstemmer. Kommunen kontaktede ministeriet telefonisk og forelagde sagen. Kommunen fremsendte herefter en redegørelse til ministeriet. Ministeriet sendte herefter en instruks. Under fintællingen fandt valgsekretariatet 4 brevstemmer med »S«. Disse blev erklæret gyldige, jf. instruksen.

./. Social- og Indenrigsministeriet kan i tilknytning hertil oplyse, at ministeriet den 17. juni 2015 blev kontaktet af Esbjerg Kommune vedrørende den beskrevne fejl. Ministeriet sendte samme dag et brev til valgbestyrelsen i opstillingskredsene Esbjerg By og Esbjerg Omegn med en meddelelse om, at en brevstemmeseddel, der alene er påført bogstavbetegnelsen S, efter ministeriets opfattelse skulle regnes som en gyldig stemme for Socialdemokratiet, medmindre den var ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg. Der sås her bort fra bekendtgørelsens § 20, hvorefter en brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse (på ét bogstav, ministeriets tilføjelse). Meddelelsen gjaldt alene i forhold til brevstemmer afgivet ved folketingsvalget den 18. juni 2015 af vælgere optaget på valglisten i Esbjerg Kommune. Ministeriet fandt ikke anledning til at foretage yderligere skridt i forhold til de 5 brevstemmer, der i Esbjerg Kommune var afgivet af vælgere bosiddende i andre kommuner. Ministeriet lagde i den for-

bindelse afgørende vægt på det forhold, at der var tale om et potentielt meget lavt antal ugyldige brevstemmer. Ministeriets brev vedlægges som bilag 1. I valgbogen for Esbjerg Bykredsen er der endvidere en bemærkning på side 4 om, at der på valgstedet Vitaskolen var et it-nedbrud af en varighed på 10 minutter, hvor valghandlingen var hindret. Nedbruddet har ikke påvirket valghandlingen. I valgbogen er der på side 5 endvidere en bemærkning om, at (følgebrevet til) en brevstemme, der var taget i betragtning, var underskrevet af en anden person end vælgeren. Fejlen var opstået ved brevstemmeafgivning i Frederikshavn på grund af forbyttet legitimation. Ifølge aftale med ministeriet blev brevstemmesedlen annulleret, og vælgeren fik lov til at stemme. Social- og Indenrigsministeriet kan oplyse, at ministeriet blev kontaktet telefonisk om sagen, som efter det oplyste skyldtes, at vælgeren og en kollega (begge chauffører) ved en fejl havde fået forbyttet deres kørekort. Det blev oplyst for ministeriet, at følgebrevet til brevstemmesedlen var udfyldt med vælgerens navn, men underskrevet af kollegaen, hvis underskrift kunne kontrolleres på kollegaens kørekort, som vælgeren fortsat var i besiddelse af. Valgstyrene var ikke i tvivl om, at der forelå en fejl. Ministeriet rådgav på denne baggrund som angivet i valgbogen. Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 7. opstillingskreds, Vejen, indeholder på side 4 en bemærkning om, at det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium ved middagstid på valgdagen rettede telefonisk henvendelse for at gøre opmærksom på, at stemmesedlerne var fejlbeheftet for så vidt angår rækkefølgen af kandidaterne for liste C og liste Å. Den nominerede kandidat for liste C, Mike Legarth, og fra liste Å, Kim Hyttel, var fejlagtigt opført i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlen, hvilket bevirkede, at kandidaterne i stedet for at stå øverst på stemmesedlen under partinavnet, stod anført som den anden kandidat for det pågældende parti. Fejlen blev i samråd med det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium afhjulpel ved, at der blev fremstillet et særskilt opslag ved valglokalerne til ophængning ved alle opslag over partier og kandidater. Der henvises til gennemgangen af stemmesedler ovenfor samt til valgklager fra Det Konservative Folkeparti og Alternativet.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 8. opstillingskreds, Vejle Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på to afstemningssteder var problemer med tilgængeligheden for kørestolsbrugere. Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 9. opstillingskreds, Vejle Syd, indeholder på side 4 en bemærkning om, at flere påtalte, at farven på afstemningskuglepen og partifarve var ens (rød). Der er endvidere en bemærkning om, at en vælger gav sin stemmeseddel til sin ægtefælle. Ægtefællen udfyldte begge, men blev gjort opmærksom på ulovligheden. Den ene ville have en ombytning, den anden ønskede ikke at stemme.

I valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 10. kreds, Fredericia, indeholder på side 4 en bemærkning om, at det på afstemningsdagen blev konstateret, at stemmesedlens typografi vedrørende liste F var forkert. Der blev på alle valgsteder ophængt opslag, der gjorde vælgerne opmærksom på fejlen. Der er endvidere en bemærkning om, at det på afstemningsstedet gymnasiet på valgaften blev konstateret, at 25 valg-

kort ikke var indscannet i den digitale valgliste. Med hjælp fra KMD blev valgsystemet genåbnet, og de valgkort, der fejlagtigt ikke var indscannet i løbet af dagen, blev herefter indscannet og valghandlingen afsluttet igen.

Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 11. kreds, Kolding Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to vælgere gik i protest fra afstemningsstedet Lunderskov, da de skulle oplyse fødselsdag. I valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 12. kreds, Kolding Syd, indeholder på side 27 en bemærkning om, at der lå 25 Dansk Folkeparti-stemmer under Kristendemokraterne, som blev flyttet i fintællingen. Valgbogen for Syddjyllands Storkreds, 13. kreds, Haderslev, indeholder på side 4 en bemærkning om en telefonsamtale med det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium kl. 14.30, hvor valgbestyrelsen blev gjort opmærksom på, at der var fejl i stemmesedlen vedrørende partierne Det Konservative Folkeparti og Alternativet, hvor spidskandidaten, der er opstillet i alle kredse (rettelig nomineret i alle kredse), ikke fremgik øverst under partierne på stemmesedlen. Desuden var rækkefølgen på kandidaterne forkert på hele stemmesedlen, da nomineringen er opstillet vandret i stedet for lodret. Valgbestyrelsen besluttede at udsende opslag med rettelser til stemmesedlen til samtlige valgsteder til ophængning i stemmerum og valglokalet. Alle valgsteder havde modtaget opslagene i tidsrummet kl. 15-16. Der henvises til gennemgangen af stemmesedler ovenfor samt til valgklager fra Det Konservative Folkeparti og Alternativet. Valgbogen for denne kreds indeholder endvidere på side 5 en bemærkning om, at man på afstemningsstedet Aastrup havde konstateret, at tre stemmesedler var skåret forkert, så hele liste Å ikke fremgik. Stemmesedlerne indgik i fintællingen, hvor en vælger havde sat sin stemme. Der var også to blanke stemmesedler uden tryk. Valgbogen indeholder desuden bemærkninger om, at der på to afstemningssteder var en vælger, der ikke ønskede at opgive fødselsdato, og som ikke stemte. Valgbogen for denne kreds indeholder herudover på side 27 en bemærkning om, at der under optællingen blev konstateret en difference på en brevstemme. Der var en brevstemme mere end modtaget yderkuverter. Det var ikke muligt at finde fejlen, og stemmen indgik derfor i stemmeoptællingen. Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 2. kreds, Aarhus Vest, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgstedet Borum Forsamlingshus brændte den 13. juni 2015, hvorfor valgstedet blev flyttet til Lyngby Sognegård. Vælgerne blev forud for valget orienteret om ændringen. Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 6. kreds, Randers Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to vælgere forlod valglokalet uden at stemme, idet de ikke accepterede fremgangsmåden for hjælp til stemmeafgivningen, da man ikke ville tillade, at en tilfældig skulle hjælpe med stemmeafgivningen. Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 7. kreds, Randers Syd, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to brevstemmer, som ikke kunne tages i betragtning, blev blandet sammen med de øvrige brevstemmer på et afstemningssted. På et andet afstemningssted blev en vælgers brevstemme ikke taget i betragtning, da vælgeren ved en fejl afgav stemme på valgdagen. Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 8. kreds, Favrskov, indeholder på side 5 bl.a. bemærkninger om, at der på

et afstemningssted blev fundet et forfalsket valgkort i en stemmeurne. På et afstemningssted blev der foretaget en korrektion af fejlagtigt registreret brevstemme. Den fremmødte vælger afgav stemme. På et afstemningssted fik en vælger fejlagtigt mulighed for at afgive stemme på forkert afstemningssted, hvilket skyldtes delvis overensstemmelse mellem vælgernummer og fornavn. Under valget blev det sikret, at vælgeren ikke kunne afgive stemme på korrekt afstemningssted. På et afstemningssted afgav en ophidset vælger stemme uden for stemmeboksen og smed stemmesedlen på valgbordet. Stemmesedlen blev ikke taget i betragtning. I valgbogen er der desuden på side 6 en bemærkning om, at en borger afleverede et forfalsket valgkort, der var fundet på parkeringspladsen. Det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium blev orienteret telefonisk. Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 10. kreds, Horsens, indeholder på side 4 en bemærkning om, at stemmeseddelregnskabet ved to afstemningssteder afviger, idet der mangler én henholdsvis to stemmesedler. Man antager, at vælgerne har taget stemmesedlen med ud af lokalet. Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 2. kreds, Skive, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på et afstemningssted klagede over, at to tilfornordnede fra A og B lukkede en valgurne ved valgets begyndelse bag stemmeboksen, så andre ikke kunne se, at de lukkede. Årsagen var, at de havde svært ved at lukke. Umiddelbart forinden havde to tilskuere påset, at urnen var tom. Valgbogen for denne kreds indeholder endvidere en bemærkning om, at en vælger var gået i vrede uden at stemme, da hun ikke ville oplyse fødselsdatoen. Valgbogen for denne kreds indeholder endelig en bemærkning om, at en vælger mødte på et afstemningssted med valgkort i original. I valgbogen (rettelig valglisten) var markeret "B" for brevstemme. Brevstemmen var afgivet i Statsfængslet ved Sdr. Omme og var på kuverten påført CPR-nummeret på den vælger, der mødte frem. Vælgeren fik imidlertid lov til at stemme, da valgstyrene var overbevist om, at den vælger, der havde brevstemt, ikke var identisk med den vælger, der stod påført brevstemmekuverten, specielt da efternavnet på den vælger, der mødte frem, og den vælger, hvis navn var påført kuverten, ikke staves identisk, og da fødselsdatoen på følgebrevet ikke var lig CPR-nummeret på den vælger, der mødte frem. Brevstemmen blev ikke taget i betragtning. Social- og Indenrigsministeriet skal i tilknytning hertil bemærke, at det ved gennemgangen af brevstemmerne inden afstemningens begyndelse (evt. dagen inden) skal undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. En brevstemme kan ikke komme i betragtning, hvis afsenderen ikke er opført på valglisten, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 1. Når en brevstemme kan komme i betragtning, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har afgivet brevstemme, jf. § 66, stk. 1, 1. pkt. Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 3. kreds, Viborg Vest, indeholder på side 5 en bemærkning om, at flere vælgere kommenterede brugen af røde kuglepenne i stemmerummene. Tre vælgere på tre forskellige afstemningssteder udtrykte utilfredshed med, at de skulle oplyse fødselsdato. To af disse vælgere forlod afstemningsstedet uden at afgive stemme.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 4. kreds, Viborg Øst, indeholder på side 5 en bemærkning om, at flere vælgere kommenterede brugen af røde kuglepenne i stemmerummene. I valgbogen for denne kreds er endvidere en bemærkning om, at en umyndiggjort vælger i Skals blev afvist, da pågældende ikke var optaget på valglisten. Ministeriet skal bemærke, at umyndiggjorte efter grundlovens § 29, stk. 1, ikke har valget til folketingsvalg. Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 5. kreds, Silkeborg Nord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger på afstemningsstedet Fårvang råber og brokker sig højlydt over at skulle afgive sit CPR-nr. til fremmede. På afstemningsstedet Kjellerup blev en borger afvist på grund af manglende billede-ID. Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at det følger af folketingsvalglovens § 47, 4.-6. pkt., at valglisteføreren skal forlange, at vælgeren oplyser sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Det vil ikke være i overensstemmelse med loven, hvis der kræves ID af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves i tilfælde, hvor der er tvivl om den pågældende vælgers identitet. Der kan endvidere ikke stilles et generelt krav om billedlegitimation, mens der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter at vælgeren har fremvist legitimation uden billede, stadig er i tvivl om vælgerens identitet. Det fremgår ikke af valgbogen, om der var særlig anledning til at bede de pågældende vælgere identificere sig. I valgbogen for denne kreds og for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, er der endvidere en bemærkning om, at afkrydsning med røde blyanter blev kommenteret på i alt tre afstemningssteder. Valgbogen for denne kreds og for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, indeholder endelig på side 83 en bemærkning om, at valgbestyrelsen anerkender, at hvis stemmesedlens afkrydsningsrubrik er afmærket på en sådan måde, at afmærkningen ikke kan antages at være udtryk for et kryds – f.eks. ved at rubrikken er helt udfyldt eller er helt skraveret – skal stemmesedlen bedømmes som en ugyldig stemme. Valgbestyrelsen finder imidlertid, at det er forkert, at en helt udfyldt eller skraveret rubrik medfører, at en stemmeseddel bliver ugyldig. Dette begrundes af valgbestyrelsen med, at der ikke er tvivl om, hvad vælgeren har villet stemme. Social- og Indenrigsministeriet bemærker i den forbindelse, at det følger af folketingsvalglovens § 69, stk. 1, nr. 2, at en stemmeseddel afgivet på afstemningsstedet er ugyldig, såfremt vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds. Det fremgår af ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, at afmærkning af afkrydsningsrubrikkerne imidlertid kan give anledning til nogle særlige afgrænsningsvanskeligheder i tilfælde, hvor rubrikken er afmærket med et meget gnidret eller fedt kryds, f.eks. fordi det anvendte skriveredskab, hvis der anvendes en form for (farve)blyant, sidst på afstemningsdagen kan være så nedslidt, at det er vanskeligt at sætte et tydeligt kryds. I sådanne tilfælde må valgbestyrelsen foretage en konkret vurdering af, om afmærkningen er udtryk for, at vælgeren har ønsket at sætte et kryds. Hvis afkrydsningsrubrikken er af-

mærket på en sådan måde, at afmærkningen ikke kan antages at være udtryk for et kryds – f.eks. ved at rubrikken er helt udfyldt eller er helt skraveret – skal stemmesedlen bedømmes som en ugyldig stemme. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at en udfyldelse af hele afkrydsningsrubrikken kan være udtryk for, at vælgeren har streget krydset helt over. Hensynet bag reglen er i den forbindelse at sikre, at et kryds, der på denne måde streges over, ikke utilsigtet regnes som en gyldig stemme for et parti eller en kandidat. Det bemærkes endvidere, at der øverst på stemmesedlerne skal stå en vejledning til vælgerne, som bl.a. skal indeholde teksten: »Sæt kun ét X på stemmesedlen. Du må ikke udfylde rubrikken med andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig. Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.« I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, er der endelig en bemærkning om, at der kl. 13 på et afstemningssted blev fjernet materiale fra Enhedslisten – De Rød-Grønne fra forhallen. En borger havde lagt en del pjecer. 21 stk. pjecer »Fælles indsats« blev fjernet.

I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 7. kreds, Ikast, er der på side 5 en bemærkning om, at det ved den foreløbige opgørelse viste sig, at antallet af afgivne stemmer afveg med 1 mod antallet af udleverede valgkort. Det har formentlig været tale om, at der i et enkelt tilfælde har været udleveret to stemmesedler, der har været »klistret sammen«, til en vælger. I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 10. kreds, Holstebro, er der på side 5 en bemærkning om, at der på to afstemningssteder var to hændelser, hvor en borger ikke ønskede at oplyse fødselsdato, vise legitimation eller skrive fødselsdato på en seddel, hvorefter borgeren gik i vrede uden at afgive stemme. På valgstedet i Vinderup mødte en vælger op for at stemme. Ifølge folkeregistret var vælgeren bosiddende i Struer Kommune. Vælgeren mente selv, at han havde meldt flytning et par uger før valget til Holstebro Kommune. Vælgeren var derfor utilfreds med ikke at kunne stemme i Vinderup. Der henvises til det ovenfor vedrørende Sjællands Storkreds, 2. kreds, Guldborgsund, anførte.

I valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 1. kreds, Frederikshavn, er der på side 5 en bemærkning om, at to vælgere havde brevstemt og mødte på valgstedet Hørby, hvor de fik udleveret stemmesedler og afgav stemme. Efterfølgende er deres brevstemmer taget væk, og antallet af indkomne brevstemmer er nedskrevet fra 36 til 34. Valgstedet Skagen åbnede først kl. 9.05 på grund af tekniske problemer med den digitale valgbog (rettelig den digitale valgliste). I valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, er der på side 4 en bemærkning om, at en brevstemme, der ikke burde have været taget i betragtning, ved en fejl var nedlagt i stemmekassen og derfor måtte medtages. En vælger var fejlagtigt registreret som havende afgivet brevstemme, men kunne dokumentere ikke at have skrevet under på følgebrevet og fik derfor lov at afgive stemme. I valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 3. kreds, Brønderslev, er der på side 5 en bemærkning om, at en vælger stod som at have brevstemt uden at have gjort det. Folkeregistret bekræftede, at det var en fejl. Det var Brøndby Kommune, som havde udskrevet en

forkert følgeseddel til en brevstemme. Anden vælger havde underskrevet sedlen.

3. Kandidatfortegnelserne

Som bilag til valgbøgerne er vedlagt Den Store Fortegnelse over de opstillede kandidater i vedkommende valgkreds, som udarbejdes af vedkommende anmeldelsesmyndighed og sendes til valgbestyrelserne til brug for fremstilling af stemmesedler. Ved dette valg er der i modsætning til ved valgene i 2011, 2005 og 2011 ingen kandidater, der har adresse i udlandet.

4. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 41.073 ugyldige stemmesedler, heraf 29.920 blanke stemmesedler og 11.153 andre ugyldige stemmesedler, jf. vedhæftede oversigt (bilag 2), hvor de ugyldige stemmesedler er fordelt på ugyldighedsgrunde opgjort for henholdsvis stemmesedler afgivet på afstemningsstedet og brevstemmesedler. Ugyldighedsprocenten – blanke og andre ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (3.560.060) – blev 1,15. Ved valget i 2011 var ugyldighedsprocenten 0,96. Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (29.920) blev 0,84 mod 0,64 ved valget i 2011. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (antal) blev 0,31 mod 0,32 ved valget i 2011.

Af de i alt 41.073 ugyldige stemmesedler var 35.593 afgivet på afstemningsstedet (27.813 blanke, 7.780 andre ugyldige), mens 5.480 var ugyldige brevstemmesedler (2.107 blanke, 3.373 andre ugyldige). Målt i forhold til antal stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (3.251.177) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 1,09. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (308.883) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 1,77.

5. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 2.253 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2011-valget udgjorde antallet af rettidigt modtagne, ikke i betragtning tagne brevstemmer 1.927. I vedhæftede oversigt (bilag 2) er de ikke i betragtning tagne brevstemmer fordelt efter årsagen hertil.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten. Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgbøgerne i alt 181 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved valget i 2011 var det tilsvarende antal for sent modtagne brevstemmer 248.

6. Falsk SMS om folketingsvalget

Det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium blev om formiddagen på valgdagen kontaktet telefonisk af en vælger, der oplyste at have modtaget en SMS med teksten:

»Din kommune er udvalgt som forsøgskommune for sms afstemning.

Besvar denne sms med: 1231 + partibogstav + evt. kandidatnavn.

Der kan sms-stemmes i dag mellem kl. 9 og 20.

Med venlig hilsen Inderigsministeriet«.

Ministeriet var ikke bekendt med omfanget af dette mulige forsøg på at opfordre vælgere til at stemme på en måde, der ikke er foreskrevet i valglovgivningen, men udsendte straks – for at undgå, at nogen handlede i tillid til indholdet af SMS'en – en pressemeddelelse med oplysning om, at SMS'en var falsk, og oplysningerne i SMS'en forkerte. Det blev videre oplyst i pressemeddelelsen, at man kun kan stemme ved personligt fremmøde på det afstemningssted, man hører til, og som fremgår af ens valgkort. Ministeriet foretog endvidere samme dag – på valgdagen – forskellige skridt til at afdække, hvorfra SMS'en var sendt, og til at forhindre yderligere afsendelse af sådanne SMS'er, og ministeriet indgav samme dag politianmeldelse til Københavns Politi og Rigspolitiets cyber crime center. Sagen er fortsat under efterforskning. Ministeriet har ikke hørt fra eller om vælgere, der har besvaret SMS'en, og det er ikke ministeriets indtryk, at SMS'en har afholdt nogen fra at stemme.

7. For sent modtagne brevstemmer

Social- og Indenrigsministeriet har modtaget nogle henvendelser fra forskellige myndigheder, som efter afstemningens begyndelse på valgdagen og i dagene derefter havde modtaget brevstemmer, som af denne grund ikke kunne tages i betragtning. Henvendelserne indeholdt oplysninger, der kunne tyde på, at i hvert fald nogle af brevstemmerne muligvis kunne være nået frem, hvis den myndighed, fra hvilken brevstemmen var afgivet og afsendt, havde udvist mere omhu i forbindelse med afsendelse, adressering og frankering. Social- og Indenrigsministeriet vil inddrage disse henvendelser og problemstillinger i ministeriets løbende arbejde med at sikre bedst mulig vejledning til de myndigheder, der løser opgaver i forbindelse med brevstemmeafgivning.

8. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser får tilsendt et eksemplar af denne redegørelse tillige med oplysning om, at Betænkning og indstilling fra Udvalget til Prøvelse af Valgene kan ses på Folketingets hjemmeside, når valget er godkendt.

B. Valgklager m.v.

1) Fra Karin Højen Johannesen, Viby Sj., har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 7. juni 2015, hvori Karin Højen Johannesen klager over Roskilde Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget, idet hun den 1. juni 2015 ikke havde adgang til at brevstemme på Viby Sj. Bibliotek (borgerservice), da brevstemmestedet var udgået for kuverter. Klageren blev vejledt om, at hun kunne tage til Roskilde, komme igen en anden dag eller stemme i en anden kommune.

Roskilde Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 16. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministe-

riet, at kommunen kan bekræfte sagsforløbet, der fandt sted, ca. en halv time før brevstemmestedet lukkede den pågældende dag. Kommunen har videre oplyst, at årsagen til, at brevstemmestedet løb tør for brevstemmemateriale, var, at usædvanligt mange borgere havde brevstemt i perioden frem til den 1. juni 2015. Fra den 2. juni 2015 om morgenen var der igen brevstemmemateriale til stede på brevstemmestedet. Roskilde Kommune har endelig oplyst, at der i kommunen kunne brevstemmes til folketingsvalget på rådhuset og på tre biblioteker, samt givet oplysning om brevstemmestedernes åbningstider. Kommunen har beklaget det passerede.

Roskilde Kommune har ved telefonsamtale af 23. juni 2015 over for Social- og Indenrigsministeriet supplerende oplyst, at to vælgere – dvs. én foruden klageren – gik forgæves i forhold til at afgive brevstemme på Viby Sj. Bibliotek (borgerservice) den pågældende dag, at problemet med manglende brevstemmemateriale ikke opstod mere end den ene gang, og at kommunen i lyset af hændelsen tog skridt til at sikre, at der var reserver af brevstemmemateriale på alle brevstemmesteder i kommunen.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om brevstemmeafgivning fremgår af kapitel 8 i folketingsvalgloven. Af lovens §§ 53 og 56 følger det, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet i løbet af de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsiddende hverdag før valgdagen. Af lovens § 60, stk. 2, 2. pkt., følger det blandt andet, at brevstemmematerialet til enhver tid skal findes hos kommunerne.

Enhver vælger, der kan identificere sig, har således en lovmæssig ret til i brevstemmeperioden at brevstemme i enhver kommune i hele landet på de steder, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at enhver vælger kan brevstemme. Brevstemmematerialet skal altid findes hos kommunerne, herunder også på borgerservicecentre og lign., hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette fremgår af pkt. 8.2.2. i Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette fremgår af vejledningen pkt. 8.2.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at ovennævnte regler indebærer, at det er kommunalbestyrelsens ansvar løbende i den periode, hvor der kan brevstemmes, at sikre, at der på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre og lign., til stadighed er det fornødne brevstemmemateriale til rådighed.

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig Roskilde Kommunes oplysninger om det konkrete hændelsesforløb og kommunens opfølgende tiltag.

Roskilde Kommunes udtalelse har ikke givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Roskilde Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig kommunens beklagelse.

2) Fra Allan Dupont Kjeldsen, Randers, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 17. juni 2015, hvori Allan Dupont Kjeldsen klager over, at der var kø i forbindelse med brevstemmeafgivning den 15. juni 2015 i borgerservice i Randers Kommune. Af klagen fremgår bl.a., at ventetiden af klageren vurderedes at være flere timer.

Randers Kommune har i anledning af klagen ved brev af 18. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at det ved dette valg blev besluttet i Borgerservice at opstille 3 stemmebokse – mod tidligere kun 2 – for på den måde at give mulighed for at involvere flere medarbejdere i modtagelsen af brevstemmerne og sikre en mere smidig brevstemmeafgivning. Borgerservice har modtaget brevstemmer i afdelingsens fulde åbningstid.

Åbningstiderne i Borgerservice har i valgperioden været mandag kl. 10-17, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 10-15 og fredag kl. 10-13, grundlovsdag den 5. juni mellem kl. 10 og 12.

Randers Kommune har endvidere oplyst, at der herudover kunne brevstemmes i Borgerservice lørdag den 13. juni kl. 10-13. Der kunne brevstemmes i Borgerservice indtil tirsdag den 16. juni kl. 13.

Der kunne ligeledes brevstemmes på Randers Bibliotek, Stemannsgade 2, Randers, mandag til torsdag kl. 8-19, fredag kl. 8-18 og lørdag kl. 9-15. Lørdag den 13. juni kunne der ikke brevstemmes på biblioteket, men på Underværket, Stemannsgade 9 c, Randers, kl. 9-15. Der kunne brevstemmes indtil tirsdag den 16. juni kl. 13 på biblioteket.

Kommunen har videre oplyst, at det er erfaringen i Borgerservice, at borgerne henvender sig i god tid inden åbningstid, hvorfor der ofte er et ekstra pres på ekspeditionerne først på dagen. Dette pres udjævnes i løbet af dagen.

Det er oplyst, at Borgerservice havde opstillet et elektronisk nummersystem, hvoraf fremgår, at der mandag den 15. juni 2015 var 262 henvendelser om brevafstemning. Den gennemsnitlige ventetid var 8 minutter – den længste ventetid var 27 minutter.

Af kommunens udtalelse fremgår afslutningsvis, at det således er kommunens opfattelse, at brevafstemningen er tilrettelagt i overensstemmelse med reglerne om brevstemmeafgivning, og at den faktiske ventetid er inden for rammerne af det forsvarlige og forventelige.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om brevstemmeafgivning fremgår af kapitel 8 i folketingsvalgloven. Enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet i løbet af de sidste 3 uger før valgsagen, dog senest næstsiddende hverdag før valgsagen, jf. folketingsvalglovens §§ 53 og 56.

Enhver vælger, der kan identificere sig, har en lovmæssig ret til inden for ovennævnte tidsrum at brevstemme i enhver kommune i hele landet på de steder, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at vælgere kan brevstemme. Dette fremgår af Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, pkt. 8.2.2.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette fremgår af vejledningen pkt. 8.2.

Social- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå.

Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, herunder f.eks. på borgerservicecentre, der også varetager andre ekspeditioner i forbindelse med borgerservice.

Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personalemæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen over kø ved brevstemmeafgivning ved Borgerservice i Randers Kommune har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om bl.a. antallet af stemmebokse, som kommunen har forøget til valget den 18. juni 2015, og ventetiderne ved Borgerservice.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Randers Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

3) Fra Jan Jul Christensen, Aalborg, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 17. juni 2015, hvori Jan Jul Christensen klager over, at han tirsdag den 16. juni 2015 kl. 16 ikke fik adgang til at brevstemme på Hovedbiblioteket, Rendsburggade 2, Aalborg. Dette skete under henvisning til, at brevstemmeafgivningen var afsluttet, uagtet at det ifølge Jan Jul Christensen af kommunens hjemmeside fremgik, at det den 16. juni 2015 var muligt at afgive brevstemme på Hovedbiblioteket inden for bibliotekets bemandede åbningstid, der er kl. 10-19.

Klageren har oplyst, at adskillige andre vælgere ligeledes blev afvist. Det er således klagerens opfattelse, at Aalborg Kommunes information om brevstemmeafgivning er fejlagtig, og at det har betydet, at borgere i kommunen ikke har fået mulighed for at deltage i folketingsvalget.

Aalborg Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 25. juni 2015 oplyst følgende over for ministeriet:

»Ifølge Aalborg Kommunes hjemmeside <http://www.aalborg.dk/politik/valg-2015/brevafstemning> fremgår det, at afstemningsmuligheden slutter den 16. juni kl. 14.30. På næste side er informationerne endvidere kopieret ind.

Vi må dog på baggrund af denne henvendelse erkende, at informationen **KAN** misforstås og for nogle vælgere virke uklar. Man kan komme i tvivl om, at informationen om sluttidspunktet alene omfatter brevafstemningen i BorgerService. Vi vil derfor til kommende valg sikre, at vi får en mere præcis information ud om brevafstemningen og åbningsti-

derne, på dels hjemmesiden og dels i annoncer i dagbladene, således vi undgår denne situation.«

Af det udklip af Aalborg Kommunes hjemmeside, som Aalborg Kommune har oplyst ministeriet om, fremgik følgende om brevstemmeafgivning:

»Forud for valg til Folketinget den 18. juni 2015 er der i Aalborg Kommune mulighed for at stemme pr. brev fra torsdag den 28. maj 2015 til og med tirsdag den 16. juni 2015.

Adresser og åbningstider:

Der kan stemmes pr. brev på følgende steder i nævnte tidsrum:

Borgerservice, Rantzausgade 6, 9000 Aalborg.

Mandag - onsdag kl. 9.30 - 14.30, torsdag kl. 9.30 - 17 og fredag kl. 9.30 -

14.

Grundlovsdag fredag den 5. juni 2015 lukket i Borgerservice.

Ekstraordinære åbningstider:

Ud over almindelig åbningstid er der desuden åbent i Borgerservice på følgende

tidspunkter:

Lørdag, den 30. maj 2015 kl. 10-12.

Lørdag, den 6. juni 2015 kl. 10-12.

Lørdag, den 13. juni 2015 kl. 10-13.

Sidste dag for brevafstemning er tirsdag den 16. juni kl. 9.30 -14.30

Der kan brevstemmes på følgende biblioteker i den bemandede åbningstid:

Hovedbiblioteket

Rendsburggade 2

9000 Aalborg

Mandag - torsdag 10 - 19

Fredag 10 - 18

Lørdag 10 - 14

[...]«

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen henvist til bestemmelserne om brevstemmeafgivning i folketingsvalglovens § 53 og § 56.

Enhver vælger, der kan identificere sig, har ifølge bestemmelserne en lovmæssig ret til inden for ovennævnte tidsrum at brevstemme i enhver kommune i hele landet på de steder, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at vælgere kan brevstemme. Dette fremgår af pkt. 8.2.2. i Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Om åbningstider for brevstemmeafgivning fremgår af samme punkt i vejledningen følgende:

»Bestemmelsen i lovens § 56 om, at brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, in-

debærer for så vidt angår brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lignende, at der fra og med denne dag inden for almindelig ekspeditionstid skal være personale til stede, der kan fungere som brevstemmemodtagere for de vælgere, der måtte henvende sig for at brevstemme. En kommune må således ikke holde et borgerservicecenter åbent i kortere tid for brevstemmeafgivning end borgerservicecentrets almindelige åbningstid.

Afholder kommunen brevstemmeafgivning på et sted, hvor der foregår andre aktiviteter end ekspeditioner i forbindelse med borgerservice, f.eks. på et bibliotek, en uddannelsesinstitution eller et kulturhus m.v. (se nærmere nedenfor under afsnit 8.2.2.1.), kan åbningstiden for brevstemmeafgivning og evt. andre borgerserviceekspeditioner dog godt afvige fra den pågældende lokations almindelige åbningstid. Kommunen bør i givet fald annoncere åbningstiderne for brevstemmeafgivning sådanne steder synligt på stedet og på kommunens hjemmeside samt evt. den pågældende lokations hjemmeside.

[...]

Det er forudsat i loven, at kommunen på kommunens hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, skal offentliggøre, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen og disses åbningstid.«

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse er det, som anført i ovennævnte afsnit i vejledningen, forudsat i loven, at kommunen på kommunens hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, skal offentliggøre, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen, og disses åbningstid.

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse følger det af kommunalbestyrelsens ovennævnte annonceringsforpligtelse vedrørende stederne for brevstemmeafgivning og disses åbningstider, at annoncering skal ske på en måde, så der ikke kan opstå tvivl om, på hvilke steder og i hvilke tidsrum det er muligt at afgive brevstemme i kommunen.

Med hensyn til klagen har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig Aalborg Kommunes tilkendegivelse om annonceringen om brevstemmemulighederne ved folketingsvalget den 18. juni 2015 og om kommunens tiltag vedrørende annoncering ved kommende valg.

Aalborg Kommunes udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aalborg Kommune og Indenrigs- og Socialministeriet oplyste til efterretning.

4) Fra Jørgen-Bo Henriksen har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 15. juni 2015, hvori Jørgen-Bo Henriksen klager over Køge Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget. Det fremgår af klagen, at Jørgen-Bo Henriksen og hans ægtefælle den 15. juni 2015 opgav at afgive deres brevstemme på Borgerservice i Køge Kommune, da der på brevstemmestedet var opstået kø. Da

Jørgen-Bo Henriksen og hans ægtefælle havde ventet i ca. 15 minutter og stadig kunne se, at der var 18 numre foran dem i køen, forlod de brevstemmestedet uden at have afgivet deres stemme.

Køge Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 18. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at der på brevstemmestedet var to skranke til at betjene borgere, som ønskede at brevstemme. Kommunen har videre oplyst, at der erfaringsmæssigt er mange, som ønsker at brevstemme de sidste dage i brevstemmeperioden, og at man derfor som borger må påregne nogen ventetid i den forbindelse.

Køge Kommune har ved telefonsamtale af 24. juni 2015 over for Social- og Indenrigsministeriet supplerende oplyst, at der sad én medarbejder bag hver skranke, at der ikke var mulighed for at øge bemanningen ved brevstemmestedets skranke, men at der var yderligere tre hjælpere til stede i lokalet, hvoraf én stod i døren og visiterede de ankomne borgere, således at de kom i den rigtige kø m.v.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om brevstemmeafgivning fremgår af kapitel 8 i folketingsvalgloven. Af lovens §§ 53 og 56 følger det, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet i løbet af de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen.

Enhver vælger, der kan identificere sig, har således en lovmæssig ret til inden for denne periode at brevstemme i enhver kommune i hele landet på de steder, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at enhver vælger kan brevstemme. Dette fremgår af pkt. 8.2.2. i Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette fremgår af vejledningens pkt. 8.2.

Social- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lignende, skal foregå.

Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, herunder f.eks. på borgerservicecentre.

Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personalemæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen over kø i forbindelse med brevstemmeafgivning på Borgerservice i Køge Kommune har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig Køge Kommunes oplysninger om bemanningen ved brevstemmestedets skranke og om det yderligere antal hjælpere ved brevstemmestedet.

Køge Kommunes udtalelse har ikke givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Køge Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

5) Fra Brian Jessen, Odense, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 18. juni 2015, hvori Brian Jessen har klaget over, at de skriveredskaber, som var tilgængelige i stemmerummene på afstemningsstedet Fraugde Fritidscenter i Odense Kommune, var farveblyanter i forskellige farver, herunder rød og orange, hvilket efter klagers opfattelse ikke er neutrale farver og for nogens vedkommende måske har kunnet medvirke til, at de ubevidst satte deres kryds forkert.

Odense Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 18. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at alle blyanter i stemmerummene ifølge kommunens medarbejder på afstemningsstedet Fraugde Fritidscenter var røde farveblyanter.

Odense Kommune har endvidere oplyst, at der på alle 30 afstemningssteder i Odense Kommune anvendtes røde farveblyanter som skriveredskab i stemmerummene, og at dette blev valgt for at lette stemmeoptællingen på valgaftenen og ved fintællingen.

Odense Kommune har i den forbindelse henvist til afsnit 7.1. i Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Social- og Indenrigsministeriet har i sin udtalelse i anledning af klagen henvist til og gengivet bestemmelserne i folketingsvalglovens § 45, stk. 2, og § 48, stk. 1, om indretning af stemmerum og stemmekasser og om stemmeafgivning i stemmerummet ved afkrydsning på stemmesedlen.

Af ministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg fremgår følgende af afsnit 7.1:

»Kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser, se lovens § 45, stk. 2.

[...]

Stemmerum og stemmekasser skal være indrettet som fastsat i lovens § 45, stk. 2. Der skal bl.a. være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum for, at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade og blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen for eksempel måtte vurdere, at det vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således var mere tydelig.«

Folketingsvalgloven indeholder således ingen angivelse af, med hvilken farve skriveredskab vælgeren skal sætte sit kryds på stemmesedlen. Det er ikke efter valglovgivningen et krav, at der anvendes blyanter eller kuglepenne i en bestemt farve (f.eks. grå, sort eller blå) i forbindelse med stemmeafgivelsen, hvis det vurderes, at et skriveredskab i en anden farve, som f.eks. rød, vil lette stemmeoptællingen.

Odense Kommunes udtalelse har ikke givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Odense Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

6) Fra Per Højslet, Kjellerup, har Social- og Indenrigsministeriet via personalejuridisk konsulent Kristine Schou, Silkeborg Kommune, modtaget e-mail af 18. juni 2015, hvori Per Højslet har klaget over Silkeborg Kommune i forbindelse med afgivelse af stemme til Folketingsvalget.

Af klagen fremgår, at der på et afstemningssted i Kjellerup blev samlet ind til SOS Børnebyerne. Klager finder, at dette har et politisk budskab, som bør holdes væk fra selve valgbehandlingen, og at mennesker, som er mindre bemedlede, kan have svært ved at gå forbi, da man gerne vil hjælpe andre, og at det dermed ubevidst kan komme til at koste noget at afgive sin stemme.

Silkeborg Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 21. juni 2015 over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. oplyst, at valgsekretariatet i Silkeborg Kommune har modtaget fem ansøgninger om indsamlinger fra bl.a. SOS Børnebyerne, og at valgsekretariatet har foretaget en vurdering af, om ansøgerne opfylder de formelle betingelser for at måtte samle ind, og om ansøgernes ønsker til indsamlingssteder kan imødekommes.

Kommunen har videre oplyst, at formanden for Valgbestyrelsen, borgmester Steen Vindum, af tilrettelæggelsesmæssige grunde på forhånd den 3. juni 2015 har godkendt, i hvilket omfang de indkomne ansøgninger kunne godkendes, og at Valgbestyrelsen for Vestjyllands Storkreds, 5. og 6. opstillingskreds, i sit møde den 10. juni 2015 har taget til efterretning, at bl.a. SOS Børnebyerne har fået tilladelse til indsamlinger på valgdagen.

Silkeborg Kommune har herudover oplyst, at kommunen har anvendt de samme afstemningssteder som tidligere, og at kommunen på hvert af de 30 afstemningssteder har foretaget en gennemgang af de fysiske forhold og foretaget en vurdering af, om og i givet fald hvor mange indsamlere der kan være på det enkelte afstemningssted, uden at disse på nogen måde forstyrrer valgbehandlingen.

På afstemningsstedet i Kjelleruphallen har kommunen vurderet, at der i forhallen kan være indtil tre forskellige indsamlere.

På denne baggrund og efter borgmesterens godkendelse har Silkeborg Kommunes valgsekretariat den 3. juni 2015 meddelt tilladelse til bl.a. SOS Børnebyerne til indsamling på bl.a. afstemningsstedet i Kjelleruphallen.

Kommunen har i øvrigt oplyst, at tilladelsen er givet under forudsætning af, at indsamlingerne ikke på nogen måde måtte forstyrre valgbehandlingen, og at indsamlerne skulle rette sig efter henstillinger fra formanden for valgstyrene eller sekretæren på stedet.

Silkeborg Kommune har herudover oplyst, at kommunen ikke har viden om, i hvilket omfang de givne tilladelser er blevet udnyttet.

Endvidere har kommunen oplyst, at valgstyrene på afstemningsstedet i Kjelleruphallen i afstemningsbogen har anført følgende: »Borger utilfreds med indsamling fra SOS-Børnebyerne«.

Der er ikke anført yderligere bemærkninger vedrørende indsamlingerne i afstemningsbogen for afstemningsstedet i Kjelleruphallen.

Kommunen har vedlagt en række bilag, herunder SOS Børnebyernes godkendelse til indsamling. Til illustration af indsamlingen er desuden vedlagt to billeder af indsamleren, som er taget af sekretæren for valgstyrene på afstemningsstedet i Kjelleruphallen.

Silkeborg Kommune har endelig oplyst, at det er Silkeborg Kommunes opfattelse, at indsamlingen i Kjelleruphallen er foregået fuldt betryggende og helt i overensstemmelse med den givne tilladelse.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at det følger af § 50 i folketingsvalgloven, at valgstyrene kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrene begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrene påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrenes anvisninger.

Af Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg fremgår af pkt. 7.7. følgende:

»Kommunalbestyrelsen afgør, om der må ske indsamlinger til velgørende formål (Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp m.v.) på valgdagen ved de enkelte afstemningssteder. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille betingelser om, hvor store indsamlingsbøsserne må være, og hvor de må stå m.v. Indsamlingsbøsserne skal selvsagt placeres uden for stemmelokalerne.

Eventuelle indsamlinger skal i øvrigt foregå således, at de ikke på nogen måde kan forstyrre valgbehandlingen, herunder gøre det besværligt at komme ind og ud af stemmelokalerne.

Kommunalbestyrelsen vil efter ministeriets opfattelse også kunne tillade salg af lotterisedler til velgørende formål ved afstemningsstederne, når de øvrige betingelser, der gælder for tilladelse af indsamlinger til velgørende formål i øvrigt, er opfyldt.

Kommunalbestyrelsens afgørelse af, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser der skal gives tilladelse til sådanne indsamlinger, skal i øvrigt træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret.«

Social- og Indenrigsministeriet har videre oplyst, at valglovgivningen således ikke er til hinder for, at der på afstemningsstederne kan foregå indsamlinger til humanitære eller velgørende formål. Dette spørgsmål afgøres af kommunal-

bestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg og i overensstemmelse med ovennævnte retningslinjer.

Med hensyn til klagen har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om, efter hvilke kriterier og på hvilke vilkår tilladelserne til indsamlinger til humanitære eller velgørende formål på afstemningsstederne er givet.

Kommunens oplysninger har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Silkeborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

7) Fra Anne Sofie Klougart, Næstved, har Økonomi- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 18. juni 2015 vedrørende folketingsvalget. Anne Sofie Klougart har klaget over, at der på afstemningsstedet på Hyllinge Skole i Næstved Kommune var ophængt opslag i stemmerummet med fejlagtigt indhold. Af klagen fremgår, at man ifølge opslaget skulle sætte sit kryds til højre på stemmesedlen, mens det af stemmesedlen fremgik, at krydset skulle sættes i afkrydsningsrubrikken til venstre på stemmesedlen. Det fremgår, at klageren oplevede, at de valgtilforordnede ikke reagerede, da hun påpegede dette. Efter klagerens opfattelse er dette dårlig vejledning af vælgerne, der kan føre til, at stemmesedlen bliver ugyldig.

Næstved Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 18. juni 2015 oplyst over for Økonomi- og Indenrigsministeriet, at der på det pågældende afstemningssted i stemmerummene over skrivepladerne og i øjenhøjde var ophængt opslag med vejledning om stemmeafgivning og om ombytning af stemmesedler, som var modtaget fra Økonomi- og Indenrigsministeriet. Det fremgik af disse opslag, at krydset skulle sættes til venstre for et partinavn eller et kandidatnavn. Bag vælgeren hang der imidlertid et opslag fra sidste valg, som foreskrev, at vælgeren skulle sætte sit kryds til højre for et partinavn eller et kandidatnavn.

Kommunen har videre oplyst, at valgstyrrerformanden, da Anne Sofie Klougart efter sin stemmeafgivning gjorde opmærksom på de forkerte opslag, med det samme reagerede ved at foranledige, at alle stemmerum blev gennemgået for forkerte opslag, som herefter blev fjernet. Ifølge kommunens oplysninger blev Anne Sofie Klougart endvidere vejledt om, at stemmesedlen ville være gyldig, uanset at krydset var blevet sat til højre for et partinavn eller kandidatnavn. Anne Sofie Klougart blev desuden tilbudt at få ombyttet sin stemmeseddel, hvilket hun ikke ønskede.

Kommunen har herudover oplyst, at de øvrige 25 afstemningssteder i kommunen umiddelbart efter hændelsen blev kontaktet med henblik på at sikre, at der ikke hang gamle opslag i stemmerummene, hvilket ikke var tilfældet.

Kommunen har i øvrigt oplyst, at kommunens valgsekretariat efterfølgende har vejledt samtlige afstemningssteder om, at opslag skal fjernes, inden stemmerummene nedtages, og at dette samtidig er skrevet ind i kommunens vejledning til fremtidige valg.

Social- og Indenrigsministeriet har i sin udtalelse i anledning af klagen henvist til og gengivet bestemmelserne i folketingsvalglovens § 69, stk. 1, om, i hvilke tilfælde en stemmeseddel afgivet på afstemningsstedet er ugyldig. Af bestemmelsen fremgår følgende:

Efter folketingsvalglovens § 48, stk. 1, 2. pkt., foregår vælgerens stemmeafgivning ved, at vælgeren sætter et kryds ved et partinavn eller et kandidatnavn.

Der er i bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg fastsat nærmere regler om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg.

Det følger af bekendtgørelsens § 4, stk. 3, at afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne ikke medfører ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i bekendtgørelsen.

Det følger af folketingsvalglovens § 48, stk. 2, 1. pkt., at en vælger kan få ombyttet sin stemmeseddel, hvis den er fejlagtigt afkrydset eller ved uagtsomhed er gjort ubrugelig.

Ministeriet har videre oplyst, at folketingsvalgloven ikke indeholder regler om, at der ved afstemning på valgdagen ved folketingsvalg ved opslag i stemmelokalet eller stemmerummet skal gives vælgeren vejledning om vælgerens stemmeafgivning eller om vælgerens ret til at få ombyttet sin stemmeseddel.

Af Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 7.1.2., fremgår følgende:

»Det vil være hensigtsmæssigt, at der hænges opslag op i stemmerummene, som vejleder vælgeren om, hvordan vælgeren skal bære sig ad med at stemme, og om, at det er muligt at få byttet stemmesedlen til en ny, hvis man kommer til at sætte krydset forkert, se lovens § 48, stk. 2.«

Ministeriet har endvidere oplyst, at det i den forbindelse forudsættes, at sådanne opslag med vejledning til vælgeren indeholder korrekte oplysninger.

Med henblik på at kommunalbestyrelserne kunne fremstille eller lade fremstille opslag med vejledninger til stemmerummene, har ministeriet i forbindelse med udskrivelse af folketingsvalget den 18. juni 2015 ved brev af 27. maj 2015 til alle kommunalbestyrelser udsendt tekster til brug herfor.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Næstved Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

8) Fra Thomas Norrmann Lund, Aalborg, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 18. juni 2015, hvori Thomas Norrmann Lund har klaget over Aalborg Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget. Klageren har oplyst, at han på sit afstemningssted, Mellervangskolen i Aalborg Øst, fik besked om, at han ikke måtte bringe valgpropaganda med til valgstedet og som følge heraf var tæt på at blive nægtet at afgive stemme. Thomas Norrmann Lund har oplyst, at han var iført en jakke, hvor der bagpå var broderet et stort logo for Dansk Folkeparti og foran var et lille

logo på venstre bryst. Klageren har oplyst, at han føler sig særdeles krænket over episoden.

Aalborg Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 22. juni 2015 til Social- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen er rigtig ked af at erfare, at Thomas Norrmann Lund har følt sig krænket og dårligt behandlet under valg-handlingen på Mellervangskolen, og at det bestemt ikke har været kommunens intention.

Kommunen har i sin udtalelse henvist til folketingsvalglovens § 50, hvorefter skal valgstyrene påse, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne.

Kommunen har endvidere henvist til pkt. 7.5 i vejledning om afholdelse af folketingsvalg, hvoraf fremgår, at også holdningsmæssig påvirkning fra andre vælgere er omfattet af ovennævnte forbud, men at valgstyrene alene skal skride ind, hvis manifestationerne er af påtrængende karakter. Det fremgår endvidere, at valgstyrene normalt ikke skal skride ind, hvis vælgere møder op med emblemer, mærkater eller lignende.

Kommunen har bemærket, at ovennævnte kræver, at der foretages en vurdering fra valgstyrenes side, og kommunen har beklaget, hvis der på valgstedet er truffet en uhensigtsmæssig beslutning.

Kommunen har endeligt oplyst, at kommunen som følge af Thomas Norrmann Lunds klage vil se på, om kommunens vejledninger eller instruktioner fremover kan klæde valgstyrene samt den øvrige bemanding på afstemningssteder bedre på til at tackle situationer som den foreliggende.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at det følger af § 50, 3. pkt., i folketingsvalgloven, at valgstyrene påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

Af Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, fremgår af afsnit 7.5. følgende:

»[...] Forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning af vælgeren indebærer således, at der ikke må uddeles propagandamateriale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil [...]

Forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. [...]

Også holdningsmæssig påvirkning fra andre vælgere er omfattet af forbuddet. Det er dog forudsat i loven, at valgstyrene alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater eller lignende med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat eller har deres mobiltelefoner, smartphones, tablets

m.v. tændte, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrene skal skride ind.«

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig Aalborg Kommunes oplysninger, herunder om overvejelserne om fremadrettede tiltag i forhold til instruktion af valgstyrene mv. på afstemningsstederne.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aalborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig kommunens beklagelse og det af kommunen oplyste om fremadrettede tiltag i forhold til instruktion af valgstyrene m.v.

9) Fra Eva Smidt, København, har Økonomi- og Indenrigsministeriet modtaget tre e-mails af 18. juni 2015 vedrørende folketingsvalget. Eva Smidt har klaget over, at hun som følge af at være uden fast opholdssted blev afvist fra at afgive stemme på et afstemningssted på Islands Brygge Skole i Københavns Kommune, idet hun i stedet blev henvist til at afgive sin stemme på Københavns Rådhus. Eva Smidt har over for ministeriet oplyst, at hendes tidligere bopælskommune var Københavns Kommune. Eva Smidt har videre oplyst, at det af kommunens hjemmeside fremgik, at såfremt man ikke havde modtaget valgkort, skulle man møde op med legitimation som f.eks. pas for at få lov til at stemme. Af klagen fremgår endvidere, at Eva Smidt finder, at der ydes en dårlig service i forbindelse med stemmeafgivning for vælgere uden fast opholdssted.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 21. juni 2015 over for Social- og Indenrigsministeriet på baggrund af en udtalelse fra afstemningsstedets valgsekretær oplyst, at Eva Smidt på valgdagen mødte op på afstemningsstedet på Islands Brygge Skole uden valgkort, og at man ved opslag i valglisten kunne konstatere, at Eva Smidt ikke var opført på valglisten for afstemningsområdet Islands Brygge Skole. Man kontaktede derfor Folkeregisteret i Københavns Kommune, som oplyste, at Eva Smidt var registreret i CPR uden bopæl eller fast opholdssted og derfor skulle møde op på afstemningsstedet på Rådhuset for at stemme. Dette blev meddelt Eva Smidt, samtidig med at såvel valgsekretær som valgstyrerformand over for hende beklagede dette. Kommunen har videre oplyst, at det er fast praksis, at vælgere i Københavns Kommune, der er registreret uden bopæl eller fast opholdssted, opføres på valglisten på afstemningsstedet på Rådhuset. Eva Smidt var derfor opført på valglisten for afstemningsområdet Rådhuset.

Ifølge Københavns Kommune fremgår følgende af kommunens hjemmeside:

»Du får dit valgkort med posten i ugen op til valgdagen.

Valgkort sendes ud løbende, og du modtager derfor ikke nødvendigvis dit valgkort samtidig med andre vælgere, heller ikke selvom I har samme adresse.

Hvis du mangler dit valgkort på valgdagen

Hvis du ikke har modtaget dit valgkort på valgdagen, skal du møde op på dit afstemningssted med gyldig legitimation.

Det er sundhedskort, kørekort, ID-kort, pas eller lignende. Den ansvarlige på valgstedet vil sørge for at printe et erstatningsvalgkort, så du kan afgive din stemme.

Hvis du ikke har modtaget dit valgkort og er i tvivl om, hvor du skal stemme på valgdagen, kan du ringe til Københavns Kommune på tlf. nr. 3366 3366.«

Kommunen har endvidere oplyst, at da en vælger ikke frit kan vælge afstemningssted, vil det alene være muligt at afgive sin stemme på valgdagen på det sted, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Herudover har kommunen oplyst, at Eva Smidt – hvis hun var mødt op på Rådhuset – ville have haft mulighed for at afgive sin stemme mod fremvisning af gyldig legitimation.

Endelig har kommunen oplyst, at Eva Smidt ikke er blevet forhindret i at stemme, men er blevet henvist til at afgive stemme på det afstemningssted, hvor hun var optaget på valglisten.

Social- og Indenrigsministeriet har tilføjet, at Eva Smidt på valgdagen blev vejledt af ministeriet om muligheden for at afgive stemme på det afstemningssted, hvor hun var optaget på valglisten, men at Eva Smidt over for ministeriet oplyste, at hun desværre ikke havde mulighed for dette.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at vælgere, der er bopælsregistreret i CPR, dvs. registreret i CPR med bopæl, fast opholdssted eller under vejkode større end 9900, optages automatisk, dvs. uden at ansøge herom, på valglisten til folketingsvalg. De optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR senest 15 dage før valgdagen, dvs. senest onsdag den 3. juni 2015, jf. folketingsvalglovens § 15 sammenholdt med § 18. Det vil sige, at også vælgere, der på 15. -dagen før valgdagen er registreret under vejkode større end 9900, jf. § 14 i bekendtgørelse nr. 1153 af 23. november 2006 om folkeregistrering m.v., optages automatisk på valglisten.

Af § 14, nr. 1, i den nævnte bekendtgørelse følger, at en person, der opgiver sin bopæl, fra fraflytningsdagen skal registreres under vejkode i intervallet 9900-9939 i sin hidtidige opholdskommune i perioder, hvor den pågældende intet fast opholdssted har eller er forsvundet.

Ministeriet har videre oplyst, at den omstændighed, at en vælger er uden fast opholdssted og dermed hjemløs, indebærer således ikke i sig selv, at den pågældende ikke optages på valglisten. Dette fremgår af Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 4.3.1.1.

Af folketingsvalglovens § 20, 1. pkt., fremgår, at kommunalbestyrelsen, så snart valglisten er udarbejdet, udsender valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen. Efter reglerne i folketingsvalglovens § 20, 2. pkt., skal kommunalbestyrelsen alene efter anmodning udsende valgkort til de vælgere, der intet fast opholdssted har, men er registreret i kommunen som fraflyttet den tidligere adresse.

Af pkt. 4.10. i ovennævnte vejledning fremgår følgende:

»Vælgere, der er registreret under vejkode højere end 9900, skal heller ikke have udsendt valgkort. Disse vælgere skal dog have udleveret et valgkort, hvis de beder om det, eller have sendt et valgkort, hvis de beder om det og samtidig angiver en adresse, som valgkortet kan sendes til, se lovens § 20, 2. pkt.«

Efter folketingsvalglovens § 47, 3. pkt., udskrives et valgkort på afstemningsstedet, såfremt en vælger ikke har medbragt valgkort.

Af pkt. 7.2. i ovennævnte vejledning fremgår følgende:

»Det er ikke nogen betingelse for at stemme, at man har medbragt sit valgkort, se lovens § 47, 3. pkt. som gengivet ovenfor. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort, hvis de anmoder om det, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedsbevis. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske på det afstemningssted, som den seneste bopælskommune anviser. Oplysning herom fås ved henvendelse til den pågældende kommune.«

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen ikke har afvist Eva Smidt fra at stemme, men har henvist Eva Smidt til at afgive stemme på det afstemningssted, hvor hun var optaget på valglisten og dermed hører til.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

10) Fra Annette Brahtz har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 18. juni 2015, hvori Annette Brahtz klager over, at der på afstemningsstedet på Vibeholmskolen i Ishøj Kommune var ophængt opslag i stemmerummet med fejlagtigt indhold. Af klagen fremgår, at man ifølge opslaget skulle sætte sit kryds til højre for et partinavn eller et kandidatnavn, mens det af stemmesedlen fremgik, at krydset skulle sættes i afkrydsningsrubrikken til venstre for et partinavn eller et kandidatnavn.

Ishøj Kommune har i anledning af klagen ved brev af 22. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at der i stemmerummene på afstemningssteder i kommunen var ophængt opslag med fejlagtigt indhold. Kommunen har telefonisk oplyst, at det drejer sig om fem afstemningssteder. Da man på afstemningsstederne opdagede, at opslagene i stemmerummene ikke var korrekt, blev de udskiftet og erstattet af en håndskrevet korrekt udgave.

Kommunen har endvidere konstateret, at stort set samtlige afgivne stemmesedler var forsynet med kryds i afkrydsningsrubrikken til venstre for partinavn eller kandidatnavn.

Afslutningsvis har kommunen oplyst, at man vil sørge for korrekte opslag i stemmerummene til næste valg.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen henvist til bestemmelserne i folketingsvalglovens § 69, stk. 1, om, i hvilke tilfælde en stemmeseddel afgivet på afstemningsstedet er ugyldig.

Ministeriet har endvidere oplyst, at efter folketingsvalglovens § 48, stk. 1, 2. pkt., foregår vælgerens stemmeafgivning ved, at vælgeren sætter et kryds ved et partinavn eller et kandidatnavn.

Der er i bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg fastsat nærmere regler om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg.

Det følger af bekendtgørelsens § 4, stk. 3, at afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne ikke medfører ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i bekendtgørelsen.

Det følger af folketingsvalglovens § 48, stk. 2, 1. pkt., at en vælger kan få ombyttet sin stemmeseddel, hvis den er fejlagtigt afkrydset eller ved uagtsomhed er gjort ubrugelig.

Folketingsvalgloven indeholder ikke regler om, at der ved afstemning på valgdagen ved folketingsvalg ved opslag i stemmelokalet eller stemmerummet skal gives vælgeren vejledning om vælgerens stemmeafgivning eller om vælgerens ret til at få ombyttet sin stemmeseddel.

Af Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 7.1.2., fremgår følgende:

»Det vil være hensigtsmæssigt, at der hænges opslag op i stemmerummene, som vejleder vælgeren om, hvordan vælgeren skal bære sig ad med at stemme, og om, at det er muligt at få byttet stemmesedlen til en ny, hvis man kommer til at sætte krydset forkert, se lovens § 48, stk. 2.«

Det forudsættes i den forbindelse, at sådanne opslag med vejledning til vælgeren indeholder korrekte oplysninger.

Med henblik på, at kommunalbestyrelserne kunne fremstille eller lade fremstille opslag med vejledninger til stemmerummene, har ministeriet i forbindelse med udskrivelse af folketingsvalget den 18. juni 2015 ved brev af 27. maj 2015 til alle kommunalbestyrelser udsendt tekster til brug herfor.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget bemærker, at det fremgår af Ishøj Kommunes udtalelse til Social- og Indenrigsministeriet, at kommunen beklager, at vejledningen i stemmeboksene ikke var blevet udskiftet. Udvalget tager det af Ishøj Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig kommunens beklagelse.

11) Fra Jette B. Hansen, Aabenraa, har det daværende Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 19. juni 2015, hvori Jette B. Hansen klager over Aabenraa Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget. Jette B. Hansen klager over, at forhængen i det stemmerum i Sønderjyllandshallen, hvor hun afgav sin stemme, efter det oplyste var gennemsligt, således at man kunne se, hvor langt nede på stemmesedlen krydset blev sat. Da hun oplyste en tilforordnet vælger herom, trak han efter det oplyste blot på skuldrene. Jette B. Hansen klager endvidere over, at hendes ægtefælle to gange blev afbrudt af andre vælgere, der trak

forhængen til side, mens han stod i stemmerummet for at afgive sin stemme.

Aabenraa Kommune har ved brev af 23. juni 2015 udtalt sig om begge klagepunkter over for Social- og Indenrigsministeriet.

Aabenraa Kommune har i anledning af klagen vedrørende gennemsligtte gardiner oplyst, at kommunen har indkøbt nye stemmerum med tilhørende mørkegrå gardiner til samtlige afstemningssteder i kommunen, der blev anvendt for første gang i forbindelse med folketingsvalget den 18. juni 2015. Kommunen har kontaktet leverandøren af stemmerum og gardiner, der har oplyst, at gardinerne er solgt til mange andre kommuner, og at der ikke tidligere har været klager i den forbindelse. Leverandøren har yderligere oplyst, at der er foretaget tests af gardinerne, hvor man i enkelte tilfælde har kunnet skimte personen bag gardinet, men aldrig selve stemmesedlen. Kommunen har yderligere oplyst, at det er beklageligt, at den tilforordnede vælger undlod at henvise klageren til valgstyrrerformanden, da klageren henvendte sig til vedkommende, og at kommunen fremover vil indskærpe over for de tilforordnede vælgere, at en utilfreds vælger straks skal henvises til valgstyrrerformanden på det pågældende afstemningssted.

Kommunen har endvidere i anledning af klagen vedrørende forstyrrelse under stemmeafgivningen oplyst, at der som minimum stod tre tilforordnede vælgere på hver side af stemmerummene under hele valghandlingen, at de tilforordnede opgave udelukkende var at hjælpe vælgerne ind og ud af stemmerummene og sikre, at der ikke opholdt sig flere end én person i hvert stemmerum, og at det er beklageligt, at en vælger på trods heraf kunne blive forstyrret under sin stemmeafgivning. Det er dog kommunens opfattelse, at der generelt var den fornødne bemanning til stede på afstemningsstedet.

Social- og Indenrigsministeriet har i den anledning af klagen oplyst, at det følger af § 45, stk. 2, 2. pkt., i folketingsvalgloven, at stemmerum skal være indrettet således, at der kan afgives stemme, uden at andre kan se, hvorledes vælgeren stemmer. Af lovens § 45, stk. 4, følger det videre, at kommunalbestyrelsen sørger for, at der på hvert afstemningssted er truffet de fornødne forberedelser til afstemningen, herunder at valgstyrrere og de tilforordnede vælgere er gjort bekendt med deres opgaver på valgdagen. Af lovens § 48, stk. 1, 1. pkt., følger, at stemmeafgivningen sker i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede. Af lovens § 30, stk. 1, 1. pkt., fremgår, at kommunalbestyrelsen vælger et antal tilforordnede vælgere til at bistå ved valget.

At der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted indebærer bl.a., at kommunalbestyrelsen skal sørge for den nødvendige bemanning på de enkelte afstemningssteder. Det følger af pkt. 7.1. i ministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at ovennævnte regler indebærer, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at sikre, at kommunens stemmerum er indrettet såle-

des, at vælgerne kan afgive deres stemme, uden at andre kan se, hvad der stemmes, samt at sikre, at vælgere ikke risikerer at blive forstyrret af andre vælgere under stemmeafgivningen. Det er de tilfornordede vælgers opgave at sikre, at stemmeafgivningen på denne måde kan ske i overensstemmelse med valglovens regler, og kommunalbestyrelsens ansvar at sikre, at de tilfornordede vælgere er gjort bekendt med blandt andet denne opgave.

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig Aabenraa Kommunes oplysninger om de nyindkøbte stemmerum og gardiner samt bemanningen på afstemningsstedet. Ministeriet har yderligere noteret sig kommunens oplysninger om opfølgende tiltag i relation til de tilfornordede vælgere.

Aabenraa Kommunes udtalelse har ikke givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aabenraa Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig kommunens beklagelse og det af kommunen oplyste om opfølgende tiltag vedrørende de tilfornordede vælgere.

12) Fra Julie Agerbæk Jørgensen har Social- og Indenrigsministeriet modtaget mail af 18. juni 2015, hvori Julie Agerbæk Jørgensen har klaget over Københavns Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget. Julie Agerbæk Jørgensen er utilfreds med, at hun i forbindelse med afgivning af sin stemme på afstemningsstedet på Nyboder Skole blev filmet, da hun trådte ud af stemmerummet, og at udgangen var spærret af journalister og kamerafolk.

Klageren har oplyst, at hun ønsker at kunne afgive stemme uden at blive filmet til tv, og at hun er utilfreds med, at det viderebringes til offentligheden, hvem der stemmer og hvornår.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 21. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at kommunen har indhentet en udtalelse fra valgsekretæren på det pågældende afstemningssted. Det fremgår heraf bl.a., at Nyboder Skole er afstemningssted for formanden for partiet Venstre, Lars Løkke Rasmussen, og at dette normalt medfører en del opmærksomhed fra pressen.

Det forlød fra repræsentanter for Venstre, at Lars Løkke Rasmussen ville ankomme til afstemningsstedet kl. 11.30. For at sikre en glidende afvikling af valget besluttede valgbestyrelsen derfor ca. kl. 10.30, hvor adskillige tv-hold, journalister og fotografer var til stede, at pressen skulle opholde sig bag en barriere, der blev opsat i området bag stemmerummene og bagved og til siden i forhold til stemmekasserne.

Det fremgår videre af valgsekretærens udtalelse, at adgangen til selve stemmelokalet blev noget vanskeliggjort, da Lars Løkke Rasmussen ankom til afstemningsstedet ca. kl. 12. Dette skyldtes, at presseopbuddet var endnu større end først antaget. Det var dog til stadighed muligt for alle vælgere at blive betjent ved valgbordene og komme hen til et stemmerum. Hele valgstyrelsen, adskillige valgtillfornordede og valgsekretæren var til stede under hele forløbet for at sikre en problemfri afvikling af afstemningen.

Videre fremgår det af valgsekretærens udtalelse, at Lars Løkke Rasmussen blev filmet af et større antal tv-hold og journalister, da han kom ud af stemmerummet, og at udgangen fra valgstedet i den forbindelse kortvarigt blev spærret af presseopbuddet, som ikke respekterede barrieren. Formanden for valgstyrelsen greb hurtigt ind over for dette, og presseopbuddet trak udenfor, hvor Lars Løkke Rasmussen kunne blive interviewet og filmet, uden at det var til gene for vælgere eller andre. Blokeringen af udgangen skønnes at have varetaget ca. et minut.

Videre er det oplyst, at det må antages, at stort set alle vælgere, der kom ud af et stemmerum samtidig med Lars Løkke Rasmussen, ligeledes blev filmet samtidig med Lars Løkke Rasmussen. Der blev dog på intet tidspunkt filmet ind i noget stemmerum, hvorfor stemmehemmeligheden ikke blev krænket.

Det er oplyst af valgsekretæren, at samtlige kameramænd og fotografer, der kom ind i stemmelokalet, blev mødt af enten valgstyrelse eller valgsekretæren og blev indskærpet, at alle optagelser skulle ske med respekt for den enkelte vælgere og på behørig afstand. Afslutningsvis oplyses, at det forud for næste valghandling på afstemningsstedet vil blive drøftet i valgbestyrelsen, hvordan pressen bedst håndteres for at hindre lignende episoder. Det vil bl.a. blive overvejet, om pressen midlertidigt skal nægtes adgang til stemmelokalet, hvis det skønnes, at deres tilstedeværelse hindrer en hensigtsmæssig og acceptabel afvikling af valgbehandlingen, og i stedet henvises til at tage opstilling på et anvist sted uden for stemmelokalet.

Endelig beklager Valgsekretariatet den ubehagelige oplevelse, som klageren har haft.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at det følger af § 48, stk. 3, i folketingsvalgloven, at når stemmeafgivningen er foretaget, sammenfolder vælgeren stemmesedlen, således at ingen kan se, hvordan der er stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i stemmekassen i overværelse af en tilfornordnet vælgere.

Af lovens § 50, 1. pkt., følger, at valgstyrelsen kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme.

Valgstyrelsen påser efter lovens § 50, 3. pkt., at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalene eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrernes anvisninger, jf. lovens § 50, 4. pkt.

Det er således valgstyrelsen på vedkommende afstemningssted, der som ansvarlige for afstemningen på valgdagen afgør, om og på hvilken måde pressen, herunder et tv-reportagehold, skal have adgang til et stemmelokale.

Valgstyrelsen skal sikre, at pressen ikke får adgang til stemmelokalerne på en måde, der strider mod stemmehemmeligheden. Pressen må derfor under ingen omstændigheder overvære en vælgers stemmeafgivning i stemmerummet.

Pressen må heller ikke se, hvorledes en vælger har stemt, inden vælgeren lægger stemmesedlen i stemmekassen, da vælgeren skal folde stemmesedlen sammen på en sådan måde, at ingen kan se, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren har stemt på, jf. lovens § 48, stk. 3. Dette gælder, uanset om vælgeren udtrykkeligt ønsker, at andre kan se, hvad vælgeren har stemt. Vælgeren kan altså ikke bestemme, at andre skal se den udfyldte stemmeseddel, før den bliver lagt i stemmeboksen.

Valgstyrerne skal også sikre, at pressen ikke får adgang til stemmelokalerne på en måde, der strider mod forbuddet i lovens § 50 mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Hvis pressen får adgang til stemmelokalerne, skal valgstyrerne sikre, at pressen først henvender sig til vælgerne, efter at disse har stemt, at vælgerne kun afbildes/medvirker i reportagen efter eget ønske, og at reportagen fra stemmelokalerne ikke får karakter af valgagitation over for de vælgere, der er til stede i lokalet.

Valgstyrernes afgørelse af, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser det kan tillades, at pressen er til stede under afstemningen, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret.

Ovenstående fremgår af afsnit 7.10. i ministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig kommunens beklagelse og det af kommunen oplyste om drøftelser forud for næste valghandling om håndtering af pressen på det pågældende valgsted.

13) Fra Arne Duelund Nielsen, Skødstrup, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 19. juni 2015, hvori Arne Duelund Nielsen har klaget på vegne af sin far over tilgængeligheden på et afstemningssted i Tilst, idet faderen, der på grund af sygdom ikke kan gå på trapper, måtte opgive at afgive sin stemme, da afstemningen foregik i et kælderlokale, hvor den eneste adgangsvej var en stejl trappe.

Videre har Arne Duelund Nielsen skrevet, at kommunen ikke på forhånd havde oplyst, at gangbesværede skulle have brevstemt. Han har anført, at brevstemme ikke kan afgives som personlig stemme, og at dette således ikke er et rimeligt alternativ.

Aarhus Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 23. juni 2015 til Social- og Indenrigsministeriet beklaget, at klagerens far ikke fik afgivet sin stemme. Kommunen har bekræftet, at der på det pågældende afstemningssted er en del trapper ned til stemmelokalet. Det er dog tydeligt skiltet med en indgang, der kan benyttes af gangbesværede og kørestolsbrugere, hvor der bl.a. er en rampe til kørestolsbrugere og ingen trapper.

Kommunen har videre oplyst, at der ved indgangen til afstemningsstedet er monteret en ringeklokke, som kan benyttes, hvis man ønsker at stemme i sin bil eller oven for trapperne.

Derudover er der ifølge kommunen i den pågældende valgkreds udpeget et særligt velegnet afstemningssted for gangbesværede og kørestolsbrugere, som vælgerne efter ansøgning kan benytte.

Kommunen har desuden nævnt muligheden for at brevstemme enten i eget hjem eller på Rådhuset eller et lokalbibliotek. Kommunen har bemærket, at der godt kan brevstemmes på en kandidat.

Til slut har kommunen oplyst, at Valgsekretariatet vil invitere bl.a. gangbesværede vælgere til et dialogmøde i august måned med henblik på yderligere optimering af adgangsforholdene på afstemningsstedet.

Det fremgår af Aarhus Kommunes hjemmeside under »Politik og under Valg« og under rubrikken »Hjælp til at stemme«, at man kan skifte til et andet afstemningssted, hvis man på grund af handicap eller manglende førbarhed ønsker det. Ligeledes indeholder kommunens hjemmeside samme sted under rubrikken »Brevstemmer« oplysning om muligheden for at brevstemme i hjemmet.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om afstemning på valgdagen fremgår af kapitel 7 i folketingsvalgloven.

Af folketingsvalglovens § 45, stk. 2, 1. pkt., fremgår det, at kommunalbestyrelsen skal sørge bl.a. for lokaler til afstemning.

Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet, jf. folketingsvalglovens § 47, 1. pkt.

Ifølge folketingsvalglovens § 48, stk. 1, 1. pkt., sker stemmeafgivningen i stemmerummet, hvor kun vælgeren er til stede.

Det følger af folketingsvalglovens § 49, stk. 1, at vælgere, der på grund af manglende førbarhed, svagelighed el. lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 48, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Efter folketingsvalglovens § 47 a kan en vælger desuden efter ansøgning afgive sin stemme på valgdagen på et andet afstemningssted i opstillingskredsen i sin bopælskommune end det, vælgeren er tilknyttet i henhold til valglisten, såfremt ændringen af afstemningssted er begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førbarhed.

Af Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, fremgår følgende af pkt. 7.1.1. :

»Når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger/lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne og stemmerum-

mene så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede.«

Videre fremgår følgende af vejledningens pkt. 7.3. :

»Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt afgive stemme på den foreskrevne måde, kan forlange at få den nødvendige hjælp til stemmeafgivningen. Der kan i den forbindelse ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, se lovens § 49, stk. 1.

Retten til at forlange hjælp ved stemmeafgivningen gælder alle vælgere, herunder fysisk og psykisk handicappede, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen. [...]

[...]

Hvis det er nødvendigt, skal en vælger have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, f.eks. i en bil parkeret ved afstemningsstedet. To valgstyrelser eller tilfornordnede vælgere skal i så fald bringe stemmesedlen ud til vælgeren, når de har sikret sig vælgerens identitet efter reglerne i lovens § 47. Når vælgeren har stemt og foldet stemmesedlen sammen, lægger valgstyrelserne eller de tilfornordnede stemmesedlen ned i en transportabel stemmekasse og bærer stemmekassen tilbage til stemmelokalet.«

Følgende fremgår af vejledningens pkt. 4.13. :

»Ved en lovændring ved lov nr. 173 af 26. februar 2014 er der givet mulighed for, at kommunalbestyrelsen i vælgerens bopælskommune efter ansøgning fra en vælger kan tillade, at vælgeren afgiver stemme på valgdagen på et andet afstemningssted end det, vælgeren er tilknyttet i henhold til valglisten. Vælgeren kan kun overføres til et andet afstemningssted i opstillingskredsen i vælgerens bopælskommune. Ændringen af afstemningssted skal være begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førlighed. Er denne betingelse opfyldt, skal kommunalbestyrelsen imødekomme vælgerens ansøgning. Se lovens § 47 a, stk. 1.

[...]

Det er endvidere forudsat i loven, at kommunalbestyrelsen er forpligtet til at sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at afgive deres stemme på et andet afstemningssted end det, der er tilknyttet på valglisten, og om de nærmere betingelser herfor. Social- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen underretter vælgerne herom på kommunens hjemmeside. Det kan også være hensigtsmæssigt at underrette vælgerne herom ved annoncering i relevante medier, men der er ikke noget krav herom.«

I folketingsvalglovens kapitel 8 er fastsat regler om brevstemmeafgivning.

Af folketingsvalglovens § 54, stk. 4, følger, at vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, efter ansøgning kan brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, der er nævnt i lovens § 54, stk. 2.

I § 3, stk. 1, nr. 1., i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem er fastsat følgende:

»§ 3. Der påhviler kommunalbestyrelsen følgende opgaver vedrørende forberedelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning i vælgerens hjem:

1) Kommunalbestyrelsen skal gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og om de nærmere betingelser herfor, jf. § 4.«

Af pkt. 8.4.1.2. i ovennævnte vejledning fremgår følgende:

»Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme hjemme, medmindre de har mulighed for at stemme på en af de boliger og boformer, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Se lovens § 54, stk. 4.

[...]

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgerne på forskellig måde bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og de nærmere betingelser herfor, se § 3 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Kommunalbestyrelsen skal gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og om de nærmere betingelser herfor.«

Social- og Indenrigsministeriet har bemærket, at det er muligt at stemme på en bestemt kandidat ved brevstemmeafgivning. Ministeriet har i den forbindelse henvist til folketingsvalglovens § 61, stk. 2.

Ministeriet har tilføjet, at stemmemodtagerne ved brevstemmeafgivning i vælgerens eget hjem til folketingsvalg skal sørge for, at vælgeren så vidt muligt har adgang til at gøre sig bekendt med en fortegnelse over de kandidater til valget, der er opstillet i den pågældende storkreds, hvis brevstemmeafgivningen finder sted senere end 10 dage før valgdagen, jf. § 21, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

Med hensyn til klagen over adgangsforholdene til et afstemningssted i Tilst har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om adgangsforholdene for handicappede og gangbesværede til afstemningslokalet, mulighederne for at benytte et alternativt afstemningssted samt kommunens oplysninger om fremadrettede tiltag vedrørende adgangsforholdene.

Kommunens oplysninger har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aarhus Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig det af kommunen oplyste om et kommende dialogmøde med bl.a. gangbesværede vælgere med henblik på optimering af adgangsforholdene på valgstedet.

14) Fra Mari-Ann Agerbo, Birkerød, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 20. juni 2015, hvori Mari-Ann Agerbo på vegne af sin far, Gunner Agerbo Rasmussen, Holmegaard, klager over Næstved Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget, idet Gunner Agerbo Rasmussen ikke fik mulighed for at brevstemme i hjemmet.

Mari-Ann Agerbo har oplyst, at hendes far bor på plejecenter Røjleparken i Næstved Kommune, og at han har udtrykt ønske om at stemme i hjemmet. Det er oplyst, at Mari-Ann Agerbo den 12. juni 2015 fik oplyst af personalet, at hendes far ikke var på listen over personer, der ønskede at brevstemme i hjemmet, men at personalet ville kontakte Næstved Kommune herom. Det er i den forbindelse oplyst, at hendes far ikke var i stand til at skrive eller underskrive et ansøgningsskema om at brevstemme i hjemmet, og at personalet var bekendt hermed. Den 19. juni 2015 fandt Mari-Ann Agerbo ud af, at hendes far ikke havde brevstemt, og personalet oplyste, at dette skyldtes, at de ikke havde kunnet komme i kontakt med Næstved Kommune.

Mari-Ann Agerbo har oplyst, at hendes far har takket nej til at blive kørt til afstemningsstedet på valgdagen, og at personalet efterfølgende har makuleret hans valgkort.

Social- og Indenrigsministeriet har oplyst, at Næstved Kommune i anledning af klagen ved e-mail af 23. juni 2015 har indhentet en redegørelse fra Center For Ændre, Distrikt Nord, som Røjleparken hører under. Af redegørelsen fremgår det, at Distrikt Nord den 29. maj 2015 har videresendt materiale vedrørende anmodning om at brevstemme i hjemmet til distriktets teamledere, der varetog opgaven med at formidle materialet videre til de relevante borgere. Centeret har oplyst, at i Røjleparken blev opgaven uddelegeret til medarbejdere i de respektive plejeboliger. Medarbejderne blev dels informeret pr. mail, dels orienteret på daglige koordineringsmøder. Medarbejdernes opgave var at afdække, hvilke borgere der ønskede at afgive stemme i eget hjem, hjælpe med ansøgning samt sende denne til Borgerservice.

Centeret har oplyst, at der skete en beklagelig misforståelse mellem to medarbejdere, hvilket medførte, at Gunner Agerbo Rasmussen ikke blev hjulpet med at afsende anmodning om afgivelse af stemme i eget hjem.

Social- og Indenrigsministeriet har som opfølgning på kommunens høringsvar anmodet om yderligere oplysninger, herunder om, hvilken boform Gunner Agerbo Rasmussen bor i, en beskrivelse af proceduren ved brevstemmeafgivning, herunder hvorvidt det var nødvendigt at søge om at brevstemme, når man bor på et plejecenter, samt oplysninger om, hvilke tiltag kommunen påtænker at iværksætte for at forhindre noget lignende i fremtiden.

Næstved Kommune har ved brev af 24. juni 2015 til ministeriet supplerende oplyst, at Røjleparken er bygget af boligselskabet Lejerbo i henhold til § 105 i lov om almennyttige boliger. Næstved Kommune har visitationsretten, og der er tale om plejeboliger.

Videre har kommunen bl.a. oplyst, at når der udskrives valg, skriver kommunen ud til alle distrikter (herunder andre

boformer og private leverandører), hvor kommunen oplyser om fristen for at ansøge om at stemme i hjemmet. Kommunen vedlægger ansøgningsskema, som kan benyttes i den forbindelse. Samtidig opfordrer kommunen distriktet til at sikre, at medarbejderne, som kommer hos de respektive borgere, bliver bekendt med dette. Kommunen har også oplyst, at der, når der sendes hold ud som stemmemodtagere, altid er ekstra materiale med, som kan benyttes, såfremt en borger ikke har fået ansøgt om at brevstemme.

Til slut har kommunen oplyst, at der fremadrettet vil blive set på procedurerne omkring henvendelse til ældredistrikterne m.v., så det bliver sikret, at den korrekte procedure omkring brevstemmeafgivning bliver fulgt. Kommunen har desuden oplyst, at Distrikt Nord fremadrettet vil sikre overblik og dokumentation for opgaveløsningen ved afkrydsning på en beboerliste.

Social- og Indenrigsministeriet har som følge af kommunens supplerende høringsvar kontaktet kommunen telefonisk med henblik på, om kommunen kan oplyse, i hvilken boform den pågældende borger bor, da dette afgør, hvilken procedure ved brevstemmeafgivning der skal følges. Kommunen har oplyst, at kommunen ikke har været tilstrækkelig opmærksom på, at der gælder forskellige regler afhængig af boform, og at kommunen fremadrettet vil sikre klarhed herom.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om brevstemmeafgivning fremgår af kapitel 8 i folketingsvalgloven. Ministeriet har navnlig henvist til bestemmelserne i lovens § 54 om brevstemmeafgivning for vælgere, der bor eller opholder sig i bestemte typer af boformer eller boliger, og for vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førighed ikke kan møde frem på afstemningsstedet.

Endvidere har ministeriet henvist til den mere udførlige regulering i bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen og i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, navnlig til begge bekendtgørelses § 3 om kommunalbestyrelsens opgaver vedrørende forberedelse og gennemførelse af brevstemmeafgivningen.

Ydermere har ministeriet henvist til pkt. 8.4.1.1. i vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, hvor de pågældende regler er beskrevet.

Social- og Indenrigsministeriet har bemærket, at det følger af reglerne i folketingsvalgloven, at vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme hjemme, hvis vælgeren har søgt om at brevstemme i hjemmet. Vælgere, der bor eller opholder sig i visse boliger eller boformer, (lovens § 54, stk. 2, nr. 1, 2, og 5) har imidlertid under alle omstændigheder ret til at brevstemme i boligen eller boformen, uanset om vælgeren har søgt om det eller ej. Vælgere, der bor eller opholder sig i andre boformer, (lovens § 54, stk. 2, nr. 3, 4 og 6) har som udgangspunkt ret til at brevstemme i boligen eller boformen, uden at have søgt herom, medmindre

kommunalbestyrelsen beslutter, at brevstemmeafgivning skal ske efter reglerne for brevstemmeafgivning i hjemmet.

Det afhænger således af karakteren af vælgerens bolig eller boform og af kommunalbestyrelsens eventuelle beslutning herom, om vælgeren skal søge om at brevstemme i hjemmet for at kunne brevstemme.

Det er efter valglovgivningen kommunalbestyrelsens ansvar at sikre, at brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, bolig eller boform tilrettelægges i overensstemmelse med lovens regler herom.

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen ikke har været tilstrækkelig opmærksom på, at der gælder forskellige regler afhængig af boform. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens oplysninger om, at brevstemmemodtagerne sædvanligvis – uanset om der har været krav om en ansøgning for at brevstemme – har haft brevstemmemateriale med ude, som har kunnet benyttes i tilfælde som den pågældende situation, og at borgeren derfor burde kunne have stemt, uanset at vedkommende ikke havde ansøgt herom forinden.

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at det ifølge kommunen således beror på en misforståelse, at Gunner Agerbo Rasmussen ikke fik brevstemt til folketingsvalget, og at kommunen beklager dette.

Endvidere har ministeriet noteret sig kommunens oplysning om kommunens fremadrettede tiltag vedrørende brevstemmeafgivning i visse boformer og i eget hjem.

I forhold til spørgsmålet om efterfølgende tilintetgørelse af valgkort har ministeriet oplyst, at valglovgivningen ikke indeholder regler om tilintetgørelse af valgkort, som ikke er afleveret i forbindelse med vælgerens stemmeafgivning.

Kommunens oplysninger har ikke givet ministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Næstved Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig Næstved Kommunes beklagelse af den misforståelse, som førte til, at Gunner Agerbo Rasmussen ikke fik stemt, og det af kommunen oplyste om fremadrettede tiltag.

15) Institut for Menneskerettigheder har i brev af 11. juni 2015 på vegne af en borger i Greve klaget over, at den pågældende borger ikke har modtaget valgkort til folketingsvalget. Klagen er indgivet til Greve Kommune og videregendt herfra til ministeriet ved e-mail af 15. juni 2015.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at det manglende valgkort formentlig skyldes, at den pågældende borger er sat under værgemål efter § 6 i værgemålsloven. Der er herved henvist til en vedlagt kopi af værgebeskikkelsen og kopi af personbogen. Det er oplyst, at borgeren opfylder alle andre betingelser for valgret efter folketingsvalgloven, idet han har dansk indfødsret, har fast bopæl i Danmark og er over 18 år gammel. Det er oplyst, at borgeren ønskede at stemme ved folketingsvalget den 18. juni 2015.

Vedlagt brevet fra Institut for Menneskerettigheder er en fuldmagt fra den pågældende borger til instituttet bl.a. til at

klage til kommunale og statslige myndigheder over borgernes manglende stemmeret. Vedlagt er endvidere en udskrift fra en dombog, hvoraf det fremgår, at der den 23. marts 2009 er afsagt dom angående fratagelse af den pågældende borgers retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, stk. 1.

Social- og Indenrigsministeriet har betragtet brevet af 11. juni 2015 som en klage over folketingsvalget den 18. juni 2015, idet ministeriet har anført, at klager over, at en borger ikke har valgret, efter fast praksis betragtes som valgklager.

Ved e-mail af 18. juni 2015 anmodede ministeriet Greve Kommune om en udtalelse til brug for sagen. Kommunen blev anmodet om at oplyse følgende:

Om den pågældende borger var optaget på valglisten.

Om kommunen kunne bekræfte, at der ikke var udsendt valgkort til den pågældende borger.

I givet fald, om kommunen kunne bekræfte, at den manglende optagelse på valglisten og udsendelse af valgkort alene skyldtes, at den pågældende borger er sat under værgemål efter værgemålslovens § 6 og således ikke har valgret til folketingsvalget.

Greve Kommune har ved brev af 18. juni 2015 bekræftet over for ministeriet, at den pågældende borger ikke var optaget på valglisten og derfor ikke har modtaget valgkort. Kommunen bekræftede, at den manglende optagelse på valglisten og den manglende udsendelse af valgkort skyldes, at den pågældende borger er sat under værgemål efter værgemålslovens § 6 og derfor ikke havde valgret til folketingsvalget. Kommunen henviste til den i klagen vedhæftede udskrift fra en dombog, som kommunen den 12. juni 2015 havde fået bekræftet af den pågældende domstol.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen over for udvalget henvist til og gengivet de bestemmelser om valgret til Folketinget, som er fastsat i grundloven og i folketingsvalgloven. Ministeriet har konkret henvist til grundlovens § 29, stk. 1, og folketingsvalglovens §§ 1, 5 og 6.

Ministeriet har anført, at personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, ifølge de pågældende regler i overensstemmelse med grundlovens § 29 ikke har valgret til Folketinget. Ministeriet har i den forbindelse henvist til justitsministerens svar af 17. marts 2014 på Folketingets Retsudvalgs spørgsmål nr. 644 (alm. del).

Med hensyn til klagen har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om, at baggrunden for, at den pågældende borger ikke var optaget på valglisten og ikke har modtaget valgkort, er, at borgeren er sat under værgemål efter værgemålslovens § 6 og således ikke har valgret til Folketinget.

Kommunens oplysninger har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Greve Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

16) Institut for Menneskerettigheder har i brev af 16. juni 2015 på vegne af en borger på Lolland klaget over, at den

pågældende borger ikke har modtaget valgkort til folketingsvalget. Klagen er indgivet til Lolland Kommune og videresendt herfra til ministeriet ved e-mail af 17. juni 2015.

Institut for Menneskerettigheder har anført, at det manglende valgkort formentlig skyldes, at den pågældende borger er sat under værgemål efter § 6 i værgemålsloven. Der er herved henvist til en vedlagt kopi af værgesbekaftelsen og kopi af personbogen. Det er oplyst, at borgeren opfylder alle andre betingelser for valgret efter folketingsvalgloven, idet hun har dansk indfødsret, har fast bopæl i Danmark og er over 18 år gammel. Det er oplyst, at borgeren ønskede at stemme ved folketingsvalget den 18. juni 2015.

Vedlagt brevet fra Institut for Menneskerettigheder er en fuldmagt fra den pågældende borger til instituttet bl.a. til at klage til kommunale og statslige myndigheder over borgers manglende stemmeret. Vedlagt er endvidere en udskrift fra en dombog, hvoraf det fremgår, at der den 22. november 2012 er afsagt dom angående fratagelse af den pågældende borgers retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, stk. 1.

Social- og Indenrigsministeriet har betragtet brevet af 16. juni 2015 som en klage over folketingsvalget den 18. juni 2015, idet ministeriet har anført, at klager over, at en borger ikke har valgret, efter fast praksis betragtes som valgklager.

Ved e-mail af 18. juni 2015 er Lolland Kommune blevet anmodet om en udtalelse til brug for sagen. Kommunen blev anmodet om at oplyse følgende:

Om den pågældende borger var optaget på valglisten.

Om kommunen kunne bekræfte, at der ikke var udsendt valgkort til den pågældende borger.

I givet fald, om kommunen kunne bekræfte, at den manglende optagelse på valglisten og udsendelse af valgkort alene skyldtes, at den pågældende borger er sat under værgemål efter værgemålslovens § 6 og således ikke har valgret til folketingsvalget.

Lolland Kommune har ved e-mail af 18. juni 2015 bekræftet, at den pågældende borger ikke var optaget på valglisten og derfor ikke har modtaget valgkort. Kommunen bekræftede, at den manglende optagelse på valglisten samt den manglende udsendelse af valgkort skyldtes, at den pågældende borger er sat under værgemål efter værgemålslovens § 6 og derfor ikke har valgret til folketingsvalget.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst det samme om grundlovens og folketingsvalglovens bestemmelser om valgret Folketinget som i anledning af den ovenfor nævnte klage fra Institut for Menneskerettigheder på vegne af en anden borger i en tilsvarende situation.

Med hensyn til den foreliggende klage har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om, at baggrunden for, at den pågældende borger ikke er optaget på valglisten og ikke har modtaget valgkort, er, at borgeren er sat under værgemål efter værgemålslovens § 6 og således ikke har valgret til Folketinget.

Kommunens oplysninger har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Lolland Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

17) Fra Johnny Josef Toth Jønsson, Valby, har Social- og Indenrigsministeriet den 22. juni 2015 modtaget en klage over Københavns Kommune vedrørende afholdelse af folketingsvalget. Klagen er indgivet via Københavns Kommune i form af et telefonnotat af 18. juni 2015.

Det fremgår heraf, at Johnny Josef Toth Jønsson den 18. juni 2015 ca. kl. 11.30 umiddelbart efter at have afgivet stemme i afstemningsstedet Prøvehallen i Valby kontaktede kommunen telefonisk med en klage, idet det er klagerens opfattelse, at man på det pågældende afstemningssted havde flyttet stemmekassen med hans stemmeseddel ud på et gangareal. Stemmekassen var på dette tidspunkt kun halvt fuld. Flytningen indebar ifølge klageren mulighed for, at stemmesedlen kunne være taget op af stemmekassen.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 21. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at kommunen umiddelbart efter modtagelse af klagen fra Johnny Josef Toth Jønsson kontaktede valgsekretæren på afstemningsstedet.

Valgsekretæren talte i forlængelse heraf med de tilforordnede, som havde siddet ved stemmekasserne siden åbningen af afstemningsstedet. De tilforordnede bekræftede i den forbindelse, at stemmekasserne på afstemningsstedet på intet tidspunkt var blevet flyttet. På det tidspunkt, hvor klokken var omkring 11, stod de samme syv forseglede stemmekasser fremme som ved åbningen af afstemningsstedet klokken 9.

Det fremgår videre af kommunens udtalelse, at der i forhallen til afstemningsstedet stod to gamle, delvist ødelagte og åbne stemmekasser, som var blevet rykket ud i forhallen inden valgets begyndelse, og som var fyldt med tæpper og ledninger. Disse to stemmekasser blev ikke på noget tidspunkt i løbet af valgdagen anvendt til stemmesedler.

På baggrund af ovennævnte er det kommunens opfattelse, at stemmekasserne ikke har været flyttet.

Social- og Indenrigsministeriet har i den anledning af klagen oplyst, at det følger af § 45, stk. 2, 1, 4. og 5. pkt., i folketingsvalgloven, at kommunalbestyrelsen sørger for bl.a. det fornødne antal stemmekasser, at stemmekasser skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at stemmekassen åbnes, og at stemmekasser skal kunne låses eller forsegles. Det følger endvidere af folketingsvalglovens § 46, stk. 2, at tilforordnede vælgere inden stemmeafgivningens begyndelse skal vise de tilstedeværende, at stemmekasserne er tomme, og at kasserne straks låses eller forsegles. Efter folketingsvalglovens § 48, stk. 3, jf. stk. 1, lægger vælgeren, efter at have foretaget stemmeafgivningen i stemmerummet og sammenfoldet stemmesedlen, stemmesedlen i stemmekassen i overværelse af en tilforordnet vælger.

Folketingsvalgloven indeholder ingen udtrykkelige bestemmelser om, hvorledes stemmekasserne skal være placeret i forhold til stemmerummene.

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse følger det imidlertid af folketingsvalglovens regler om stemmekassens funktion, at stemmekassen, så længe der er plads til opbevaring af stemmesedler, skal være placeret under opsyn af tilfornordnede vælgere på en sådan måde, at en vælger, umiddelbart efter at have foretaget sin stemmeafgivning i stemmerummet, kan lægge stemmesedlen i stemmekassen, ligesom stemmekassen, når den er fyldt, skal være opbevaret på en sådan måde, at det kan sikres, at ingen har adgang til stemmekassen. Det vil ikke være i overensstemmelse med disse regler, hvis en stemmekasse uden opsyn placeres uden for stemmelokalet i et rum, der er frit tilgængeligt for offentligheden.

Med hensyn til klagen har ministeriet noteret sig Københavns Kommunes oplysninger om, at stemmekasserne – der var forsegled – på det pågældende afstemningssted ikke var blevet flyttet.

Ministeriet har videre bemærket, at de to gamle, delvist ødelagte stemmekasser, som var placeret på et gangareal på det pågældende afstemningssted, efter ministeriets opfattelse kan have været egnede til at skabe trykthed blandt vælgerne på afstemningsstedet om håndteringen af de afgivne stemmesedler. Ministeriet har dog i den forbindelse noteret sig Københavns Kommunes oplysninger om, at stemmekasserne ikke har været i brug.

Københavns Kommunes udtalelse har ikke givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

18) Fra Karina Juul har Social- og Indenrigsministeriet via Københavns Kommune modtaget mail af 17. juni 2015, hvori Karina Juul klager over, at hun ved sin brevstemmeafgivning på Valby Bibliotek oplevede, at personalet optrådte nedladende og ubehageligt. Det skete bl.a., da personalet reagerede på, at vælgeren og den person, vælgeren ankom sammen med til brevstemmeafgivningen, opholdt sig i stemmerummet på samme tid. Personalet råbte i den forbindelse bl.a., at det ikke var tilladt at være to personer i stemmerummet samtidigt, og at vælgerne ikke måtte tale sammen i køen indtil stemmerummet.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 22. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at Valby Bibliotek har beklaget, hvis borgeren har følt sig dårligt behandlet, hvilket ikke har været hensigten.

Det fremgår videre, at biblioteket flere gange gjorde opmærksom på, at der kun måtte være én vælger i stemmerummet ad gangen, og at der ikke måtte samtales, mens der blev afgivet stemme i stemmerummene. Enkelte vælgere fulgte ikke bibliotekets anvisninger, og personalet følte sig derfor nødsaget til at understrege reglerne for fremgangsmåden i forbindelse med brevstemmeafgivningen.

Det fremgår af Københavns Kommunes oplysninger, at biblioteket beklager, hvis tonen i den forbindelse er blevet opfattet som hård, hvilket ikke har været hensigten, og at biblioteket fremover fortsat vil bestræbe sig på at afvikle

brevafstemningen og andre ekspeditioner på en god og ordentlig måde.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at det om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning er fastsat i § 61, stk. 3, 1. pkt., i folketingsvalgloven, at vælgeren udfylder stemmesedlen uden overværelse af andre og lægger den i konvolutten.

Stemmehemmeligheden efter § 61, stk. 3, 1. pkt., skal iagttages, uanset om det er vælgerens ønske, at andre skal se, hvorledes vælgeren har stemt. Reglen gælder også ved brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre. Reglen gælder endvidere i tilfælde, hvor pårørende eller andre er til stede i f.eks. borgerservicecentret, mens brevstemmeafgivningen finder sted. Reglen gælder, uanset om det er vælgerens ønske, at andre kan se, hvorledes vælgeren har stemt. Det står i ministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, pkt. 8.2.3.2.

Det påhviler i den forbindelse stemmemodtageren at påse, at vælgerens stemmeafgivning foretages i overensstemmelse med lovens regler om iagttagelse af stemmehemmeligheden.

Det er videre i lovens § 61, stk. 8, fastsat, at stemmemodtageren påser, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen.

Forbuddet efter lovens § 61, stk. 8, mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Det fremgår af vejledningens pkt. 8.2.3.5.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

19) Fra Rolf Bjerre har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mails af 19. og 22. juni 2015 vedrørende folketingsvalget den 18. juni 2015. Rolf Bjerre har anmodet om fornyet fintælling i følgende fire opstillingskredse i Københavns Storkreds: Nørrebrokredsen, Brønshøj kredsen, Sundbyvesterkredsen og Vesterbrokredsen.

Som begrundelse for ønsket om en fornyet fintælling har Rolf Bjerre, der var opstillet som kandidat for Alternativet i Københavns Storkreds til folketingsvalget og blev valgt som stedfortræder nr. 1, henvist til, at der er meget få personlige stemmer mellem ham og den kandidat, der fik det sidste af Alternativets to mandater i Københavns Storkreds. Endvidere er det Rolf Bjerres opfattelse, at der i flere opstillingskredse er en mere lempelig fortolkning af, hvad der anses for at være et gyldigt kryds, end reglerne foreskriver.

Rolf Bjerre har således oplyst, at han på valgdagen på sit afstemningssted i Nørrebrokredsen spurgte til reglerne for, hvornår et kryds er gyldigt. Rolf Bjerre har oplyst, at han i

den forbindelse fik en mere lempelig beskrivelse af, hvad der anses for at være et gyldigt kryds, end reglerne foreskriver. Rolf Bjerre har videre oplyst, at han efterfølgende gennem sit netværk har fået oplyst, at det samme har gjort sig gældende i Brønshøjkredsen, Vesterbrokredsen og Sundbyvesterkredsen.

Københavns Kommune har over for Social- og Indenrigsministeriet 23. juni 2015 ved brev af bl.a. oplyst, at Valgsekretariatet til brug for sagen har afgivet følgende bemærkninger:

»Stemmesedlerne bedømmes efter reglerne i bekendtgørelsen om bedømmelse af stemmesedler afgivet ved folketingsvalg (bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013).

På baggrund af bekendtgørelsen har Valgsekretariatet udarbejdet en detaljeret vejledning for, hvordan stemmesedlerne skal bedømmes, herunder en illustreret beskrivelse af, hvornår en stemmeseddel er gyldigt afmærket, hvornår der er tale om en partistemme, og hvornår der er tale om en personlig stemme. Vejledningen udleveres til alle, der deltager i bedømmelsen af stemmesedler på valgaftenen og på fintællingen. Vejledningen er vedhæftet til orientering.

Ved stemmeoptællingen på afstemningsstedet tælles det op, hvor mange stemmer, der er afgivet for hvert parti og for hver kandidat uden for partierne.

Det er valgstyrene, der er ansvarlige for bedømmelsen af stemmesedlerne, og de har fået en detaljeret vejledning i, hvordan stemmesedlerne skal bedømmes. Valgstyrene tæller imidlertid ikke stemmerne op på de enkelte kandidater, der er opstillet for et parti, da optællingen på kandidater først sker på fintællingen.

På fintællingen dagen efter valget kontrolleres optællingen af stemmer fra valgaftenen, og de personlige stemmer på hver kandidat tælles af kommunalt ansat personale. Det er dermed ikke den samme persongruppe som på valgaftenen, der gennemgår stemmerne på fintællingen.

Der er nedsat en specialgruppe, der bedømmer de ugyldige stemmesedler og stemmesedler, der giver anledning til tvivl fra valgaftenen. Der foretages således en fornyet vurdering af de ugyldige og tvivlsomme stemmesedler fra valgaftenen på fintællingen.

Stemmesedler, der giver anledning til tvivl i løbet af fintællingen, sorteres fra og afleveres ligeledes til bedømmelsesgruppen. På den måde sikres det, at stemmesedlerne bedømmes korrekt og ensartet.

Størstedelen af de medvirkende har stor erfaring fra tidligere fintællinger, ligesom alle medvirkende bliver grundigt instrueret i, hvordan stemmesedlerne skal bedømmes.

Bedømmelsesgruppen har inden valgdagen modtaget undervisning og vejledning i bedømmelsen af de ugyldige stemmesedler.

På den baggrund mener Valgsekretariatet ikke, at fremgangsmåden på fintællingen giver anledning til en fornyet optælling.»

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen henvist til bestemmelser i folketingsvalglovens § 48, stk. 1,

og § 69, stk. 1 og 4, om stemmeafgivning ved afkrydsning på stemmesedlen og om tilfælde, hvor en stemmeseddel er ugyldig.

Ministeriet har oplyst, at folketingsvalgloven ikke indeholder nogen definition af et kryds.

Ministeriet har videre henvist til § 1 i ministeriets bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet ved folketingsvalg (bekendtgørelse nr. 996 af 12. august 2013). Heraf fremgår, at der i bekendtgørelse ved kryds forstås et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+). Endvidere fremgår, at tegn, der må anses for at være afledt af et kryds, eller som må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds, bedømmes efter samme regler som kryds.

I bekendtgørelsens kapitel 2 er fastsat regler om bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet. Herunder er i § 4 fastsat regler om stemmesedler, hvor vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds m.v., i §§ 5-12 er fastsat regler om stemmesedler, der giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning, og i §§ 14-17 er fastsat regler om stemmesedler med særpræg.

Ministeriet har endelig henvist til pkt. 9.3.1. i ministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, som omhandler spørgsmålet om bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsdagen, herunder hvilke typer afmærkninger, der almindeligvis vil blive betragtet som et kryds efter folketingsvalglovens § 48, stk. 2, og hvilke der ikke vil.

Social- og Indenrigsministeriet har vedrørende mandatfordelingen oplyst, at alle kandidater for Alternativet i Københavns Storkreds, hvor partiet opnåede 2 mandater, var opstillet i alle opstillingskredse i storkredsen (fuldstændig sideordnet opstilling). Det følger af § 73, stk. 5, 2. pkt., i folketingsvalgloven, at partistemmerne ved sideordnet opstilling fordeles mellem partiets kandidater i opstillingskredsen i forhold til deres personlige stemmetal i opstillingskredsen. På grundlag af det antal stemmer, hver kandidat har fået i hele storkredsen, herunder de partistemmer, der er tilfaldet kandidaten, opgøres ved sideordnet opstilling i rækkefølge efter stemmetallenes størrelse, hvilke af partiets kandidater der har opnået valg, jf. folketingsvalglovens §§ 80 og 81, samt stedfortræderrækkefølgen for de kandidater, der ikke har opnået valg, jf. § 85, stk. 2.

Ministeriet har oplyst, at den endelige opgørelse af stemmetallene for de enkelte kandidater for Alternativet i Københavns Storkreds har vist, at Carolina Magdalene Maier, der opnåede i alt 2.143 stemmer, heraf 1.073 personlige stemmer, blev valgt som kandidat nr. 2 for Alternativet i Københavns Storkreds, mens Rolf Bjerre, der opnåede i alt 1.996 stemmer, heraf 991 personlige stemmer, blev valgt som 1. stedfortræder. Forskellen mellem Carolina Magdalene Maier og Rolf Bjerres samlede stemmetal, herunder de partistemmer, der er tilfaldet hver af kandidaterne, er således 147 stemmer.

Udtalelsen fra Københavns Kommune vedrørende bedømmelsen af stemmesedler har ikke givet Social- og Indenrigs-

ministeriet grundlag for at antage, at bedømmelsen af stemmesedler ikke er foretaget korrekt i opstillingskredsene Nørrebrokredsen, Brønshøj kredsen, Sundbyvesterkredsen og Vesterbrokredsen i Københavns Storkreds. Ministeriet har i den forbindelse noteret sig, at kommunen har udarbejdet en vejledning om bedømmelse af stemmesedler.

Endvidere har ministeriets gennemgang af valgbøgerne fra opstillingskredsene: Nørrebrokredsen, Brønshøj kredsen, Sundbyvesterkredsen og Vesterbrokredsen ikke givet grundlag for at antage, at de personlige stemmetal for de enkelte kandidater for Alternativet i de nævnte opstillingskredse ikke er opgjort korrekt. Ministeriet har herved henvist til redegørelsen for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne, der er oversendt til Folketinget sammen med valgbøgerne og det øvrige materiale, der er nævnt i folketingsvalglovens § 86. Ministeriet har i denne forbindelse særligt henvist til det afsnit i redegørelsen, hvori er beskrevet kontrollen af de til grund for valgbøgerne liggende oplysninger om kandidaternes personlige stemmetal opgjort for de enkelte afstemningsområder (afsnit 2.3).

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget finder i lighed med ministeriet ikke grundlag for at antage, at bedømmelsen af stemmesedler ikke er foretaget korrekt i de omhandlede opstillingskredse. På den baggrund, og da der ydermere er en ikke ubetydelig forskel mellem klagerens og Carolina Magdalene Maiers stemmetal i storkredsen, finder udvalget ikke grundlag for at indstille til Folketinget, at det pålægges valgbestyrelsen at iværksætte en ny fintælling i de omhandlede opstillingskredse, eller for i øvrigt for at foretage sig yderligere.

20) Fra Annemette Bendtsen har det daværende Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 20. juni 2015 med bilag, hvori Annemette Bendtsen har klaget over, at hun som en person med dansk indfødsret med bopæl i Sverige, der også er medlem af Den Europæiske Union, ikke kan optages på valglisten til folketingsvalg. Annemette Bendtsen har anført, at det er i strid med hendes demokratiske rettigheder, der er sikret under EU-traktaten. Annemette Bendtsen har i denne forbindelse oplyst, at hun arbejder i Danmark som stats tjenestemand. Annemette Bendtsen har videre anført, at valget på denne baggrund bør erklæres ugyldigt.

Annemette Bendtsen har som bilag til klagen vedlagt Valgnævnets afgørelse af 18. maj 2014, hvoraf fremgår, at Annemette Bendtsen har fået afslag på optagelse på folketingsvalglisten. Derudover har Annemette Bendtsen som bilag vedlagt en anbefaling fra Europa-Kommissionen af 29. januar 2014 vedrørende konsekvenserne ved at fratage valgretten fra unionsborgere, der udøver deres ret til fri bevægelighed.

Social- og Indenrigsministeriet har om reglerne for valgret til Folketinget oplyst, at det efter grundlovens § 29, stk. 1, bl.a. er en betingelse for at have valgret til Folketinget, at man har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret (18 år siden 1978) og i øvrigt ikke er under værgemål med frata-

gelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 (tidligere kaldt »umyndiggjort«). Grundlovens § 29, stk. 1, indeholder herudover et krav om fast bopæl i riget som betingelse for valgret til Folketinget.

De nærmere regler herom følger af § 2 i lov om valg til Folketinget. Disse regler blev senest ændret ved lov nr. 438 af 9. juni 2004 i overensstemmelse med anbefalingerne fra det af den daværende indenrigs- og sundhedsminister og justitsminister nedsatte Valgretsudvalg med deltagelse af statsretsekspertter. Valgretsudvalget havde fået til opgave at undersøge mulighederne for, hvorledes kredsen af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, i videst muligt omfang kunne udvides inden for rammerne af grundloven. Valgretsudvalget afgav i oktober 2003 sin betænkning vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold (betænkning nr. 1432/2003).

Social- og Indenrigsministeriet har henvist til og gengivet reglerne i folketingsvalglovens § 2 om valgret for personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, og for visse andre personer, der midlertidigt opholder sig i udlandet.

Efter folketingsvalglovens § 16, stk. 2, kan vælgere, der har haft bopæl i udlandet i mere end 4 år, eller hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt vælgeren er omfattet af lovens § 2, kun optages på valglisten, hvis det af den daværende økonomi- og indenrigsminister nedsatte Valgnævn anser betingelserne i lovens § 2 for at være opfyldt.

Social- og Indenrigsministeriet har fra Valgnævnet fået oplyst, at Annemette Bendtsen i ansøgningen om optagelse på valglisten havde oplyst, at hun udrejste den 18. november 2009. Annemette Bendtsens ansøgning om optagelse på valglisten skulle derfor behandles af Valgnævnet.

Det følger af folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 6, at det er en betingelse for optagelse efter denne bestemmelse, at ansøgers tilknytning til riget kan sidestilles med de personer, der er nævnt i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 1-5.

Det fremgår af Valgnævnets afgørelse, at sidestillingsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 6, ifølge Valgnævnets praksis eksempelvis omfatter visse personer, der forud for en lokal ansættelse i en virksomhed i udlandet har været ansat i en dansk afdeling af virksomheden, og hvor denne afdeling har medvirket i forbindelse med lokalsættelsen.

Sidestillingsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 6, omfatter efter Valgnævnets praksis som hovedregel ikke personer, der arbejder for en udenlandsk arbejdsgiver eller udfører selvstændig erhvervsvirksomhed i udlandet uden tilknytning til en dansk virksomhed. Bestemmelsen omfatter som udgangspunkt heller ikke ophold i udlandet på grund af personlige årsager eller boligforhold.

Valgnævnet har ved afgørelse af 18. maj 2014 meddelt afslag på Annemette Bendtsens ansøgning om optagelse på folketingsvalglisten under henvisning til, at nævnet efter en konkret vurdering ikke har fundet, at Annemette Bendtsen ud fra de oplysninger, hun havde anført i sin ansøgning,

kunne sidestilles med en af bestemmelserne i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 1-5.

Social- og Indenrigsministeriet har om foreneligheden mellem bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, og EU-retten oplyst, at spørgsmålet om EU-medholdeligheden af den danske grundlovs krav om fast bopæl i Danmark som betingelse for valgret til Folketinget er behandlet i Valgretsudvalgets betænkning, kapitel 4.2., side 154 ff. Valgretsudvalget konkluderede, at grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget ikke kan anses for at være i strid med EU-retten.

Justitsministeriet har endvidere efterfølgende over for Folketinget i forbindelse med besvarelsen af en række folketingssspørgsmål redegjort for den danske valglovgivnings forhold til EU-retten. Social- og Indenrigsministeriet har i den forbindelse henvist til besvarelse af 7. april 2004 på folketingssspørgsmål nr. S 2616 af 5. marts 2004 og til den endelige besvarelse af 23. oktober 2008 på Kommunaludvalgets spørgsmål nr. 160, alm. del, stillet den 3. september 2008. I begge besvarelser konkluderede Justitsministeriet, at den danske folketingsvalglovgivning ikke er i strid med EU-retten.

Social- og Indenrigsministeriet har tilføjet, at spørgsmålet om, hvorvidt det ville være foreneligt med bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, at anse personer med dansk indfødsret, der tager ophold i udlandet, men har arbejde eller uddanner sig i Danmark (grænsegængere), for at have fast bopæl i riget, er behandlet i Valgretsudvalgets betænkning, afsnit 6.2.5., side 335 ff. Valgretsudvalget konkluderede, at en sådan ordning ikke vil være forenelig med grundlovens § 29.

Social- og Indenrigsministeriet har afslutningsvis gjort opmærksom på, at Annemette Bendtsen og Chris von Ahnen i forbindelse med folketingsvalget den 15. september 2011 indgav en valgklage over, at de som personer med dansk indfødsret med arbejde i Danmark, men med fast bopæl i Sverige, ikke kunne optages på valglisten til dette folketingsvalg. Ministeriet har i den forbindelse henvist til den betænkning og indstilling, som Udvalget til Prøvelse af Valgene den 29. september afgav om det pågældende folketingsvalg (beslutningsforslag nr. B 1, folketingsåret 2010-11, 2. samling), hvori klagen fra Annemette Bendtsen og Chris von Ahnen blev behandlet.

Udvalget tager det af Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

21) Fra Chris von Ahnen har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 20. juni 2015 med bilag, hvori Chris von Ahnen har klaget over, at han som en person med dansk indfødsret med bopæl i Sverige, der også er medlem af Den Europæiske Union, ikke kan optages på valglisten til folketingsvalg. Chris von Ahnen har anført, at det er i strid med hans demokratiske rettigheder, der er sikret under EU-traktaten. Chris von Ahnen anfører videre, at valget på denne baggrund bør erklæres ugyldigt.

Chris von Ahnen har som bilag til klagen vedlagt Valgnævnets afgørelse af 18. maj 2014, hvoraf fremgår, at Chris

von Ahnen har fået afslag på optagelse på folketingsvalglisten. Derudover har Chris von Ahnen – i lighed med Annemette Bendtsen, jf. gennemgangen af dennes klage ovenfor – som bilag vedlagt en anbefaling fra Europa-Kommissionen af 29. januar 2014 vedrørende konsekvenserne ved at fratage valgretten fra unionsborgere, der udøver deres ret til fri bevægelighed.

Social- og Indenrigsministeriet har i tilknytning til Chris von Ahnens klage oplyst det samme om reglerne for valgret til Folketinget i folketingsvalglovens § 2 som i tilknytning til Annemette Bendtsens klage.

Om Chris von Ahnens forhold har Social- og Indenrigsministeriet oplyst, at det fremgår af afgørelsen af 18. maj 2014 fra Valgnævnet, der var vedlagt klagen, at Chris von Ahnen ifølge Det Centrale Personregister (CPR) udrejste den 1. november 2004, hvorfor ansøgningen om optagelse på valglisten skulle behandles af Valgnævnet.

Det følger af folketingsvalglovens § 2, stk. 2, at det er en betingelse for valgret, at varigheden af udlandsopholdet er midlertidig. Det er således ikke tilstrækkeligt, at man opholder sig i udlandet af en af de årsager, der er nævnt i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, hvis ikke man samtidig opfylder betingelsen om, at udlandsopholdet er midlertidigt.

For så vidt angår midlertidighedsbetingelsen, fremgår det af afgørelsen fra Valgnævnet, at nævnet har opstillet den retningslinje, at personer, der opholder sig i udlandet af en af de årsager, der er nævnt i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, og hvis udlandsophold ikke overstiger 8 år, kan optages på valglisten. Personer, der på ansøgningstidspunktet har opholdt sig i udlandet i mere end 8 år, vil derfor som udgangspunkt ikke blive optaget på valglisten.

Valgnævnet tog ikke i afgørelsen stilling til, hvorvidt Chris von Ahnen opholdt sig i udlandet af en af de årsager, der er nævnt i folketingsvalglovens § 2, stk. 2. Valgnævnet meddelte afslag på Chris von Ahnens ansøgning om optagelse på folketingsvalglisten under henvisning til, at nævnet ikke på baggrund af de oplysninger, Chris von Ahnen havde anført i sin ansøgning, fandt grundlag for at fravige nævnets praksis vedrørende midlertidigt udlandsophold, og at nævnet herefter på grund af varigheden af Chris von Ahnens ophold i udlandet fandt, at opholdet ikke længere kunne betragtes som midlertidigt. Nævnet henviste herved til, at Chris von Ahnen ifølge egne oplysninger udrejste af landet den 10. november 2004 og ifølge Det Centrale Personregister (CPR) udrejste af landet den 1. november 2004.

Social- og Indenrigsministeriet har tilføjet, at midlertidighedsbetingelsen i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, er behandlet i Valgretsudvalgets betænkning nr. 1432/2003, afsnit 5.2.8.5., side 204 ff., og afsnit 6.2.6., side 338 ff. Det daværende Valgretsnavn bekendtgjorde ved sin meddelelse af 2. juli 2002 sin ændring af nævnets praksis til den nuværende praksis som beskrevet ovenfor. Nævnet tilkendegav i den forbindelse, at en lavere øverste grænse for det åremål af ophold i udlandet, der i almindelighed kunne anses for et midlertidigt udlandsophold, ville harmonere bedre med grundlovens bopælskrav. De juridiske professorer i Valg-

retsudvalget (Jens Peter Christensen, Henrik Zahle og Claus Haagen Jensen) konkluderede, at en lovregel, der indebar, at udlandsophold i op til 12 år i almindelighed ansås for midlertidige, ville give anledning til betænkeligheder af en sådan vægt i forhold til bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, at en sådan ordning ikke kunne anses for grundlovsmæssig.

Om forholdet til EU-retten har Social- og Indenrigsministeriet udtalt sig som i forbindelse med Annemette Bendtsens klage.

Social- og Indenrigsministeriet har endvidere også i tilknytning til klagen fra Chris von Ahnen gjort opmærksom på dennes og Annemette Bendtsens klage over ikke at have været optaget på valglisten til folketingsvalget den 15. september 2011.

Udvalget tager det af Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

22) Fra Ole Stig Dvinge Hansen, Albertslund, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget brev af 21. juni 2015, hvori Ole Stig Dvinge Hansen har klaget over, at offentligheden ikke fik adgang til at overvære stemmeoptællingen på afstemningsstedet Egelundskolen i Albertslund Kommune. Det fremgår af klagen, at Ole Stig Dvinge Hansen besøgte to afstemningssteder i kommunen, og at man begge steder var opmærksom på, at offentligheden skal have adgang til at overvære stemmeoptællingen. Alligevel havde man på afstemningsstedet Egelundskolen lukket dørene. Klageren blev dog lukket ind af skolepedellen. Klageren blev behandlet høfligt, men blev placeret fjernt fra optællingsstedet. Det blev oplyst over for klageren, at man havde låst dørene, da afstemningen sluttede, så "uønskede elementer" ikke kunne komme ind.

Albertslund Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 29. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at Ole Stig Dvinge Hansen tidligere har henvendt sig direkte til kommunen med sin klage, og at borgmesteren har svaret klageren. Af borgmesterens brev af 24. juni 2015, der er vedlagt kommunens hørings svar til ministeriet, fremgår følgende:

»Albertslund Kommune skal selvfølgelig først og fremmest beklage, at døren til afstemningslokalet var låst, så du ikke umiddelbart kunne komme ind til stemmeoptællingen efter valghandlingens afslutning.

Kommunen er bekendt med, at stemmeoptællingen er offentlig, og dette fremgår også af de vejledninger, som er udarbejdet til deltagerne på afstemningsstederne. Det fremgår også af dit brev, at det har været din generelle oplevelse. I forlængelse af din henvendelse har jeg bedt de administrative holdledere på Egelundskolen om at oplyse, hvorfor døren var låst, når optællingen er offentlig. Jeg har fået oplyst, at dette skyldes en fejl, som formentlig er opstået på grund af dørenes konstruktion og uopmærksomhed på dette. Dørene er konstrueret sådan, at de har en smæklås, der skal slås fra med nøgle. Da afstemningsstedets medarbejdere mødte ind om morgenen, var dørene åbnet, og blev ikke lukket i løbet af dagen. Da afstemningen var afsluttet, var det hensigten, at

døren fortsat skulle være åben under optællingen. Men ved en beklagelig fejl formentlig fra en af deltagerne er døren blevet lukket i perioden mellem kl. 20.00 og din ankomst kl. ca. 20.15. Med hensyn til din placering i lokalet har jeg fået oplyst, at du blev placeret på en af stolene ved siden af holdlederbordet, som er et meget centralt sted i afstemningslokalet på det tidspunkt.

Du var således placeret ca. 2 m fra holdlederne, som koordinerede hele opgaven, og 3 m fra selve optællingsbordet, hvor alle deltagere på afstemningsstedet stod og talte stemmesedler op. På den anden side af dig, blev bunkerne med de optalte stemmesedler lagt til side inden indpakning. Det er således min opfattelse, at du er blevet placeret stort set midt i det hele og med den fornødne mulighed for at overvære optællingen.«

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen henvist til folketingsvalglovens § 68, stk. 1, hvoraf det bl.a. fremgår, at den stemmeoptælling, som foretages, når afstemningen er afsluttet, er offentlig.

Ministeriet har endvidere henvist til ministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, hvor følgende fremgår af afsnit 9.2.1. :

»Stemmeoptællingen er offentlig, se lovens § 68, stk. 1. Af sikkerhedsmæssige grunde skal den del af lokalet/lokalerne, hvor stemmeoptællingen foregår, afskærmes på en sådan måde, at uvedkommende ikke kan komme til stemmesedlerne, men offentligheden stadig kan overvære optællingen.«

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig de oplysninger, som fremgår af Albertslund Kommunes svar til klageren, herunder om, at det fremgår af de vejledninger, som er udarbejdet til deltagerne på afstemningsstederne, at stemmeoptællingen er offentlig. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens oplysninger om det passerende under stemmeoptællingen på valgdagen den 18. juni 2015, herunder at der var tale om en fejl, som kommunen har beklaget over for klageren.

Albertslund Kommunes udtalelse har ikke givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Albertslund Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

23) Fra Freddy Ladefoged, Aalborg, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 23. juni 2015, hvori Freddy Ladefoged har klaget over, at han af Aalborg Kommune havde fået at vide, at hans brevstemme, som han afgav den 13. juni 2015 mellem kl. 10 og kl. 13 på biblioteket på Grøndals Torv i Aalborg, ikke kunne tages i betragtning, da der manglede en underskrift fra den kommunale medarbejder, der havde taget imod brevstemmen. Freddy Ladefoged har i klagen oplyst, at han om formiddagen den 18. juni 2015 blev gjort opmærksom herpå af kommunen, men at han ikke havde mulighed for at møde op personligt og afgive sin stemme. Der er vedlagt et skriftligt svar fra kommunen til klageren angående sagen. Heraf fremgår bl.a. følgende:

»Som aftalt pr. tlf. får du her forklaring på, at din brevstemme ikke kan tages i betragtning. Der er i vejledningen til folketingsvalg anført, at følgebrevet, som følger med brevstemmen, ud over underskriften af vælgeren selv også skal korrekt attesteres fra kommunens side. Dette har vi erfaret ikke er sket i nogle ganske få tilfælde – deriblandt dit. Der kan og vil desværre ske fejl, så længe vi har med mennesker at gøre.

Jeg kan kun beklage, hvad der er sket, og vi vil naturligvis til kommende valg prøve at finde en procedure, der sikrer, at dette ikke kan ske.«

Aalborg Kommune har i anledning af klagen ved brev af 26. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at kommunen den 17. juni 2015, dvs. dagen før valgdagen, i forbindelse med åbning af yderkuverterne med brevstemmer konstaterede, at følgebrevene i enkelte tilfælde ikke var korrekt attesteret med stempel og underskrift fra kommunens side. Kommunen kontaktede herefter ministeriet for at afklare, hvorvidt disse brevstemmer kunne tages i betragtning, og modtog i den forbindelse ved e-mail af 17. juni 2015 følgende svar:

»Efter aftale fremsendes hermed skriftligt svar vedr. brevstemmer, hvor der på følgebrevet hverken er stempel eller underskrift (attestation) fra den sagsbehandler i kommunen, som har modtaget brevstemmerne. Af det brevstemmemateriale, som er tilvejebragt af Økonomi- og Indenrigsministeriet, fremgår det af følgebrevet, at brevstemmeafgivningen skal attesteres med angivelse af dato, underskrift, stillingsangivelse og stempel for den, som modtager brevstemmen. I et tilfælde, hvor hele attestationen mangler, kan betingelserne i folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 5, jf. § 61, stk. 3, ikke anses for opfyldt. Dette gælder uanset, om der anvendes et følgebrev udskrevet fra KMD A/S' valgudskrivningssystem. Den bemærkning vedr. § 65, stk. 2, nr. 5, der fremgår på side 87 i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, vedrører ikke en situation, hvor attestationen helt mangler, men en situation, hvor alene stemplet mangler. Ministeriet skal opfordre til, at kommunen så vidt muligt kontakter de vælgere, der måtte være omfattet af ovenstående tilfælde, og gør dem opmærksomme på, at deres brevstemme ikke kan tages i betragtning, og at de derfor vil have mulighed for at møde op på deres afstemningssted på valgdagen den 18. juni 2015 og afgive deres stemme.«

Det fremgår af kommunens hørings svar, at kommunen på valgdagen den 18. juni 2015 på baggrund af ministeriets opfordring kontaktede de berørte vælgere, som blev orienteret om, at deres brevstemmer ikke kunne tages i betragtning, hvorfor kommunen opfordrede dem til at stemme på deres afstemningssted samme dag. Kommunen har oplyst, at hovedparten af vælgerne havde mulighed for at møde op og stemme, mens enkelte vælgere ikke var at træffe. Aalborg Kommune har afslutningsvis anført, at kommunen har fulgt ministeriets opfordring om at kontakte vælgerne, og at kommunen ikke mener at kunne have handlet på anden vis i de pågældende tilfælde.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om brevstemmeafgivning fremgår af ka-

pitel 8 i folketingsvalgløven. Om brevstemmematerialet fremgår følgende af folketingsvalgløvens § 60:

»Brevstemmematerialet består af stemmeseddel, konvolut, følgebrev og yderkuvert. Social- og indenrigsministeren bestemmer brevstemmematerialets nærmere indhold og udformning. Social- og indenrigsministeren tilvejebringer brevstemmematerialet. Brevstemmematerialet skal til enhver tid findes hos kommunerne og på de danske repræsentationer i udlandet samt om bord i danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område. Social- og indenrigsministeren kan bestemme, at følgebrev og yderkuverter, der er tilvejebragt af kommunalbestyrelsen, skal sidestilles med følgebrev og yderkuverter tilvejebragt af social- og indenrigsministeren.«

Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning er fastsat i folketingsvalgløvens § 61. Af § 61, stk. 3, fremgår, at »vælgeren udfylder stemmesedlen uden overværelse af andre og lægger den i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Vælgeren lægger herefter konvolutten med stemmeseddel samt følgebrevet i yderkuverten og lukker yderkuverten i overværelse af stemmemodtageren. Vælgeren udfylder yderkuverten med sit navn, sin fødselsdato og sin bopæl i overværelse af stemmemodtageren.«

Reglerne om, hvorvidt en brevstemme kan tages i betragtning, fremgår af folketingsvalgløvens §§ 65 og 66. Heraf fremgår bl.a., at »valgstyrene gennemgår brevstemmerne, om nødvendigt dagen før valgdagen. Yderkuverterne åbnes, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Ved gennemgangen, herunder ved undersøgelsen og afgørelsen af, om en brevstemme kan komme i betragtning, skal medvirke mindst 2 valgstyrelere. En brevstemme kan ikke komme i betragtning, såfremt

[...] den foreskrevne fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt [...].« Det fremgår endvidere, at »når en brevstemme ikke kan komme i betragtning, anføres årsagen hertil på yderkuverten, og den uåbnede konvolut og følgebrevet lægges på ny i yderkuverten.«

Om fremgangsmåden ved udfyldelse og afgivelse af brevstemmer har Social- og Indenrigsministeriet henvist til ministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, pkt. 8.2.3.2.

Ministeriet har oplyst, at det således følger af folketingsvalgløvens § 61, stk. 3, 2. pkt., at stemmemodtageren skal attestere stemmeafgivningen, efter at vælgeren har udfyldt følgebrevet og underskrevet dette i overværelse af stemmemodtageren. Det følger endvidere af folketingsvalgløvens § 65, stk. 2, nr. 5, at en brevstemme ikke kan komme i betragtning, såfremt den foreskrevne fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt. Det anføres dog i folketingsvalgvejledningen, pkt. 8.7.3., at en brevstemme kan tages i betragtning, selv om følgebrevet mangler stempel på attesten, hvis der ikke er tvivl om, at brevstemmen er afgivet på et af de steder, hvor der kan brevstemmes, eller at brevstemmen er afgivet til en stemmemod-

tager, der er udpeget af Social- og Indenrigsministeriet. Som oplyst af ministeriet over for kommunen vedrører denne bemærkning ikke en situation, hvor attestationen helt mangler, men en situation, hvor alene stemplet mangler. Social- og Indenrigsministeriet har med hensyn til klagen bekræftet, at Aalborg Kommune som anført i kommunens høringsvar henvendte sig til ministeriet, da man opdagede fejlen i forbindelse med attestationen af brevstemmer, hvorefter ministeriet ved e-mail af 17. juni 2015 svarede som gengivet i høringsvaret. Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig Aalborg Kommunes oplysninger om, at kommunen den 18. juni 2015 kontaktede de vælgere, hvis brevstemmer som følge af de manglende attestationer ikke kunne komme i betragtning, med oplysning om muligheden for at afgive stemme ved personligt fremmøde. Ministeriet har endvidere noteret sig, at Aalborg Kommune i sit skriftlige svar til klager beklager det skete. Ministeriet har endelig noteret sig kommunens oplysninger til klageren om, at kommunen vil forsøge at finde en procedure, der sikrer, at noget tilsvarende ikke kan ske ved kommende valg.

Aalborg Kommunes oplysninger har ikke givet Social- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aalborg Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig kommunens beklagelse og det oplyste om tiltag, der skal sikre, at noget tilsvarende ikke sker ved kommende valg.

24) Fra Kurt Bjørndal, formand for Det Konservative Folkeparti, Sydjyllands Storkreds, Esbjerg, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget brev af 23. juni 2015 vedrørende folketingsvalget. Af klagen fremgår bl.a.:

»Klagen omfatter de stemmesedler, som blev anvendt ved valgbehandlingen i Vejenkredsen og Haderslevkredsen.

Undertegnede afleverede den 1. juni 2015 den formelle anmeldelse af vore kandidater i storkredsen til Statsforvaltningen i Aabenraa. Den 2. juni 2015 modtog jeg per mail bekræftelse fra Statsforvaltningen om, at vore anmeldelser var modtaget. Jeg har ikke efterfølgende og frem til valget fået henvendelse fra forvaltningen, og det har derfor været min klare opfattelse, at det af os afleverede materiale var korrekt.

I forbindelse med anmeldelsen af kandidater blev det desuden skriftligt anført, at Det Konservative Folkeparti i Storkreds Sydjylland ønskede at opstille nomineret sideordnet, således at Mike Legarth blev nomineret nr. et på listen i alle kredse, og de øvrige kandidater blev opstillet i samme alfabetiske rækkefølge i alle kredse. På valgdagen den 18. juni 2015 modtog jeg midt på formiddagen henvendelse fra en vælger i Vejenområdet, der påpegede, at Mike Legarth her var anført som nr. to på stemmesedlen.

Vi iværksatte herefter en rundringning til alle valgkredse i storkredsen og kunne konstatere, at der var en tilsvarende fejl på stemmesedlen for Haderslevkredsen.

Først på eftermiddagen tog jeg kontakt med Økonomi- og Indenrigsministeriet og påpegede fejlene. Ministeriet returnerede min henvendelse senere på eftermiddagen og bekræf-

tede herunder fejlene. Man oplyste samtidig, at man hurtigst muligt ville foranledige opsat opslag om fejlene på de berørte valgsteder. Efterfølgende har vi konstateret, at man i Vejenkredsen såvel som i Haderslevkredsen har anført alle vore kandidater i alfabetisk rækkefølge og altså ikke har nomineret Mike Legarth som nummer et.

I Vejenkredsen er den alfabetiske rækkefølge defineret således, at kandidatrækkefølgen påbegyndes øverst i spalte et og afsluttes nederst i spalte to. I Haderslevkredsen er den alfabetiske rækkefølge defineret således, at kandidatrækkefølgen påbegyndes øverst i spalte et og derefter forsættes øverst i spalte to, hvorefter man går tilbage til spalte et, og så fremdeles. Resultatet er, at de to fejlagtige stemmesedler også afviger i forhold til hinanden.

Den 19. juni 2015 blev jeg telefonisk kontaktet af Statsforvaltningen, der bekræftede, at fejlene ikke var foranlediget af det af os afleverede materiale eller forvaltningens behandling heraf.

Under valgkampen har vi arbejdet ud fra et ønske om at markedsføre Mike Legarth som spidskandidat i hele storkredsen, og en meget væsentlig del af vore ressourcer har været anvendt på at understøtte dette. Vælgerne må på den baggrund have haft en begrundet forventning om, at Mike Legarth overalt – og i overensstemmelse med vores anmeldelse – ville være at finde øverst blandt de konservative kandidater. Det har ikke været tilfældet i Vejen- og Haderslevkredsen, hvilket må formodes at have haft indflydelse på valgresultatet.

Uagtet dette er det dog vores opfattelse, at påvirkningen af valgresultatet næppe har været af en sådan størrelsesorden, at dette har haft betydning for fordelingen af mandaterne i storkredsen. På den baggrund ønsker vi i forlængelse af vores klage ikke at begære afholdt omvalg i de to valgkredse.»

Kurt Bjørndal har således klaget over, at kandidaterne for Det Konservative Folkeparti var anført i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlerne i Vejenkredsen og Haderslevkredsen i Sydjyllands Storkreds. Dermed var den af partiet anmeldte nominerede kandidat i også disse kredse, Mike Legarth, ikke anført først på stemmesedlen. Endvidere har Kurt Bjørndal påpeget, at der i de to opstillingskredse ikke var anvendt samme fremgangsmåde ved fordelingen af kandidaternes navne i to kolonner på stemmesedlerne.

Vejen og Haderslev Kommuner har i anledning af klagen afgivet udtalelser til brug for sagen.

Ved brev af 24. juni 2015 har Vejen Kommune bl.a. oplyst følgende:

»Økonomi- og Indenrigsministeriet rettede ved middagstid på valgdagen telefonisk henvendelse til Vejen Kommune for at gøre opmærksom på, at stemmesedlerne var fejlbehæftede for så vidt angår rækkefølgen af kandidaterne for liste C, Det Konservative Folkeparti, og liste Å, Alternativet. Den nominerede kandidat fra liste C, Mike Legarth, var fejlagtigt opført i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlen, hvilket bevirkede, at kandidaten i stedet for at stå øverst på stemmesedlen under partinavnet stod anført som den anden kandidat for det pågældende parti. [...]

Fejlen blev på valgdagen efter samråd med ministeriet afhjulpet ved, at der herefter blev fremstillet et særskilt opslag til ophængning i alle valglokalerne i tilknytning til opslagene over partier og kandidater samt i stemmerum med opslag over partier og kandidater.

Den konkrete fejl opstod i forbindelse med bestilling og trykning af stemmesedler fra modtagelse af tekstfilen fra Statsforvaltningen til videresendelse til trykkeri og modtagelse af udkast til korrektur i Vejen Kommune.

I forbindelse med vores undersøgelse af fejlens opståen kan vi først og fremmest konstatere, at vi beklageligvis ikke har haft tilstrækkeligt kendskab til de to aktuelle partiers afvigende opstillingsmåde. Det har desværre ikke været tydeligt nok, at placeringen af »alle« i kolonnen med »nomineret i kreds« betød det samme som angivelsen af vores kreds nr. 7.

Da vi var i tvivl i forhold til partiernes opstillingsmetode, tog vi kontakt til Økonomi- og Indenrigsministeriet flere gange torsdag den 11. juni 2015 for at afklare, først og fremmest om det var korrekt, at Enhedslisten er kredsvis opstillet med partiliste, og dernæst for at afklare, om rækkefølgen af kandidaterne i Enhedslisten var korrekt forstået. Derefter kontaktede vi på ny Økonomi- og Indenrigsministeriet for at afklare forskellen på den sideordnede opstilling af de øvrige partier i forhold til netop Det Konservative Folkeparti og Alternativet og angivelsen af »alle« i kolonnen med »nomineret i kreds«. Helt konkret bad vi om at få bekræftet, om det var korrekt, at vi havde markeret alle kandidater i Det Konservative Folkeparti og Alternativet med halvfed på grund af angivelsen »alle«, og det fik vi bekræftet. Der spørges beklageligvis ikke ind til rækkefølgen af kandidaterne.

Derudover kan vi konstatere dels en tidsmæssig forskydelse i forhold til modtagelsen af kandidatfortegnelsen og den store fortegnelse over kandidater allerede om formiddagen onsdag den 10. juni 2015, mens vi først modtog tekstfilen udarbejdet til brug for trykning af stemmesedlerne om eftermiddagen samme dag, den 10. juni 2015. Samtidig kan vi konstatere en forskel i layout, som gør tekstfilen mindre overskuelig i forhold til netop denne fejl, idet der ikke var overskrifter på de enkelte kolonner. Dette betød, at overskriften »nomineret i kreds« ikke fremgik af den fremsendte tekstfil.

For at forhindre, at noget tilsvarende sker fremadrettet, vil vi foretage yderligere kontrol af partiernes opstillingsmetode og rækkefølgen på kandidater. Den erhvervede erfaring i Vejen Kommune bliver beskrevet i vores interne proces for afvikling af valg. Eksemplerne på partiernes forskellige opstillingsmåder vil fremgå af vores interne vejledning, og det samme gælder eksempler på kandidaternes rækkefølge samt markeringen med halvfed.

Endelig vil vi i vores interne proces indlægge en ekstra kontrol af kandidaternes rækkefølge ved et opslag i KMD's valgopgørelsessystem, inden vi sender udkast til stemmesedlen til trykning, idet vores gennemgang af denne proces har vist, at den tidsmæssige forskydning medfører, at kandi-

daternes rækkefølge er korrekt indplaceret i systemet, inden vi modtager tekstfilen.»

Vejen Kommune har efterfølgende oplyst ved e-mail af 29. juni 2015, at den i udtalelsen omtalte tekstfil er modtaget fra KMD A/S og ikke fra Statsforvaltningen.

Ved brev af 24. juni 2015 har Haderslev Kommune oplyst følgende:

»Ved udarbejdelsen af stemmesedlen har Haderslev Kommune ikke været opmærksom på opstillingsformen for netop disse to partier. Vi har beklageligvis opstillet kandidaterne i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlen – undtaget de kandidater, som stillede op i vores kreds. Vi har ikke været bevidste om, at de kandidater, der på fortegnelsen over kandidater stod »alle« ud for, betød, at de stillede op som spidskandidat i alle kredse. Spidskandidaten for Det Konservative Folkeparti og Alternativet er derfor ikke opstillet som nr. 1 på stemmesedlen.

Hurtigst muligt efter vi blev gjort opmærksom på fejlen, sendte vi opslag med rettelse til stemmesedlen ud på alle valgsteder som ophæng i valglokalet og i samtlige stemmerum.

Desuden er vi efterfølgende blevet gjort opmærksom på, at vi ved opstilling af kandidater på stemmesedlen har udarbejdet kandidatrækkefølgen således, at den påbegyndes øverst i spalte et og derefter fortsætter øverst i spalte 2, hvorefter vi er gået tilbage til spalte et og så fremdeles. Vi burde have defineret det således, at kandidatrækkefølgen påbegyndes øverst i spalte et og afsluttes nederst i spalte to. Dette har vi ikke være bevidste om.

Vi beklager fejlene meget, og vi vil have særlig opmærksomhed på dette fremover, således at fejl ikke opstår igen.»

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om opstillingsformer til folketingsvalget følger af §§ 38-41 i folketingsvalgloven. Af lovens § 38 følger, at kandidater, der opstiller for et parti, kan være opstillet enten kredsvis eller sideordnet. Stemmesedlerne udarbejdes på grundlag af de fortegnelser over de opstillede kandidater, som anmeldelsesmyndigheden har udarbejdet.

Om stemmesedlernes indhold og udformning har ministeriet henvist til bekendtgørelse nr. 1121 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved folketingsvalg. Bekendtgørelsen er gengivet i bilag 3 til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg. Et bilag til bekendtgørelsen viser et udsnit af en fiktiv stemmeseddel. I bilag 4 til vejledningen er endvidere også gengivet et udsnit af en fiktiv stemmeseddel samt bemærkninger hertil.

Ministeriet har oplyst, at forskellige opstillingsformer, herunder sideordnet opstilling med nominering, illustreres i bilag 4 til vejledningen ved et udsnit af en fiktiv stemmeseddel. Særligt om angivelse af kandidater på stemmesedlerne er følgende beskrevet i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 6.10.1.5. :

»De kandidater, der er opstillet for et parti i vedkommende opstillingskreds, opstilles i alfabetisk rækkefølge, dog således at partiets nominerede kandidat i opstil-

lingskredsen anføres først, se afsnit 6.6. om partiernes anmeldelse af nominering. Under disse kandidater anføres i alfabetisk rækkefølge navnene på de øvrige kandidater, der er opstillet for partiet i storkredsen. Er der anmeldt partiliste, skal kandidaterne dog anføres i partilistens rækkefølge, se afsnit 6.7. om partiernes anmeldelse af partiliste. Se stemmeseddelbekendtgørelsens § 5.«

Ministeriet har videre oplyst, at for så vidt angår stemmesedler med flere kolonner, fastsættes i stemmeseddelbekendtgørelsens § 10, stk. 1 og 2, følgende:

»§ 10. Såfremt der til valget er opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen efter foranstående regler vil blive uforholdsmæssig lang, kan valgbestyrelsen beslutte, at kandidaternes navne inden for hvert partifelt skal opføres i to eller flere lodrette kolonner.

Stk. 2. Hvis det besluttet at opføre kandidaternes navne i to eller flere kolonner, skal navnene på samtlige kandidater fordeles ligeligt mellem kolonnerne, der skal adskilles fra hinanden med fede, lodrette streger af samme tykkelse som de fede streger, der adskiller hvert partifelt, jf. § 3, stk. 2, 1. pkt. Hver enkelt kandidats navn skal anføres umiddelbart til højre for afkrydsningsrubrikken, jf. stk. 3.«

Til illustration af stemmeseddelbekendtgørelsens bestemmelser er der i henhold til bekendtgørelsens § 14, stk. 1, i et bilag til bekendtgørelsen gengivet udsnit af fiktive stemmesedler med hhv. en og to kolonner, der er udformet i henhold til bekendtgørelsens regler. Fordelingen af kandidaterne mellem to kolonner er illustreret i bilaget. Af illustrationen fremgår det, at fordelingen af kandidaterne – der i eksemplet på et parti med sideordnet opstilling med nominering (Venstre, Danmarks Liberale Parti) er angivet i alfabetisk rækkefølge efter kandidaternes efternavn – skal ske fortløbende i samme kolonne med halvdelen i hver kolonne og ikke skiftevis mellem de to kolonner.

Det følger af stemmeseddelbekendtgørelsens § 10, stk. 2, at kandidaterne, hvis det besluttet at opføre kandidaternes navne i to eller flere kolonner, skal fordeles ligeligt mellem kolonnerne, der skal adskilles fra hinanden med fede, lodrette streger.

Den naturlige læseretning for en kolonne er oppefra og ned, hvilket endvidere understøttes af de fede streger, der skal adskille kolonnerne på stemmesedlen. En ligelig fordeling af kandidaterne i to kolonner må derfor forudsætningsvis indebære, at man inden for det enkelte partifelt først udfylder første kolonne med kandidater og herefter anden kolonne.

Ministeriet har endvidere, som det følger af stemmeseddelbekendtgørelsens § 14, stk. 2, stillet et grafisk forlæg for en stemmeseddel i henholdsvis en og to kolonner til rådighed for valgbestyrelserne på ministeriets hjemmeside valg.oim.dk. Af forlægget for stemmesedlen med to kolonner fremgår den korrekte fordeling mellem kolonnerne med angivelse af numre for kandidaterne.

Ministeriet har oplyst, at ministeriet ved brev af 27. maj 2015 til samtlige valgbestyrelser bl.a. vejledte om mulighederne for at benytte sig af ovennævnte stemmeseddelforlæg.

Mike Legarth var opstillet for Det Konservative Folkeparti i alle opstillingskredse i Syddjyllands Storkreds og var ligeledes nomineret i alle opstillingskredse i storkredsen. Mike Legarth skulle således efter ovennævnte regler i folketingsvalgloven og stemmeseddelbekendtgørelsen have været anført først på stemmesedlen blandt Det Konservative Folkepartis kandidater i samtlige opstillingskredse i Syddjyllands Storkreds, herunder i Vejen- og Haderslevkredsene.

Fejlen indebærer, at Mike Legarth på stemmesedlen i Vejenkredsen i stedet var anført som kandidat nummer to for partiet, mens han på stemmesedlen for Haderslevkredsen var anført som kandidat nummer fire som følge af den forkerte fordeling af kandidaterne mellem stemmesedlens to kolonner.

Social- og Indenrigsministeriet har konstateret, at de skete fejl ikke beror på en fejl fra anmeldelsesmyndighedens (Statsforvaltningens) side, og bemærket, at de fortegnelser over de kandidater, der er opstillet i de enkelte storkredse, og som udarbejdes af anmeldelsesmyndigheden og sendes til valgbestyrelsen i hver opstillingskreds, er de officielle fortegnelser, som skal benyttes ved tilvejebringelse af stemmesedlerne.

Social- og Indenrigsministeriet har derimod konstateret, at de skete fejl beror på en fejl fra valgbestyrelsernes side for Vejen- og Haderslevkredsene, hvilket også fremgår af de pågældende valgbestyrelseres udtalelse.

Danmarks Statistik har over for ministeriet om, hvad der skulle til for at ændre på, hvem der for Det Konservative Folkeparti havde fået tildelt et tillægsmandat i landsdelen Sjælland-Syddanmark, oplyst, at der for Det Konservative Folkepartis vedkommende i Sjælland-Syddanmark er tale om, at Mike Legarth, som fik 6.994 stemmer, manglede 51 stemmer for at have flere stemmer end Brian Mikkelsen (i Sjællands Storkreds), som fik 7.044 stemmer. Kandidaten Dan Arnløv, som i Vejen- og Haderslevkredsene stod først blandt Det Konservative Folkepartis kandidater på stemmesedlen i stedet for Mike Legarth, fik henholdsvis 19 og 14 personlige stemmer i de to kredse, hvilket i alt gav henholdsvis 33 og 23 stemmer. Dan Arnløv fik 2,7 pct. af stemmerne i gennemsnit i alle kredse i Syddjyllands Storkreds, når kredsene Vejle Nord og Syd (hvor han har et højt stemmetal) og Vejen og Haderslev ikke bliver medregnet. Mike Legarth skulle have haft næsten alle Dan Arnløvs stemmer (56 stemmer) i de to opstillingskredse for at have nok stemmer (51 stemmer) til at overtage tillægsmandatet fra Brian Mikkelsen.

Social- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet anser det som en alvorlig fejl, at Det Konservative Folkepartis kandidater ikke var anført i den korrekte rækkefølge på stemmesedlen i Vejenkredsen og Haderslevkredsen.

Tilsvarende anser ministeriet det som en alvorlig fejl, at fordelingen af kandidaternes navne i to kolonner på stemmesedlerne for Haderslevkredsen ikke var sket korrekt.

Ministeriet har sluttelig bemærket, at ministeriet går ud fra, at valgbestyrelserne træffer de nødvendige foranstaltninger til fremover at varetage deres opgaver i overensstemmel-

se med lovgivningen, således at en lignende fejl ikke sker ved kommende valg. Ministeriet har i den forbindelse noteret sig, hvad kommunerne i deres udtalelser har oplyst om den fremadrettede indsats for at undgå tilsvarende fejl.

Kommunernes udtalelser har ikke givet ministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Vejen og Haderslev Kommuner og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget finder i lighed med Social- og Indenrigsministeriet, at det er en alvorlig fejl, at Det Konservative Folkepartis kandidater ikke var anført i den korrekte rækkefølge på stemmesedlerne i Vejenkredsen og Haderslevkredsen, og at det ligeledes er en alvorlig fejl, at fordelingen af kandidaternes navne i to kolonner på stemmesedlerne i Haderslevkredsen ikke var sket korrekt. Udvalget noterer sig, at klageren ikke har ønsket at begære afholdt omvalg i de to valgkredse. Udvalget noterer sig endvidere, at både Vejen Kommune og Haderslev Kommune har oplyst, at de vil være opmærksomme på at sikre, at tilsvarende fejl ikke sker i fremtiden.

25) Fra Daniel Hauberg, kampagnechef for Alternativet, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget brev af 24. juni 2015 vedrørende folketingsvalget. Af klagen fremgår bl.a. følgende:

»Klagen vedrører stemmesedler som blev anvendt i Haderslevkredsen og Vejenkredsen.

Undertegnede har indleveret den formelle anmeldelse af Alternativets kandidater i hele landet til Statsforvaltningen i Aabenraa, herunder også Sydjyllands storkreds. Jeg har i den forbindelse modtaget en bekræftelse af Statsforvaltningen for anmeldelsen.

I anmeldelsen for Sydjyllands storkreds er Kim Hyttel nomineret i alle kredse, hvilket burde placere Kim Hyttel øverst på stemmesedlen blandt Alternativets kandidater i alle kredse. Alternativet er imidlertid blevet gjort opmærksom på, at dette ikke var tilfældet for stemmesedlerne i Haderslevkredsen og Vejenkredsen.

Dette er ikke tilfredsstillende for Alternativet og folketingskandidat Kim Hyttel. Derfor indgiver Alternativet en formel klage over håndteringen af stemmesedlerne i Haderslevkredsen og Vejenkredsen i håb om, at proceduren omkring stemmesedler ved folketingsvalg bliver gennemgået for mulige fejlkilder.

Alternativet ønsker ikke et omvalg, men blot at gøre opmærksom på fejlen, og herigennem håber vi, at Folketinget kan undgå lignende fejl ved fremtidige valg.»

Daniel Hauberg klager således over, at Alternativets kandidat Kim Hyttel, som var nomineret i alle opstillingskredse i Sydjyllands Storkreds, ikke var anført først blandt Alternativets kandidater på stemmesedlerne i Vejenkredsen og Haderslevkredsen.

Vejen og Haderslev Kommuner har i anledning af klagen afgivet udtalelser til Social- og Indenrigsministeriet.

Ved brev af 24. juni 2015 har Vejen Kommune over for ministeriet bl.a. oplyst følgende:

»Økonomi- og Indenrigsministeriet rettede ved middagstid på valgdagen telefonisk henvendelse til Vejen Kommune for at gøre opmærksom på, at stemmesedlerne var fejlbehæftede for så vidt angår rækkefølgen af kandidaterne for liste C. Det Konservative Folkeparti og liste Å. Alternativet. [...] Den nominerede kandidat fra liste Å, Kim Hyttel var fejlagtigt opført i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlen, hvilket bevirkede at kandidaten i stedet for at stå øverst på stemmesedlen under partinavnet stod anført som den anden kandidat for det pågældende parti.

Fejlen blev på valgdagen efter samråd med ministeriet afhjulpet ved, at der herefter blev fremstillet et særskilt opslag til ophængning i alle valglokalerne i tilknytning til opslagene over partier og kandidater samt i stemmerum med opslag over partier og kandidater.

Den konkrete fejl opstod i forbindelse med bestilling og trykning af stemmesedler fra modtagelse af tekstfilen fra Statsforvaltningen til videresendelse til trykkeri og modtagelse af udkast til korrektur i Vejen Kommune.

I forbindelse med vores undersøgelse af fejlsens opståen kan vi først og fremmest konstatere, at vi beklageligvis ikke har haft tilstrækkeligt kendskab til de to aktuelle partiers afvigende opstillingsmåde. Det har desværre ikke været tydeligt nok, at placeringen af »alle« i kolonnen med »nomineret i kreds« betød det samme som angivelsen af vores kreds nr. 7.

Da vi var i tvivl i forhold til partiernes opstillingsmetode tog vi kontakt til Økonomi – og Indenrigsministeriet flere gange torsdag den 11. juni 2015 for at afklare, først og fremmest om det var korrekt, at Enhedslisten er kredsvis opstillet med partiliste, og dernæst for at afklare om rækkefølgen af kandidaterne i Enhedslisten var korrekt forstået. Derefter kontaktede vi på ny Økonomi – og Indenrigsministeriet for at afklare forskellen på den sideordnede opstilling af de øvrige partier i forhold til netop Det Konservative Folkeparti og Alternativet og angivelsen af »alle« i kolonnen med »nomineret i kreds«. Helt konkret bad vi om at få bekræftet, om det var korrekt, at vi havde markeret alle kandidater i Det Konservative Folkeparti og Alternativet med halvfed på grund af angivelsen »alle«, og det fik vi bekræftet. Der spørges beklageligvis ikke ind til rækkefølgen af kandidaterne.

Derudover kan vi konstatere dels en tidsmæssig forskydelse i forhold til modtagelsen af kandidatfortegnelsen og den store fortegnelse over kandidater allerede om formiddagen onsdag den 10. juni 2015, mens vi først modtog tekstfilen udarbejdet til brug for trykning af stemmesedlerne om eftermiddagen samme dag, den 10. juni 2015. Samtidig kan vi konstatere en forskel i layout, som gør tekstfilen mindre overskuelig i forhold til netop denne fejl, idet der ikke var overskrifter på de enkelte kolonner. Dette betød at overskriften »nomineret i kreds« ikke fremgik af den fremsendte tekstfil.

For at forhindre, at noget tilsvarende sker fremadrettet vil vi foretage yderligere kontrol af partiernes opstillingsmetode og rækkefølgen på kandidater. Den erhvervede erfaring i Vejen Kommune bliver beskrevet i vores interne proces for

afvikling af valg. Eksemplerne på partiernes forskellige opstillingsmåder vil fremgå af vores interne vejledning, og det samme gælder eksempler på kandidaternes rækkefølge samt markeringen med halvfed.

Endelig vil vi i vores interne proces indlægge en ekstra kontrol af kandidaternes rækkefølge ved et opslag i KMD's valgopgørelsessystem, inden vi sender udkast til stemmesedlen til trykning, idet vores gennemgang af denne proces har vist, at den tidsmæssige forskydning medfører, at kandidaternes rækkefølge er korrekt indplaceret i systemet, inden vi modtager tekstfilen.»

Vejen Kommune har efterfølgende overfor Social- og Indenrigsministeriet ved e-mail af 29. juni 2015 oplyst, at den i udtalelsen omtalte tekstfil er modtaget fra KMD A/S og ikke fra Statsforvaltningen.

Ved brev af 24. juni 2015 har Haderslev Kommune over for Social- og Indenrigsministeriet oplyst følgende:

»Ved udarbejdelsen af stemmesedlen har Haderslev kommune ikke været opmærksom på opstillingsformen for netop disse to partier. Vi har beklageligvis opstillet kandidaterne i alfabetisk rækkefølge på stemmesedlen – undtaget de kandidater, som stillede op i vores kreds. Vi har ikke været bevidste om, at de kandidater, der på fortegnelsen over kandidater stod »alle« udfør, betød, at de stillede op som spidskandidat i alle kredse. Spidskandidaten for Det Konservative Folkeparti og Alternativet er derfor ikke opstillet som nr. 1 på stemmesedlen.

Hurtigst muligt efter vi blev gjort opmærksom på fejlen, sendte vi opslag med rettelse til stemmesedlen ud på alle valgsteder som ophæng i valglokalet og i samtlige stemmerum.

Desuden er vi efterfølgende blevet gjort opmærksom på, at vi ved opstilling af kandidater på stemmesedlen, har udarbejdet kandidatrækkefølgen således, at den påbegyndes øverst i spalte et og derefter fortsat øverst i spalte 2, hvorefter vi er gået tilbage til spalte et og så fremdeles. Vi burde have defineret det således, at kandidatrækkefølgen påbegyndes øverst i spalte et og afsluttes nederst i spalte to. Dette har vi ikke være bevidste om.

Vi beklager fejlene meget, og vi vil have særlig opmærksomhed på dette fremover, således fejl ikke opstår igen.«

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst det samme om de gældende regler for opstillingsformer og udformning af stemmesedler samt om ministeriets vejledning herom som i forbindelse med klagen fra Det Konservative Folkeparti i Sydjyllands Storkreds, jf. ovenfor.

Social- og Indenrigsministeriet har oplyst, at Kim Hyttel var opstillet for Alternativet i alle opstillingskredse i Sydjyllands Storkreds og ligeledes var nomineret i alle opstillingskredse i storkredsen. Social- og Indenrigsministeriet har bemærket, at Kim Hyttel efter de nævnte regler i folketingsvalgloven og stemmeseddelbekendtgørelsen således skulle have været anført først på stemmesedlen blandt Alternativets kandidater i samtlige opstillingskredse i Sydjyllands Storkreds, herunder Vejen- og Haderslevkredsen.

Ministeriet har videre bemærket, at fejlen indebærer, at Kim Hyttel på stemmesedlen i Vejenkredsen i stedet var anført som kandidat nummer to for partiet, mens han på stemmesedlen for Haderslevkredsen var anført som kandidat nummer fire som følge af den forkerte fordeling af kandidaterne mellem stemmesedlens to kolonner.

Social- og Indenrigsministeriet har konstateret, at de skete fejl ikke beror på en fejl fra anmeldelsesmyndighedens (Statsforvaltningens) side. Ministeriet har i den forbindelse bemærket, at de fortegninger over de kandidater, der er opstillet i de enkelte storkredse, og som udarbejdes af anmeldelsesmyndigheden og sendes til valgbestyrelsen i hver opstillingskreds, er de officielle fortegninger, som skal benyttes ved tilvejebringelse af stemmesedlerne.

Social- og Indenrigsministeriet har konstateret, at de skete fejl beror på en fejl fra valgbestyrelsernes side for Vejen- og Haderslevkredsene, hvilket også fremgår af de pågældende valgbestyrelses udtalelse.

Danmarks Statistik har over for ministeriet om, hvad der skulle til for at ændre på, hvem der for Alternativet havde fået tildelt et tillægsmandat i landsdelen Sjælland-Syddanmark, oplyst, at der for Alternativets vedkommende er tale om, at Kim Hyttel, som fik 3.648 stemmer, manglede 1.462 stemmer for at have flere end Roger Matthisen i Fyns Storkreds med 5.109 stemmer. Kandidaten Rune Nielsen Bjerremand, som i Vejen- og Haderslevkredsene stod først blandt Alternativets kandidater på stemmesedlen i stedet for Kim Hyttel, fik henholdsvis 52 og 39 personlige stemmer i de to kredse, hvilket i alt gav henholdsvis 247 og 190 stemmer. Selv om Kim Hyttel havde fået alle Rune Nielsen Bjerremands stemmer, ville han stadig mangle 1.270 stemmer for at kunne overtage tillægsmandatet fra Roger Matthisen.

Social- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet anser det som en alvorlig fejl, at Alternativets kandidater ikke var anført i den korrekte rækkefølge på stemmesedlen i Vejenkredsen og Haderslevkredsen.

Tilsvarende anser ministeriet det som en alvorlig fejl, at fordelingen af kandidaternes navne i to kolonner på stemmesedlerne for Haderslevkredsen ikke var sket korrekt.

Ministeriet har sluttelig bemærket, at ministeriet går ud fra, at valgbestyrelserne træffer de nødvendige foranstaltninger til fremover at varetage deres opgaver i overensstemmelse med lovgivningen, således at en lignende fejl ikke sker ved kommende valg. Ministeriet har i den forbindelse noteret sig, hvad kommunerne i deres udtalelser har oplyst om den fremadrettede indsats for at undgå tilsvarende fejl.

Kommunernes udtalelser har ikke givet ministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Vejen og Haderslev Kommuner og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget finder i lighed med Social- og Indenrigsministeriet, at det er en alvorlig fejl, at Alternativets kandidater ikke var anført i den korrekte rækkefølge på stemmesedlerne i Vejenkredsen og Haderslevkredsen, og at det ligeledes er en alvorlig fejl, at fordelingen af kandidaternes navne i to kolonner på stemmesedlerne i Ha-

derslevkredsen ikke var sket korrekt. Udvalget noterer sig, at klageren ikke har ønsket at begære afholdt omvalg i de to valgkredse. Udvalget noterer sig endvidere, at både Vejen Kommune og Haderslev Kommune har oplyst, at de vil være opmærksomme på at sikre, at tilsvarende fejl ikke sker i fremtiden.

26) Fra Margith Steensgaard, Roskilde, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 24. juni 2015 vedrørende folketingsvalget den 18. juni 2015. Margith Steensgaard har klaget over, at hun tirsdag den 16. juni 2015 kl. 16.40 ikke fik adgang til at brevstemme på Hovedbiblioteket i Borgerservice i Roskilde Kommune under henvisning til, at der var lukket for brevstemmeafgivning kl. 15.00. Dette skete, selvom hun kl. 8.55 samme dag ved telefonisk henvendelse til kommunen fik oplyst, at hun kunne brevstemme på rådhuset mellem kl. 10.00 og 15.00, men også kunne brevstemme på hovedbiblioteket i Borgerservice mellem kl. 10.00 og kl. 19.00. Margith Steensgaard bad om at tale med en chef, der senere på dagen over for hende beklagede, at hun havde modtaget forkerte oplysninger, men i øvrigt ikke kunne gøre mere.

Roskilde Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 25. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at Roskilde Kommune kan bekræfte de sagsoplysninger, som fremgår af klagen. Ved en beklagelig fejl har kommunens call-center om morgenen den 16. juni 2015 telefonisk overfor 3 borgere oplyst, at der kunne brevstemmes på Roskilde Bibliotek indtil kl. 19.00. Da fejlen blev opdaget senere på formiddagen, blev der ved efterfølgende henvendelser korrekt oplyst, at der kun kunne brevstemmes til kl. 15.00. Kommunen har videre oplyst, at det har fremgået af kommunens hjemmeside, annonce i lokalavisen, kommunens facebookprofil mv., at der kun kunne brevstemmes indtil kl. 15.00 den 16. juni 2015.

Kommunen har herudover oplyst, at da borgeren henvendte sig på biblioteket efter kl. 15.00 blev hun afvist, og det vides ikke, om de 2 øvrige borgere, som henvendte sig om morgenen til call-centeret, nåede at stemme inden kl. 15.00.

Kommunen har endelig oplyst, at kommunen beklager det passerende.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at det følger af folketingsvalglovens § 53, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet, og af § 56, at brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen.

Ministeriet har videre oplyst, at det fremgår af pkt. 8.2.2. i Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, at enhver vælger, der kan identificere sig, således har en lovmæssig ret til inden for ovennævnte tidsrum at brevstemme i enhver kommune i hele landet på de steder, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at vælgere kan brevstemme.

Om åbningstider for brevstemmeafgivning fremgår af samme punkt i vejledningen følgende:

»Bestemmelsen i lovens § 56 om, at brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, indebærer for så vidt angår brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lignende, at der fra og med denne dag inden for almindelig ekspeditionstid skal være personale til stede, der kan fungere som brevstemmemodtagere for de vælgere, der måtte henvende sig for at brevstemme. En kommune må således ikke holde et borgerservicecenter åbent i kortere tid for brevstemmeafgivning end borgerservicecentrets almindelige åbningstid.

Afholder kommunen brevstemmeafgivning på et sted, hvor der foregår andre aktiviteter end ekspeditioner i forbindelse med borgerservice, f.eks. på et bibliotek, en uddannelsesinstitution eller et kulturhus m.v. (se nærmere nedenfor under afsnit 8.2.2.1.), kan åbningstiden for brevstemmeafgivning og evt. andre borgerserviceekspeditioner dog godt afvige fra den pågældende lokations almindelige åbningstid. Kommunen bør i givet fald annoncere åbningstiderne for brevstemmeafgivning sådanne steder synligt på stedet og på kommunens hjemmeside samt evt. den pågældende lokations hjemmeside.

[...]

Det er forudsat i loven, at kommunen på kommunens hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, skal offentliggøre, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen og disses åbningstid.«

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse skal de oplysninger, som kommunen giver om mulighederne for at brevstemme herunder om, hvilke afdelinger i kommunen, der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen og disses åbningstid, være korrekte. Dette gælder både oplysninger, der meddeles skriftligt, og oplysninger, der meddeles mundtligt. Det gælder endvidere både oplysninger, der er målrettet en bredere kreds af vælgere, og oplysninger, der meddeles enkelte vælgere, der henvender sig til kommunen med spørgsmål herom.

Med hensyn til klagen har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig Roskilde Kommunes beklagelse af, at der i klagers og yderligere to vælgers tilfælde telefonisk blev givet forkerte oplysninger vedrørende tidsrummet for brevstemmeafgivningen den 16. juni 2015, samt kommunens oplysning om, at der blev givet korrekt information, da fejlen blev opdaget senere på formiddagen.

Udvalget tager det af Roskilde Kommuner og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning og noterer sig, at Roskilde Kommune har beklaget, at der telefonisk blev givet forkerte oplysninger om tidsrummet for brevstemmeafgivningen.

27) Fra Erik Sputnik Vestergaard Jakobsen, Holstebro, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 25. juni 2015 vedrørende folketingsvalget, hvori Erik Sputnik Vestergaard Jakobsen har klaget over, at hans kandidatnavn, Erik Sputnik, ikke fremgik af stemmesedlen i Ringkøbingkredsen i Vestjyllands Storkreds, og at han derfor ikke har

fået stemmer i denne kreds. Erik Sputnik oplyser, at han var opstillet som kandidat uden for partierne i Holstebro-kredsen i Vestjyllands Storkreds.

Indenrigs- og Socialministeriet har oplyst, at ministeriet inden modtagelsen af klagen fra Erik Sputnik Vestergaard Jakobsen i forbindelse med gennemgangen af stemmesedlerne til folketingsvalget den 18. juni 2015 var blevet opmærksom på, at Erik Sputnik ikke var anført på stemmesedlen i Ringkøbing-kredsen, der er den 11. opstillingskreds i Vestjyllands Storkreds. Ministeriet anmodede på denne baggrund valgbestyrelsen i Ringkøbing-kredsen om at indsende en udtalelse herom til ministeriet.

Valgbestyrelsen for Ringkøbing-kredsen har i udtalelse af 25. juni 2015 til ministeriet blandt andet udtalt følgende:

»I den fortegnelse over kandidater, der er opstillet i Vestjyllands Storkreds, er anført en overskrift på kolonnen til højre for kandidaterne, »opstillet i kreds«, og herunder er ud for alle kandidater skrevet »alle«. Det gælder alle på nær liste Ø, hvor der er opstillet på partiliste.

Ud for Erik Sputnik i samme kolonne står »10«, svarende til en opstilling i opstillingskreds 10 og ikke »alle« kredse. Teksten vedrørende opstillede kandidater uden for partierne blev ikke vurderet som relevant for de opstillingskredse, der ikke var nævnt under kolonnen »opstillet i kreds«.

Det er en fejl, som er meget beklagelig, og som Ringkøbing-Skjern Kommune bestræber sig på at undgå ved fremtidige valg.

Kommunen vil sørge for at formidle denne viden videre til næste folketingsvalg som et forhold, som kommunen skal være ekstra opmærksom på.

Desuden vil der blive foretaget kvalitetssikring af stemmesedlen ved at lade flere medarbejdere godkende denne.

Endelig vil kommunen tjekke kandidaterne i valgbogen, med det samme denne er tilgængelig i KMD valgsystemet, selv om det giver anledning til udfordringer med hensyn til at nå at trykke stemmesedler og få leveret disse.«

Ringkøbing-Skjern Kommune har i anledning af klagen ved e-mail af 25. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at kommunen ikke har supplerende bemærkninger til den fremsendte redegørelse fra valgbestyrelsen af samme dato.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om stemmesedler til folketingsvalget følger af §§ 43 og 44 i folketingsvalgloven og af bekendtgørelse nr. 1121 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved folketingsvalg (stemmeseddelbekendtgørelsen).

Efter folketingsvalglovens § 43, stk. 1, 1. pkt., skal valgbestyrelsen tilvejebringe stemmesedler til brug ved afstemningen i opstillingskredsen. Stemmesedlerne udarbejdes efter folketingsvalglovens § 43, stk. 1, 2. pkt., på grundlag af de fortegnelser over de opstillede kandidater i vedkommende storkreds, som anmeldelsesmyndigheden efter folketingsvalglovens § 42, stk. 2, sender til valgbestyrelsen i hver opstillingskreds i storkredsen. Det følger af folketingsvalglovens § 43, stk. 3, 1. og 3. pkt., at stemmesedlen

skal indeholde navnene på samtlige kandidater, der er opstillet i storkredsen. Kandidater, der opstiller uden for partierne, skal anføres til sidst i et særskilt felt for disse og i alfabetisk rækkefølge, dog således at de kandidater, der er opstillet i pågældende opstillingskreds, anføres først.

For så vidt angår selve udformningen af stemmesedlen følger det af stemmeseddelbekendtgørelsens § 6, at såfremt der i storkredsen er opstillet kandidater uden for partierne, skal disse anføres nederst på stemmesedlen i et særskilt felt, i hvilket der med fede typer anføres ordene »Uden for partierne« som overskrift. De kandidater, der er opstillet i vedkommende opstillingskreds, anføres øverst i alfabetisk rækkefølge med halvfede typer, og derefter anføres med almindelige typer i alfabetisk rækkefølge de øvrige kandidater uden for partierne, der er opstillet i storkredsen.

Erik Sputnik var opstillet som kandidat uden for partierne i Holstebro-kredsen, der er den 10. opstillingskreds i Vestjyllands Storkreds. Erik Sputnik skulle således efter reglerne i folketingsvalgloven og stemmeseddelbekendtgørelsen have været anført på stemmesedlen i samtlige opstillingskredse i Vestjyllands Storkreds, herunder Ringkøbing-kredsen, der er 11. opstillingskreds.

Fejlen indebærer, at vælgerne i Ringkøbing-kredsen ikke har kunnet stemme på Erik Sputnik. Fejlen kan dermed have betydning for valgresultatet.

Erik Sputnik fik 116 stemmer i resten af Vestjyllands Storkreds, dvs. i de øvrige 10 opstillingskredse, heraf 44 i Holstebro-kredsen, hvor han var opstillet og er bosiddende, og mellem 4 og 11 stemmer i hver af de øvrige opstillingskredse.

Danmarks Statistik har for Social- og Indenrigsministeriet foretaget en beregning, der viser, at kandidaten skulle have haft mere end 17.908 stemmer for at opnå et kredsmandat i Vestjyllands Storkreds.

Social- og Indenrigsministeriet anser det som en alvorlig fejl, at Erik Sputnik ikke var anført på stemmesedlen i Ringkøbing-kredsen. Ministeriet går ud fra, at valgbestyrelsen træffer de nødvendige foranstaltninger til fremover at varetage sin opgave i overensstemmelse med lovgivningen, således at en lignende fejl ikke sker ved kommende valg. Ministeriet har i den forbindelse noteret sig, hvad valgbestyrelsen i sin udtalelse har oplyst om den fremadrettede indsats for at undgå tilsvarende fejl.

Udvalget tager det af Ringkøbing-Skjern Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget finder i lighed med Social- og Indenrigsministeriet, at det er en alvorlig fejl, at Erik Sputnik ikke var opført på stemmesedlerne i Ringkøbing-kredsen, og udtaler sin skarpe kritik heraf. I lyset af det oplyste om Erik Sputniks stemmetal i resten af Vestjyllands Storkreds og det antal stemmer, Erik Sputnik skulle have haft for at opnå et kredsmandat i storkredsen, finder udvalget dog ikke grundlag for at indstille til Folketinget at beslutte, at der skal afholdes omvalg, eller for i øvrigt at foretage sig yderligere i anledning af forløbet. Udvalget forventer i lighed med Social- og Indenrigsministeriet, at valgbe-

styrelsen træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre, at lignende fejl ikke sker ved kommende valg.

28) Fra Andreas Endre Zambach, Frederiksberg, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget mail af 25. juni 2015 med bilag, hvori Andreas Endre Zambach har klaget over Frederiksberg Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget. Andreas Endre Zambach er blandt andet utilfreds med, at en for ham ukendt mand i tresserne gik hen imod klageren og omtalte hans påklædning på en nedladende måde, da han var i færd med at få sin stemmeseddel udleveret på sit afstemningssted på Niels Ebbesen Skolen lidt efter kl. 9 på valgdagen. Andreas Endre Zambach har anmodet om at få identificeret, hvem der har henvendt sig til ham på denne måde.

Frederiksberg Kommune har i anledning af klagen over for Social- og Indenrigsministeriet ved mail af 26. juni 2015 bl.a. oplyst, at kommunen har kontaktet valgsekretæren for afstemningsstedet, som har oplyst, at hun ikke har overværet episoden og ikke tidligere har hørt om den.

Valgsekretæren har videre oplyst, at det ikke har været muligt at identificere, hvem der har henvendt sig til klageren. På det tidspunkt, hvor klageren har oplyst, at han mødte frem, sad alle tilforordnede ved valgbordene eller passede opgaven med at være tilsynsførende med stemmerum og stemmekasser. Det kan derfor ikke være en tilforordnet, der har tiltalt klager, men eventuelt en valgstyrrer. Det vurderes imidlertid, at der ikke var mandlige valgstyrrere i tresserne til stede i valglokalet.

Kommunen har videre blandt andet anført, at hvis det er en deltager i valghandlingen, der har tiltalt klager, beklager kommunen, at Andreas Endre Zambach har følt sig chikaneret og har haft en dårlig oplevelse, da han skulle stemme.

Afslutningsvis har kommunen tilkendegivet, at valgsekretæren ved fremtidige valghandlinger vil gøre tilforordnede og valgstyrrere opmærksom på, at det er upassende at komme med den type bemærkninger.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det oplyste til efterretning.

29) Fra Marlene Ambo-Rasmussen, folketingskandidat for Venstre, har Social- og Indenrigsministeriet modtaget e-mail af 25. juni 2015 vedrørende folketingsvalget. Marlene Ambo-Rasmussen har anmodet om en fornyet fintælling af de personlige stemmer på hende og Mark Grossmann, der begge var opstillet for Venstre i Fyns Storkreds, og af partistemmerne på Venstre i Fyns Storkreds.

Marlene Ambo-Rasmussen har om baggrunden for sin klage oplyst, at hun var opstillet for Venstre i Fyns Storkreds, og at hun fik flere personlige stemmer end Mark Grossmann, der ligeledes var opstillet for Venstre i Fyns Storkreds, men at Mark Grossmann efter tildeling af partistemmer endte med samlet at have tre stemmer flere end hende. Dette gjorde, at Mark Grossmann blev valgt som 1.

stedfortræder og Marlene Ambo-Rasmussen blev valgt som 2. stedfortræder.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen den 26. og 29. juni 2015 telefonisk kontaktet kommunerne som sekretariat for valgbestyrelserne i de 8 opstillingskredse i Fyns Storkreds med spørgsmål om, hvorvidt de kunne bekræfte, at valgbestyrelsen ikke har yderligere bemærkninger til valgbøgerne vedrørende fintælling m.v. end de eventuelt allerede anførte bemærkninger. Alle kommunerne har over for ministeriet mundtligt bekræftet, at de på vegne af valgbestyrelserne ikke havde yderligere bemærkninger til valgbogen end de eventuelt anførte. De oplysninger, som ministeriet kunne give vedrørende den indkomne klage fra Marlene Ambo-Rasmussen, gav således heller ikke anledning til yderligere bemærkninger.

Social- og Indenrigsministeriet har i den anledning oplyst, at alle kandidater for Venstre i Fyns Storkreds, hvor partiet opnåede 3 mandater, var opstillet i alle opstillingskredse i storkredsen (fuldstændig sideordnet opstilling).

Social- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 73, stk. 5, 2. pkt., i folketingsvalgloven, at partistemmerne ved sideordnet opstilling fordeles mellem partiets kandidater i opstillingskredsen i forhold til deres personlige stemmetal i opstillingskredsen. På grundlag af det antal stemmer, hver kandidat har fået i hele storkredsen, herunder de partistemmer, der er tilfaldet kandidaten, opgøres ved sideordnet opstilling i rækkefølge efter stemmetallenes størrelse, hvilke af partiets kandidater der har opnået valg, jf. folketingsvalglovens §§ 80 og 81, samt stedfortræderrækkefølgen for de kandidater, der ikke har opnået valg, jf. § 85, stk. 2.

Den endelige opgørelse af stemmetallene for de enkelte kandidater for Venstre i Fyns Storkreds har vist, at Marlene Ambo-Rasmussen, der opnåede i alt 4.348 stemmer, heraf 2.239 personlige stemmer, blev valgt som 2. stedfortræder for Venstre i Fyns Storkreds, mens Mark Grossmann, der opnåede i alt 4.351 stemmer, heraf 2.199 personlige stemmer, blev valgt som 1. stedfortræder. Forskellen mellem Marlene Ambo-Rasmussen og Mark Grossmann er således tre stemmer. Forskellen på de personlige stemmer mellem Marlene Ambo-Rasmussen og Mark Grossmann er 40 stemmer.

Danmarks Statistik har ved e-mail af 26. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at der ikke var noget usædvanligt at notere ved gennemgang af stemmefordelingen på afstemningsområderne i de enkelte opstillingskredse i Fyns Storkreds.

Danmarks Statistik har videre oplyst, at baggrunden for, at Mark Grossmann ender med tre stemmer mere end Marlene Ambo-Rasmussen, der har fået 40 flere personlige stemmer end Mark Grossmann, skyldes, at hver partistemme i de fleste af de opstillingskredse, hvor Mark Grossmann har fået flere stemmer, har en højere faktor for partistemmer i forhold til personlige stemmer end i de opstillingskredse, hvor Marlene Ambo-Rasmussen har fået flest personlige stemmer. Mark Grossmann har fået flere personlige stemmer end Marlene Ambo-Rasmussen i 6 ud af de 8 opstillingskredse i

Fyns Storkreds. Det fremgår af bilaget fra Danmarks Statistik, at faktoren for partistemmer i forhold til personlige stemmer i de kredse, hvor Mark Grossmann har fået flest personlige stemmer, er henholdsvis 1,31 (Odense Østkredsen), 1,00 (Odense Vestkredsen), 1,04 (Odense Sydkredsen), 0,72 (Assenskredsen), 0,87 (Middelfart-kredsen) og 0,84 (Nyborgkredsen). I de kredse, hvor Marlene Ambo-Rasmussen har fået flest stemmer, er faktoren henholdsvis 0,82 (Svendborgkredsen) og 0,51 (Faaborgkredsen).

Faktoren angiver, hvor mange partistemmer kandidaterne får for én personlig stemme i den enkelte opstillingskreds, det vil sige, at hvis faktoren er 1,31, får kandidaten 1,31 partistemme pr. personlig stemme.

Endvidere giver ministeriets gennemgang af valgbøgerne fra opstillingskredsene Odense Østkredsen, Odense Vestkredsen, Odense Sydkredsen, Assenskredsen, Middelfartkredsen, Nyborgkredsen, Svendborgkredsen og Faaborgkredsen ikke grundlag for at antage, at de personlige stemmetal for Marlene Ambo-Rasmussen, Mark Grossmann og de øvrige enkelte kandidater for Venstre samt partistemmerne for Venstre i de nævnte opstillingskredse ikke er opgjort korrekt. Ministeriet har herved henvist til redegørelsen for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne, der oversendes til Folketinget sammen med valgbøgerne og det øvrige materiale, der er nævnt i folketingsvalglovens § 86. Ministeriet har i denne forbindelse særligt henvist til det afsnit i redegørelsen, hvori er beskrevet kontrollen af de til grund for valgbøgerne liggende oplysninger om kandidaternes personlige stemmetal opgjort for de enkelte afstemningsområder (afsnit 2.3.).

Med hensyn til klagen har Social- og Indenrigsministeriet noteret sig, at valgbestyrelserne i opstillingskredsene i Fyns Storkreds ikke har yderligere bemærkninger til fintællingen m.v. end de eventuelt anførte i valgbogen. Social- og Indenrigsministeriet har ikke fundet forhold, der giver ministeriet anledning til at antage, at opgørelsen af stemmerne på Marlene Ambo-Rasmussen og Mark Grossmann, de øvrige enkelte kandidater fra Venstre og partistemmerne på Venstre ikke er opgjort korrekt.

Udvalget tager det af Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget ønsker generelt at fastholde den praksis, at den vurdering og optælling af stemmesedlerne, der foretages af de stedlige valgbestyrelser umiddelbart efter valget, så vidt muligt bør lægges til grund ved opgørelsen af valget. Udvalget finder i lighed med ministeriet ikke grundlag for at antage, at opgørelsen af stemmerne på Marlene Ambo-Rasmussen og Mark Grossmann, de øvrige enkelte kandidater fra Venstre og partistemmerne på Venstre ikke er opgjort korrekt. Herefter, og da klagen ikke synes at bero på oplysninger om fejl ved bedømmelsen eller optællingen af stemmesedlerne, men kun på en formodning om, at en fornyet optælling kunne give et andet resultat, finder udvalget ikke grundlag for at indstille til Folketinget, at det pålægges de berørte valgbestyrelser at iværksætte en ny fintælling, eller for i øvrigt for at foretage sig yderligere.

30) Fra Bitten Drews har Social- og Indenrigsministeriet via Brøndby Kommune modtaget et udateret brev, hvori Bitten Drews på vegne af Erich Heinrich Clausen blandt andet har klaget over Brøndby Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget. Bitten Drews har klaget over, at Erich Heinrich Clausen, der ikke havde modtaget et valgkort, blev afvist fra at afgive sin stemme på det afstemningssted, hvor han mødte op sammen med Bitten Drews, idet han blev henvist til et andet afstemningssted, da han var registreret som hjemløs i kommunen.

Brøndby Kommune har i anledning af klagen ved brev af 26. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at Erich Heinrich Clausen på valgdagen den 18. juni 2015 henvendte sig til valgsekretæren på afstemningsstedet Brønden i Brøndby Kommune, idet han ikke havde modtaget et valgkort. Erich Heinrich Clausen fremviste legitimation, men stod ikke som optaget på valglisten for det pågældende afstemningssted.

Valgsekretæren tog herefter kontakt til folkeregistret i kommunen, som oplyste, at Erich Heinrich Clausen var registreret i kommunen uden bopæl eller fast opholdssted. Alle vælgere i Brøndby Kommune, der er uden bopæl eller fast opholdssted, optages på valglisten for afstemningsstedet Tjørnehøjhallen. Erich Heinrich Clausen var af den årsag ikke optaget på valglisten for afstemningsområdet, som omfatter afstemningsstedet Brønden, men derimod på valglisten for afstemningsområdet, som omfatter afstemningsstedet Tjørnehøjhallen.

Det fremgår videre, at Erich Heinrich Clausen var meget forundret over dette, idet han oplyste at have boet på samme adresse siden 1994. Valgsekretæren tilbød i forlængelse heraf at sørge for en taxa til og fra afstemningsstedet Tjørnehøjhallen, hvilket Erich Heinrich Clausen afslog ad flere omgange. Erich Heinrich Clausen tilkendegav i den forbindelse, at han ville klage over forløbet.

Kommunen har videre oplyst, at folkeregistret i kommunen har oplyst, at Erich Heinrich Clausen var blevet frmeldt fra sin tidligere registrerede bopæl i CPR af den familie, der havde overtaget den lejlighed, som klager senest havde haft registreret som bopæl. Frameldelsen skete på baggrund af en lejekontrakt, og der var derfor ingen tvivl om, at familien var de nye lejere af lejligheden. Erich Clausen havde ikke selv anmeldt flytning, og folkeregistret havde derfor ikke andre muligheder på det tidspunkt end at registrere ham på høj vejkode, dvs. uden bopæl eller fast opholdssted. Folkeregistret skrev til Erich Heinrich Clausen den 18. maj 2015 for at få bragt bopælsforholdet i orden.

Boligkontoret i Brøndby Kommune har ifølge udtalelsen yderligere den 24. juni 2015 over for folkeregistret oplyst, at Erich Heinrich Clausen havde fået tilbudt og taget imod en ny lejlighed. Derfor blev han dagen før afgivelsen af kommunens udtalelse (dvs. den 25. juni 2015) registreret på den nye adresse.

Erich Heinrich Clausen blev i den forbindelse orienteret om, at han nu er registreret på den korrekte adresse, og at

han ved fremtidige valg skal stemme på afstemningsstedet Brønden, så længe han bor i Brøndby Strand.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at vælgere, der er bopælsregistreret i CPR, dvs. registreret i CPR med bopæl, fast opholdssted eller under vejkode større end 9900, optages automatisk, dvs. uden at ansøge herom, på valglisten til folketingsvalg. De optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR senest 15 dage før valgdagen, dvs. senest onsdag den 3. juni 2015, jf. folketingsvalglovens § 15 sammenholdt med § 18.

Det vil sige, at også vælgere, der på 15. -dagen før valgdagen er registreret under vejkode større end 9900, jf. § 14 i bekendtgørelse nr. 1153 af 23. november 2006 om folkeregistriering m.v., optages automatisk på valglisten.

Af § 14, nr. 1, i den nævnte bekendtgørelse følger, at en person, der opgiver sin bopæl, fra fraflytningsdagen skal registreres under vejkode i intervallet 9900-9939 i sin hidtidige opholdskommune i perioder, hvor den pågældende intet fast opholdssted har eller er forsvundet.

Den omstændighed, at en vælger er registreret i CPR uden bopæl eller fast opholdssted og dermed hjemløs, indebærer således ikke i sig selv, at den pågældende ikke optages på valglisten. Dette fremgår af Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg, afsnit 4.3.1.1.

Af folketingsvalglovens § 20, 1. pkt., fremgår, at kommunalbestyrelsen, så snart valglisten er udarbejdet, udsender valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen. Efter reglerne i folketingsvalglovens § 20, 2. pkt., skal kommunalbestyrelsen alene efter anmodning udsende valgkort til de vælgere, der intet fast opholdssted har, men er registreret i kommunen som fraflyttet den tidligere adresse.

Af pkt. 4.10. i ovennævnte vejledning fremgår følgende:

»Vælgere, der er registreret under vejkode højere end 9900, skal heller ikke have udsendt valgkort. Disse vælgere skal dog have udleveret et valgkort, hvis de beder om det, eller have sendt et valgkort, hvis de beder om det og samtidig angiver en adresse, som valgkortet kan sendes til, se lovens § 20, 2. pkt.«

Efter folketingsvalglovens § 47, 3. pkt., udskrives et valgkort på afstemningsstedet, såfremt en vælger ikke har medbragt valgkort.

Af pkt. 7.2. i ovennævnte vejledning fremgår følgende:

»Det er ikke nogen betingelse for at stemme, at man har medbragt sit valgkort, se lovens § 47, 3. pkt. som gengivet ovenfor. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort, hvis de anmoder om det, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimisation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedsbevis. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske på det afstemningssted, som den seneste bopælskommune anviser. Oplysning herom fås ved henvendelse til den pågældende kommune.«

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen ikke har afvist Erich Heinrich Clausen fra at stemme, men har henvist ham til at afgive stemme på det afstemningssted, hvor han, idet han var registreret i CPR uden bopæl eller fast opholdssted på valgdagen, var optaget på valglisten og dermed hørte til.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Brøndby Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

31) Fra Ejvind Andersen har Social- og Indenrigsministeriet via Københavns Kommune modtaget mail af 19. juni 2015, hvori Ejvind Andersen har klaget over Københavns Kommune i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget. Ejvind Andersen er utilfreds med, at Københavns Kommune ikke sørgede for, at de personer, der skulle hjælpe folkepensionister med at afgive brevstemme på Østerbro, mødte op.

Københavns Kommune har i anledning af klagen ved brev af 26. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at kommunens brevstemmecenter i anledning af klagen har oplyst, at alle borgere, der ansøger om at brevstemme i hjemmet, kontaktes telefonisk dagen før det planlagte besøg for at gøre vælgeren opmærksom på tidspunktet for stemmeafgivningen. På selve dagen kontaktes borgeren ca. 10 minutter, før stemmeholdet ankommer til vælgerens adresse. I det tilfælde at en borger alligevel ikke er hjemme, når stemmeholdet møder op på borgerens bopæl, vil der være en opsamlingsrunde, hvor borgeren har mulighed for at stemme.

Det fremgår videre, at på Østerbro har ca. 300 borgere afgivet stemme i eget hjem.

Kommunen har videre anført, at det ikke har været muligt at undersøge omstændighederne i de konkrete tilfælde, da klagen ikke indeholder oplysninger omkring de konkrete vælgere, der ikke har haft mulighed for at stemme.

Kommunen har til slut anført, at Københavns Kommune til hver en tid bestræber sig på at sikre, at alle ansøgninger om at stemme i eget hjem bliver imødekommet. Kommunen finder derfor, at det er meget beklageligt, hvis der er vælgere, der har ventet forgæves på et stemmehold i forbindelse med folketingsvalget.

Med henblik på bidrag til eventuelle forbedringer af processen fremover vil Københavns Kommune endelig tage kontakt til Ejvind Andersen.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at reglerne om brevstemmeafgivning fremgår af kapitel 8 i folketingsvalgloven. Ministeriet har navnlig henvist til bestemmelserne i lovens § 54 om brevstemmeafgivning for vælgere, der bor eller opholder sig i bestemte typer af boformer eller boliger, og for vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke kan møde frem på afstemningsstedet.

Endvidere har ministeriet henvist til den mere udførlige regulering i bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen og i bekendtgørelse

nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, navnlig til begge bekendtgørelses § 3 om kommunalbestyrelsens opgaver vedrørende forberedelse og gennemførelse af brevstemmeafgivningen og til den sidstnævnte bekendtgørelses §§ 7-9, som indeholder bestemmelser om underretning af vælgere, der opfylder betingelserne for at stemme i hjemmet, med hensyn til tid for stemmeafgivelsen samt om, hvordan der skal forholdes, hvis den pågældende ikke træffes hjemme af stemmemodtagerne.

Social- og Indenrigsministeriet har bemærket, at det følger af reglerne i folketingsvalgloven, at vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førklighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme hjemme, hvis vælgeren har søgt om at brevstemme i hjemmet. Vælgere, der bor eller opholder sig i visse boliger eller boformer (lovens § 54, stk. 2, nr. 1, 2, og 5), har imidlertid under alle omstændigheder ret til at brevstemme i boligen eller boformen, uanset om vælgeren har søgt om det eller ej. Vælgere, der bor eller opholder sig i andre boformer (lovens § 54, stk. 2, nr. 3, 4 og 6), har som udgangspunkt ret til at brevstemme i boligen eller boformen, uden at have søgt herom, medmindre kommunalbestyrelsen beslutter, at brevstemmeafgivning skal ske efter reglerne for brevstemmeafgivning i hjemmet.

Det er efter valglovgivningen kommunalbestyrelsens ansvar at sikre, at brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, bolig eller boform tilrettelægges i overensstemmelse med lovens regler herom.

Kommunalbestyrelsen skal efter bekendtgørelserne om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen og om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem sørge for, at vælgerne på forskellig måde bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i boligen, boformen eller hjemmet, og sørge for forudgående underretning om afstemningen i hjemmet.

Social- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at det ikke på grundlag af klagen har været muligt nærmere at identificere, hvilke vælgere der ikke har haft mulighed for at afgive deres brevstemme. Ministeriet har videre noteret sig Københavns Kommunes bemærkninger om kommunens generelle procedure ved brevstemmeafgivning.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

32) Fra Per Drustrup Larsen, Brønderslev, har Social- og Indenrigsministeriet den 28. juni 2015 modtaget en klage over generalkonsulatet i New York vedrørende afholdelse af folketingsvalget. Per Drustrup Larsen er utilfreds med, at generalkonsulatet i New York efter klagerens opfattelse ikke gav korrekte oplysninger om, hvornår det var muligt at brevstemme på generalkonsulatet. Resultatet blev, at klageren med sin ægtefælle ikke nåede at stemme til folketingsvalget.

Udenrigsministeriet har i anledning af klagen ved e-mail af 30. juni 2015 oplyst over for Social- og Indenrigsministeriet, at generalkonsulatet i New York har oplyst, at klager den 27. maj 2015 pr. mail kontaktede generalkonsulatet for

at forhøre sig om mulighed for at afgive brevstemme til folketingsvalget. Klageren fik den 28. maj 2015 oplyst, at der afventedes instruktion fra Udenrigsministeriet, men at klageren uafhængigt af dette kunne afgive brevstemme.

Det fremgår videre, at klager den 29. maj 2015 om morgenen igen kontaktede generalkonsulatet pr. mail. Generalkonsulatet svarede senere samme dag kl. 13, hvor det blev oplyst, at det ville være muligt at brevstemme inden for almindelig åbningstid (dvs. mandag til fredag mellem kl. 9 og 17) frem til den 8. juni 2015, som efter generalkonsulatets vurdering var sidste dato, hvis brevstemmen skulle kunne modtages rettidigt af rette kommune.

Klager vendte samme dags aften pr. mail tilbage til generalkonsulatet for at oplyse, at det ikke ville være muligt for ham at afgive brevstemme i New York, idet han tidligt mandag den 1. juni 2015 skulle rejse til Los Angeles. Den 1. juni 2015 sendte generalkonsulatet herefter pr. mail kontaktoplysninger på det danske konsulat i Los Angeles til klager.

Generalkonsulatet hørte herefter ikke mere til sagen samt klager.

Udenrigsministeriet har den 30. juni 2015 telefonisk supplerende tilkendegivet over for Social- og Indenrigsministeriet, at generalkonsulatet telefonisk overfor Udenrigsministeriet har oplyst, at generalkonsulatet ud over pr. mail mange gange havde været i telefonisk kontakt med klager i dagene omkring den 29. maj 2015.

Klager var under telefonsamtalerne flere gange, herunder den 28. maj 2015, telefonisk blevet orienteret om, at han havde mulighed for at møde op i generalkonsulatet for at afgive sin brevstemme – også selv om generalkonsulatet ikke havde modtaget instruktion fra Udenrigsministeriet om valget.

Social- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at det følger af § 57, stk. 2, i lov om valg til Folketinget, at vælgere, der opholder sig i udlandet, kan brevstemme på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation. Det følger af lovens § 57, stk. 3, at der kan brevstemmes fra 3 måneder før valgdagen. Brevstemmer, der er afgivet mere end 3 måneder før valgdagen i udlandet, kommer ikke i betragtning.

Af lovens § 57, stk. 4, fremgår, at, når valg til Folketinget er udskrevet, sørger social- og indenrigsministeren for, at de danske repræsentationer i udlandet bliver underrettet herom.

I overensstemmelse hermed har Social- og Indenrigsministeriet ved brev af 27. maj 2015 til Udenrigsministeriet bl.a. oplyst, at valg til Folketinget afholdes torsdag den 18. juni 2015, og at vælgere, der opholder sig i udlandet, efter reglerne i lovens § 57 kan brevstemme til folketingsvalget på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation.

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse påhviler det de danske diplomatiske eller konsulære repræsentationer i kraft af deres funktion ved brevstemmeafgivningen på forespørgsel at give korrekt vejledning om bl.a. tidsrummet for brevstemmeafgivningen, åbningstider og brevstemmeafgivningsproceduren.

Udenrigsministeriets udtalelse giver ikke Social- og Indenrigsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af generalkonsulatet, Udenrigsministeriet og Social- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

4. Social- og Indenrigsministeriets beregninger og opgørelser

Det næste, udvalget skal behandle, er spørgsmålet om godkendelse af de af ministeriet foretagne opgørelser og beregninger.

Disse har ikke givet udvalget anledning til bemærkninger.

Det fremgår, at der ved valget er afgivet i alt 3.560.060 stemmer, heraf som tidligere nævnt 29.920 blanke og

11.153 andre ugyldige stemmer. Stemmeprocenten har været 85,89.

5. De valgte kandidater

Det sidste spørgsmål, udvalget skal behandle, er spørgsmålet om godkendelse af de 175 kandidater, der har opnået valg.

Efter det for udvalget oplyste er der ikke forhold, der kan begrunde, at de valgte kandidater ikke skulle være valgbare til Folketinget, jf. grundlovens § 30.

III. Valget i Grønland

Udvalget har modtaget en indberetning af 18. juni 2015 fra Rigsombudsmanden i Grønland med en foreløbig opgørelse af valget i Grønland. Det fremgår af denne opgørelse, at Aleqa Hammond, Siumut, og Aaja Chemnitz Larsen, Inuit Ataqitiit, må anses for valgt til Folketinget.

Det fremgår, at der har deltaget 5 partier. Stemmeprocenten var 49,9.

Af de gyldige stemmer er 7.904 afgivet på Inuit Ataqitiit, 7.831 afgivet på Siumut, 1.753 på Demokraterne, 1.526 og 962 på Naleraq.

Aleqa Hammond har fået 3.745 stemmer, og Aaja Chemnitz Larsen har fået 2.540 stemmer.

I en henvendelse til udvalget har Niels Lund, Solrød Strand, over for udvalget gjort gældende, at Aleqa Hammond ikke er valgbar til Folketinget, jf. grundlovens § 30. Udvalget antager, at det forhold, som Niels Lund har henvist til i sin henvendelse, er et ca. 20 år gammelt forhold vedrørende uretmæssigt brug af et betalingskort, som har været omtalt i dagspressen i de senere år. Udvalget finder ikke, at det, som er anført i henvendelsen, kan føre til, at Aleqa Hammond ikke er valgbar til Folketinget.

Udvalget benytter bestemmelsen i § 1, stk. 6, i Folketingets forretningsorden, hvorefter der vedrørende medlemmer valgt i Grønland kan gøres indstilling til Tinget om godkendelse på grundlag af den foreløbige opgørelse. Når det endelige valgmateriale foreligger, må Folketinget træffe afgørelse om, hvorvidt godkendelsen kan opretholdes.

IV. Valget på Færøerne

Den 1. juli 2015 har social- og sundhedsministeren fremsendt valgbog m.v. vedrørende valget på Færøerne.

Det fremgår af materialet, at der har deltaget 7 partier og været anmeldt 1 kandidat uden for partierne. Der blev afgivet i alt 23.580 stemmer, heraf 23.364 gyldige, 124

blanke og 92 andre ugyldige. Stemmeprocenten var 66,22.

Tjóðveldi fik 5.718 stemmer, Javnaðarflokkurin fik 5.670 stemmer, Sambandsflokkurin fik 5.496 stemmer, Fólkaflokkurin fik 4.384 stemmer, Framsókn fik 744 stemmer, Miðflokkurin fik 605 stemmer, Sjálvstýrisflokkurin fik 400 stemmer, og kandidaten opstillet uden for partierne, Zakarias Wang, fik 347 stemmer.

Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin opnåede hver et mandat. For Tjóðveldi har Høgni Hoydal opnået det største stemmetal i partiet med 1.465 stemmer, og for Javnaðarflokkurin har Sjúrdur Skaale opnået det største stemmetal i partiet med 2.507 stemmer.

Ifølge opgørelsen er Høgni Hoydal, Tjóðveldi, og Sjúrdur Skaale, Javnaðarflokkurin, valgt til Folketinget. Valgbestyrelsen har derfor udfærdiget vedlagte valgbreve for Høgni Hoydal og Sjúrdur Skaale.

Udvalget til Prøvelse af Valgene har ingen bemærkninger vedrørende valghandlingen eller opgørelsen af valget, og der er heller ikke over for udvalget rejst tvivl om de to nævnte kandidaters valgbarhed.

V. Udvalgets indstillinger

Der afgives herefter følgende indstillinger:

A. Vedrørende valget i Danmark

Af udvalget:

1) Folketinget godkender det i Danmark den 18. juni 2015 afholdte valg af medlemmer til Folketinget (valghandlingen), de af Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 30. juni 2015 fremsendte beregninger og opgørelse af dette valg og de på den omdelte særskilte fortegnelse opførte 175 kandidater som valgte fra og med den 18. juni 2015.

B. Vedrørende valget i Grønland

Af udvalget:

2) Folketinget godkender i henhold til forretningsordenens § 1, stk. 6, på grundlag af den af Rigsombudsmanden i Grønland fremsendte foreløbige opgørelse om folketingsvalget i Grønland den 18. juni 2015 Aleqa Hammond og Aaja Chemnitz Larsen som valgte fra og med den 18. juni 2015.

3) Folketinget godkender det på Færøerne den 18. juni 2015 afholdte valg af medlemmer til Folketinget (valgbehandlingen), den af valgbestyrelsen foretagne opgørelse og beregning over dette valg og Høgne Hoydal og Sjørður Skaale som valgte fra og med den 18. juni 2015.

C. Vedrørende valget på Færøerne

x

Af udvalget:

Bent Bøgsted (DF) Hans Kristian Skibby (DF) Peter Skaarup (DF) Martin Henriksen (DF) Karin Nødgaard (DF)
Peter Juel Jensen (V) fmd. Anni Matthiesen (V) Michael Aastrup Jensen (V) Kristian Pihl Lorentzen (V) Leif Mikkelsen (LA)
Brian Mikkelsen (KF) Benny Engelbrecht (S) Bjarne Laustsen (S) Christine Antorini (S) Jan Johansen (S) Karen J. Klint (S)
Lennart Damsbo-Andersen (S) Pernille Skipper (EL) Josephine Fock (ALT) Martin Lidegaard (RV) Jonas Dahl (SF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	47	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	9	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		